

Bà lớn về thăm

Friedrich Dürrenmatt

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

[Lời nói đầu của người dịch](#)

[Màn I](#)

[Màn II](#)

[Màn III](#)

Friedrich Dürrenmatt

Bà lớn về thăm

Dịch giả: Phạm Thị Hoài

Lời nói đầu của người dịch

Bi hài kịch

Friedrich Dürrenmatt (05.01.1921-14.12.1990), nhà văn, nhà báo, nhà viết kịch, đạo diễn và họa sĩ Thụy Sĩ, là một trong những tác giả viết tiếng Đức quan trọng nhất nửa cuối thế kỉ 20. vở kịch Bà lớn về thăm (1956) đã đưa Dürrenmatt từ một tác giả nổi tiếng trong khu vực Đức ngữ (Đức, Áo, Thụy Sĩ) lên tầm các tác giả hàng đầu thế giới. Từ đó đến nay, nó được diễn hàng ngàn lần ở 50 quốc gia và nhiều lần dựng phim, trong đó The Visit của đạo diễn Bernhard Wicki với Ingrid Bergmann và Anthony Quinn (1971) được coi là thành công nhất. Toàn tập tác phẩm của ông do Arche và Diogenes xuất bản năm 1980 gồm 29 tập.

Friedrich Dürrenmatt (1921-1990)

„Bản thân mọi sự trên đời đều song nghĩa, đa nghĩa, còn ngụ ngôn lại đơn nghĩa. Ý thức hệ luôn đơn nghĩa. Tôi chống sự đơn nghĩa. Nghĩa đôi, nghĩa ba, nghĩa tư, đây mới là quyết định. Ẩn dụ không bao giờ đơn nghĩa.“

„Tôi không miêu tả những con rối, mà miêu tả con người; tôi không trình bày một ngụ ngôn, mà trình bày một sự việc; tôi không tung ra một bài học đạo đức, mà tung ra một thế giới.“

„Những cốt truyện chỉ hay nhưng hoàn toàn vô hại thì có hàng đống. Vấn đề là phải tìm được những cốt truyện khó chịu. Nó phải gây hấn. Đây là một dạng của bốn phận làm người hiện nay.“

Friedrich Dürrenmatt

Chưa bao giờ tôi cắt nghĩa được vì sao những tác giả viết tiếng Đức thân thiết nhất với mình, ngoài Bertolt Brecht, lại luôn là những „người nước ngoài“, theo nghĩa không phải người Đức: Kafka, Canetti, Robert Walser, Paul Celan, Thomas Bernhard và Dürrenmatt. Sự nghiệp „dịch giả cuối tuần“ của tôi bắt đầu bằng cuốn tiểu thuyết trinh thám Thẩm phán và đao phủ (Der Richter und sein Henker) của Dürrenmatt, năm 1988 ra ở Nhà xuất bản Văn Học, Hà Nội, khi tiếng Việt của tôi còn vụng dại đi sau tiếng Đức rất nhiều bước, dĩ nhiên từ cái nhìn ân hận của nhiều năm sau. Thêm vào đó, so với sự miên man trùng điệp và đôi khi nhảy nhót cảnh vẽ của Günter Grass, cái văn phong như đẽo vào đá của Dürrenmatt có lẽ đã quyến rũ tôi lâu hơn. Nên tháng 10 năm 2003 khi giám đốc Viện Goethe Hà Nội Franz Xaver Augustin mời thực hiện bản dịch vở kịch Der Besuch der alten Dame để Nhà hát Kịch Hà Nội dựng và dự định công diễn vào tháng chín năm 2004, tôi đã nhận lời. Với một điều kiện: chuyển toàn bộ câu chuyện vốn xảy ra ở một thị trấn Trung Âu cách đây nửa thế kỷ vào khung cảnh Việt Nam hôm nay.

Không nhiều tác phẩm nước ngoài có thể đương nhiên nhận một đời sống Việt như vậy. Tôi từng ao ước và tiếp tục mơ tưởng làm như thế với Der Prozeß, „Josephine, die Sängerin oder das Volk der Mäuse“ và „In der Strafkolonie“ của Kafka, không phụ thuộc vào thời điểm. Trường hợp Der Besuch der alten Dame của Dürrenmatt thì khác. Trước bước ngoặt Đổi Mới, nó hoàn toàn có thể được hoan nghênh tại Việt Nam, như tại hầu hết các nước xã hội chủ nghĩa cũ, trong đó có Trung Quốc, với tinh thần của lần công diễn đầu tiên năm 1967 tại nhà hát Volksbühne thuộc Cộng hoà Dân chủ Đức cũ: một thông điệp lột trần chân tướng của chủ nghĩa tư bản và chủ nghĩa đế quốc, một lời cảnh báo trước nguy cơ tha hoá của con người trong nanh vuốt của các thế lực tài phiệt phương Tây, một ngụ ngôn về sự vong thân của đám đông trước những hấp lực của chủ nghĩa phát-xít (!) và tác giả của nó có thể được rộng lượng ghi nhận như một kịch tác gia tiến bộ và nhân đạo phương Tây, tuy còn những hạn chế từ quan điểm giai cấp và chưa triệt để chỉ ra những mâu thuẫn đối kháng sâu sắc trong lòng xã hội tư bản. Trong một bối cảnh tiếp nhận văn học thế giới như thế và trước hết, trong cái xã hội Việt Nam của một thời chưa xa lắm, khi cái nghèo tuy gặm nhấm nhưng chưa đục ruỗng mọi giá trị và người ta nhẫn nại mặc kiếp sống khốn cùng của mình lên những cái đỉnh niềm tin đóng khá vững chắc, tôi không có lí do nào để biến Der Besuch der alten Dame thành Bà lớn về thăm. Song vào năm 2003, tôi không có lí do nào để không làm như vậy. vở kịch của Dürrenmatt dường như được viết riêng cho Việt Nam hôm nay. Ở mọi nơi trên toàn thế giới, tất cả những gì không mua được bằng tiền đều có thể mua được bằng rất nhiều tiền, song cái bi hài nhức nhối của quá trình từ không đến có như được miêu tả trong vở kịch này khớp với hiện trạng Việt Nam hôm nay như thế đã được nhà viết kịch Thụy Sĩ tiên liệu sẵn từ năm mươi năm trước.

Sân khấu và văn chương là hai thế giới khác hẳn nhau. Những điều rất thú vị trong một tác phẩm văn học đọc bằng mắt, thường là tự đọc, một cách cá nhân, không bị thời gian ràng buộc, dừng lại hay lặp lại tùy ý, có thể trở

thành chán ngắt đối với sân khấu, nơi đạo diễn, diễn viên và khán giả chỉ có hai tiếng đồng hồ để cùng sống trực tiếp một kịch bản vốn chỉ là một cái xác chưa được thổi linh hồn trước khi ra công diễn. Có những cái xác kịch bản không ai có thể thổi linh hồn. Đối với kịch dịch từ một thứ tiếng phương Tây sang tiếng Việt, nguy cơ chết đầu tiên là ngôn ngữ. Tôi muốn cung cấp một bản dịch sao cho diễn viên có thể nói lời thoại của mình một cách tự nhiên, như tốc độ phát âm, nhịp ngắt, thanh điệu và những thói quen trong việc sử dụng tiếng mẹ đẻ quy định. Sao cho khán giả không phải dồn hết tâm trí vào việc nghe thủng những chuỗi âm thanh nào đó và trong khi còn cố đoán ra ý nghĩa của chúng thì những chuỗi khác đã vượt qua. Người đọc bằng mắt có thể tìm chú thích cuối trang hay mở từ điển tra cứu, nhưng gầm ghế đánh số trong nhà hát không phải là chỗ đựng chú thích và từ điển. Bản dịch của tôi về một câu chuyện xảy ra tại Việt Nam là để diễn trên sân khấu Việt Nam, với diễn viên Việt, cho khán giả Việt.

Viện Goethe Hà Nội đồng ý với những điều kiện này. Cuối năm 2003 tôi nộp trước một phần bản dịch để đạo diễn Thụy Sĩ Rudolf Straub tiến hành một workshop mở đầu với các diễn viên của Nhà hát Kịch Hà Nội. Những phản ứng từ workshop đó khiến Viện Goethe Hà Nội đề nghị với tôi một số thoả hiệp có thể coi là nhẹ nhàng: Câu chuyện không nhất thiết phải xảy ra tại Việt Nam mà tại một thị trấn châu Á tưởng tượng nào đó. Địa danh, tên các nhân vật và một số chi tiết liên quan được điều chỉnh theo hướng này. Trong những tháng đầu năm 2004, sau nhiều cuộc gặp, họp hành và trao đổi giữa những bên tham gia dự án Dürrenmatt: Viện Goethe Hà Nội, tổ chức văn hoá Thụy Sĩ „Pro Helvetia“, Nhà hát Kịch Hà Nội và Bộ Văn hoá-Thông tin, việc dựng và công diễn Bà lớn về thăm như dự định vào tháng 9 cùng năm bị từ chối, vì lý do nội dung vở kịch không phù hợp với Việt Nam.

Có lẽ điều không phù hợp nhất chính là điều Dürrenmatt thường lo ngại: Người ta cứ tìm hoài „quả trứng lý giải“ trong chuồng gà là những vở kịch của ông, còn ông nhất định không đẻ trứng. Từ buổi công diễn đầu tiên của

Der Besuch der alten Dame ngày 29.1.1956 tại Schauspielhaus Zürich, sân khấu phương Tây đã làm được nhiều việc hơn là chăm chỉ nhặt trứng trong chuồng gà, một tiến trình mà sân khấu Việt Nam không trải qua hoặc không trải qua ở cùng mức độ. Nó khó lòng tìm trong vở kịch của Dürrenmatt một chỉ dẫn có thể tuân theo để diễn giải cái ẩn dụ giản dị phi thường này theo một trong hai hướng mà nó quen thuộc nhất: phê phán cái xấu, cái Ác và ca ngợi cái đẹp, cái Thiện. Nó không được chuẩn bị để tiếp nhận một vở kịch, trong đó mọi nhân vật đều bước qua xác đồng loại để mưu cầu một điều gì đó cho bản thân, còn nạn nhân, nhân vật duy nhất mà càng về cuối càng vươn tới nhân phẩm hay một cái gì gần như thế, lại đồng thời là thủ phạm ban đầu. Ở đó trừng phạt và tha miễn diễn ra ngoài mọi nguyên tắc đạo đức, song tình trạng phi đạo đức của cả một cộng đồng lại không hề dễ làm đối tượng phê phán, khi tác giả phô bày nó với thái độ „có lẽ ở hoàn cảnh của họ, tôi cũng không làm khác“.

Thêm vào là một điều không phù hợp nữa, một điều rất nhạy cảm thì đúng hơn: Muốn hay không, ngẫu nhiên câu chuyện của Dürrenmatt về một người đàn bà bị phản bội, oan khuất, ruồng bỏ, không còn đất sống trên quê hương, phải lặn lội tha phương cầu thực, nay giàu sang tột đỉnh trở về thăm quê và tung tiền mua nhân tâm, chuộc công lí, báo thù cho quá khứ, gọi những liên tưởng nhất định đến quan hệ trong quá khứ và hiện tại của Việt Nam với cộng đồng người Việt từng phải bỏ nước ra đi, nay là những đối tượng cần „tranh thủ“ - để dùng một trong những khái niệm kì lạ nhất của ngôn ngữ vận động và tuyên truyền vẫn còn sót lại. Tôi có thể hiểu, tự thân Dürrenmatt đã là khó chịu, thêm những hoàn cảnh không hện mà nên khác vào đó thì sự khó chịu được gọi là sự không phù hợp cũng còn là mềm.

Nhưng cho đến mùa hè 2005, Franz Xaver Augustin, người mà hơn một năm trước, khi dự án Dürrenmatt bị từ chối, đã than rằng „thế thì tôi còn làm cái gì ở Việt Nam nữa“, với sự kiên nhẫn vô tận và thiện chí cũng vô

tận như vậy, tiếp tục tiến hành một số cuộc đàm phán với các nhà chức trách Việt Nam, và mùa thu 2005 ông thông báo cho tôi kết quả cuối cùng: Der Besuch der alten Dame có thể được chấp nhận cho công diễn tại Việt Nam, nhưng tiếc rằng phải dựa trên một bản dịch khác, vì bản dịch Bà lớn về thăm của tôi không thể được phê chuẩn. Viện Goethe Hà Nội cho phép tôi công bố bản dịch này trên talawas.

Bản dịch sau đây không phải là bản hoàn thành giữa năm 2004 dựa trên bản tiếng Đức do đạo diễn Rudolf Straub rút gọn và có một số sửa đổi, dành riêng cho việc dàn dựng và công diễn tại Việt Nam và với những thoả hiệp như đã kể trên. Đây là bản dịch trọn vẹn, trung thành với hình dung của tôi ban đầu, dựa trên bản tiếng Đức mới, do Dürrenmatt chỉnh lý năm 1980 cho việc xuất bản bộ toàn tập tác phẩm.

Cách chuyển một tác phẩm nước ngoài sang tiếng Việt như tôi thực hiện ở bản dịch này không phù hợp với quan niệm về dịch thuật của nhiều đồng nghiệp mà tôi trân trọng. Song trong trường hợp này tôi đã không thể và không muốn làm khác.

Berlin, tháng 2.2006

Phạm Thị Hoài

Friedrich Dürrenmatt

Bà lớn về thăm

Dịch giả: Phạm Thị Hoài

Màn I

Bà lớn về thăm

Nhân vật

Khách

Bà lớn Giang Cầm Lai (nhũ danh Vàng Thị Lài), tì phú (mỏ dầu Trung Á)

Các ông chồng số 7, 8 và 9

Người hầu

Tót và Giót (đều nhai kẹo cao su)

Cót và Lót (đều mù)

Chủ

Ông Yên

Vợ, con gái và con trai ông Yên

Chủ tịch huyện

Nhà sư

Ông giáo

Bác sĩ

Trưởng phòng công an

4 người dân, nam

2 người dân, nữ

Hoạ sĩ

Cô gái Liên

Đám người nhiều sự

2 nhà báo

Phóng viên truyền hình

Nhà quay phim

Các nhân vật khác

Trưởng ga

Trưởng tàu

Nhân viên đường sắt

Cán bộ tịch biên

Không gian: Thị trấn Quy Lầy

Thời gian: Đương đại

Màn I

Còi nhà ga, trước khi màn mở. Tấm biển „Ga Quy Lầy” hiện ra. Quy Lầy chính là tên cái thị trấn xơ xác, tiêu điều, thể hiện bằng vài phác họa tượng trưng phía sau. Nhà ga tồi tàn, tùy thực tế ở địa phương mà bỏ hoặc cho thêm thanh chắn, bảng giờ tàu viết nguệch ngoạc bằng phấn trên tường, khung bê ghi hoen rỉ, một cánh cửa đề dòng chữ „Không phận sự miễn vào”. Giữa sân khấu là đường vào ga, trông thảm hại, cũng phác họa tượng trưng. Bên trái là một ngôi nhà nhỏ, trơ khấc, mái tôn, không cửa sổ, tường dán áp-phích đã xé nham nhở. Cánh gà bên trái: một nhóm đàn bà. Cánh gà bên phải: một nhóm đàn ông. Tất cả tắm trong ánh nắng vàng mùa thu nhức nhối. Bốn người đàn ông ngồi trên một chiếc ghế băng kê trước ngôi nhà. Một người đàn ông khác, ăn mặc cũng vô cùng nhếch nhác như bốn người kia, đang kẻ một tấm biểu ngữ, chữ đỏ chói: „Nhiệt liệt chào mừng Thị Lài!”. Tiếng xình xịch, phì phì của một đoàn tàu tốc hành băng qua. Trưởng ga giơ tay lên vành mũ, chào. Đám đàn ông ngồi trên ghế băng ngoái đầu từ trái sang phải, làm động tác nhìn theo con tàu.

Người số 1

Tàu „Dương Quý Phi” Băng Cốc - Thượng Hải.

Người số 2

Mười một giờ hai bảy phút là đến chuyển „Tốc mã” Ma Cao – Đông Triều.

Người số 3

Bọn mình còn mỗi cái thú nhìn theo người khói tàu là hết.

Người số 4

Con „Dương Quý Phi” với con „Tốc mã” năm chín tám còn đố ga Quy Lầy huyện mình. Con „Sứ giả” nữa. Con „Tia chớp” nữa. Toàn tàu tốc hành, tầm cỡ cả.

Người số 1

Tầm thế giới hần hoi.

Người số 2

Giờ thì tàu chợ cũng chẳng buồn đố. Còn mỗi chuyến Phố Lúi một giờ mười ba phút, với hai chuyến Mường Bẹt.

Người số 3

Chết cả nút.

Người số 4

Nhà máy xay xát Vạn Nam đi tong rôi.

Người số 1

Hãng gạch Bắc Môn lỗ chổng vó.

Người số 2

Mỏ thiếc Chân Mây phá sản.

Người số 3

Sống bằng trợ cấp cả lũ.

Người số 4

Trợ cấp gì! Có mà đi ăn mày.

Người số 1

Thế gọi là sống hay là sít?

Người số 2

Có mà sống mòn.

Người số 3

Sống dở chết dở thì có.

Người số 4

Cả huyện sống dở chết dở.

Tiếng một đoàn tàu. Trưởng ga giơ tay chào. Đám đàn ông ngoái đầu từ phải sang trái, làm động tác nhìn theo con tàu.

Người số 4

Con „Sứ giả”.

Người số 3

Huyện mình có thời cũng văn minh lắm.

Người số 2

Nhất nhì toàn quốc.

Người số 1

Nhất nhì toàn châu Á chứ bõn.

Người số 4

Nhà thơ Nguyễn gì ngày xưa đi sứ, trọ ở Hoàng Đô.

Người số 3

Linh mục gì người Pháp ngồi đây soạn bộ từ điển gì cực kì nổi tiếng.

Còi nhà ga.

Người số 2

Thuốc nổ cũng người huyện mình sáng chế.

Hoạ sĩ

Tôi đây cũng tốt nghiệp bằng đồ trường đại học mỹ thuật. Bây giờ thì ngồi quệt khẩu hiệu!

Người số 2

Bà tử phú về là kíp lắm rồi. Nghe đâu bà ấy cho bên Phố Lúi tiền xây hẳn bệnh viện.

Người số 3

Biểu bên Mừng Bệt cái nhà trẻ. Cúng luôn cho tỉnh cái trung tâm hội nghị.

Hoạ sĩ

Cho thằng Quế truyền thần hạng bét vẽ chân dung.

Người số 1

Bà ấy tiền như rác! Mỏ dầu Trung Á, đường sắt Viễn Tây, hãng truyền thanh phương Bắc, lại còn khu hộp đêm Băng Cốc.

Tiếng một đoàn tàu. Một nhân viên đường sắt hiện ra từ cánh gà bên trái, như thể vừa từ tàu nhảy xuống.

Nhân viên đường sắt

Quy Lầy đơơoi!

Người số 1

Tàu chợ Mừng Bệt.

Một hành khách xuống tàu, từ cánh gà bên trái đi ngang qua đám đán ông

ngồi trên ghế, vào khuất sau cánh cửa đề chữ „Nam”.

Người số 2

Tay chuyên viên bắt nợ!

Người số 3

Chắc là đi tịch biên trụ sở uỷ ban.

Người số 4

Thế này thì huyện ta còn làm chính trị chính em gì!

Trưởng ga (giơ biển)

Khởi hành!

Chủ tịch huyện, ông giáo, nhà sư và ông Yên (tuổi khoảng sáu lăm), tất cả đều ăn mặc nhếch nhác, từ phía thị trấn đi đến.

Chủ tịch huyện

Vị khách quý của ta sẽ đến bằng tàu Phố Lúi, chuyến một giờ mười ba phút.

Ông giáo

Dàn đồng ca trường sẽ hợp xướng.

Nhà sư

Chùa sẽ đánh chuông. Chuông chưa bị cấm nợ.

Chủ tịch huyện

Đội văn nghệ huyện sẽ múa sư tử ở sân uỷ ban, ban thể thao sẽ biểu diễn xếp hình kim tự tháp chào mừng bà tỉ phú. Sau đó mời ra Hoàng Đô dùng bữa. Tôi cũng muốn cho giăng đèn kết hoa buổi tối ở trụ sở uỷ ban với chùa Bích Đàn, nhưng kinh phí không cho phép.

Cán bộ tịch biên từ ngôi nhà nhỏ bước ra.

Cán bộ tịch biên

Chào ông chủ tịch! Chào cả nhà!

Chủ tịch huyện

Anh Giáp đến đây có việc gì?

Cán bộ tịch biên

Việc gì thì ông chủ tịch rõ rồi. Tôi phải thi hành một trọng trách. Ông cứ thử đem cả một thị trấn ra cưỡng chế hành chính thì biết.

Chủ tịch huyện

Còn mỗi cái máy chữ cọc cạnh trong uỷ ban thôi, anh chẳng vợ được gì nữa đâu.

Cán bộ tịch biên

Thế nhà lưu niệm Quy Lầy? Ông chủ tịch quên à?

Chủ tịch huyện

Cái ấy bán cho Mĩ từ năm kia rồi. Ngân sách vét không ra một đồng. Chả ma nào chịu đóng thuế.

Cán bộ tịch biên

Thế thì phải đặt vấn đề nghiên cứu. Cả nước làm ăn phát đạt, Quy Lầy được cái mỏ thiếc Chân Mây mà lại lụn bại là thế nào?

Chủ tịch huyện

Chúng tôi cũng chịu, câu đố kinh tế này oái oăm quá, không giải được.

Người số 1

Tại bọn cấp tiến o bế.

Người số 2

Bọn Ba Tàu cả thôi! Nó thọc tay không chừa chỗ nào.

Người số 3

Âm mưu của giới tài phiệt cũng nên.

Người số 4

Chắc là bọn tư bản đồ quốc tế giăng bẫy.

Còi nhà ga.

Cán bộ tịch biên

Cứ mò là ra hết. Đây mắt cú vọ chứ đừng đùa. Tôi ra quỹ tín dụng nhóm một cái xem sao.

Ra.

Chủ tịch huyện

Để nó vợ vét bây giờ còn hơn, chứ bà tử phú đến rồi mới vợ thì hỏng.

Hoạ sĩ đã kẻ xong biểu ngữ.

Ông Yên

Thưa ông chủ tịch, khẩu hiệu thế này không ổn. Suồng sã quá! Phải đổi thành „Nhiệt liệt chào mừng quý bà Giang Cầm Lai”.

Người số 1

Nhưng bà ấy tên thật là Thị Lài.

Người số 2

Chính xác là Vàng Thị Lài.

Người số 3

Người quê mình.

Người số 4

Có ông bố là thợ xây.

Hoạ sĩ

Thế này vậy: tôi kẻ cái „Nhiệt liệt chào mừng quý bà Giang Cầm Lai” vào mặt trái. Mình giơ mặt trái lên. Bà ấy cảm động rồi thì giơ mặt phải sau cũng chưa muộn.

Người số 2

Tàu „Doanh nghiệp” Đông Kinh-Cự Bảo.

Lại một chuyến tàu tốc hành băng qua, từ phải sang trái.

Người số 3

Tàu thế mới gọi là đúng giờ. Dem đồng hồ ra chỉnh theo tàu là được.

Người số 4

Ai ở huyện này có đồng hồ nữa đâu mà chỉnh.

Chủ tịch huyện

Các đồng chí! Hi vọng duy nhất của chúng ta là bà tỉ phú.

Nhà sư

Đây là không kể Phật.

Chủ tịch huyện

Vâng, không kể Phật.

Ông giáo

Nhưng Phật không kí séc.

Hoạ sĩ

Phật lờ huyện mình đi rồi.

Người số 4 nhổ nước bọt.

Chủ tịch huyện

Bác Yên này, bác với bà ấy từng là đôi bạn, bây giờ tất cả trông vào bác đấy.

Nhà sư

Hồi ấy hai bên chia tay nhau, hình như có chuyện gì thì phải. Ông có điều gì ăn năn không, để tôi cầu Phật cho?

Ông Yên

Hồi ấy hai đứa tôi là một cặp khăng khít. Trẻ mà. Bốc ngất trời. Bốn mươi lăm năm trước, thừa các vị, tôi cũng giỏi trai lắm. Còn cô ấy, bông hoa Lài của tôi, cô ấy rùng rục như ngọn đuốc hắt thẳng vào tôi trong cái kho thóc hợp tác xã tối mù tối mịt. Tôi quên thế nào được. Cô ấy vút guốc, chân trần trắng muốt lội xuống suối, băng qua rêu đá ở cánh rừng Cống Già, tóc bay dài trong gió, thật là mềm như bông, quăn như tơ hồng, thon như búp, đẹp như yêu nữ. Chỉ vì số phận mà hai đứa tôi phải chia li, vâng, chỉ vì số phận thôi, cũng đành chấp nhận.

Chủ tịch huyện

Tôi cần biết một số chi tiết về bà Giang Cẩm Lai để chuẩn bị cho bài diễn văn nâng cốc ở Hoàng Đô.

Rút giấy bút sẵn sàng ghi chép.

Ông giáo

Tôi có lục lại tủ hồ sơ trong trường. Đáng tiếc là hồi đó trò Vàng Thị Lài toàn điểm dưới ba. Điểm hạnh kiểm cũng rất kém. Chỉ có môn sinh vật là được điểm trung bình.

Chủ tịch huyện (ghi chép)

Tốt! Tốt! Môn sinh vật đạt tiêu chuẩn. Thế là tốt.

Ông Yên

Ông chủ tịch phải hỏi tôi đây này. Là là người rất trọng lễ công bằng. Trọng lắm. Hôm có người ăn mày bị công an đuổi, cô ấy nhặt gạch ném luôn cả công an.

Chủ tịch huyện

À, ý thức về sự công bằng. Chi tiết này được. Nhưng cái đoạn nhặt gạch ném công an thì thôi, ta nên im đi.

Ông Yên

Cô ấy cũng rất thương người. Có gì là đem chia hết. Lại còn mót trộm thóc cho một bà goá.

Chủ tịch huyện

Ồ, tình thương đồng bào, chi tiết này đắt, tôi phải đặc biệt nhấn mạnh. Then chốt của vấn đề đây các ông ạ. Bố bà ấy có xây một cái nhà, có ông nào nhớ không?

Tất cả

Chả ma nào nhớ.

Người số 1

Nghe đồn lão ấy thờ ma men.

Người số 2

Bị vợ nó bỏ.

Người số 3

Cuối cùng nghèo trong nhà thương Trâu Quỳ.

Người số 4 nhờ nước bọt. Chủ tịch huyện đóng sổ ghi chép.

Chủ tịch huyện

Phần tôi chuẩn bị thế là tạm xong. Còn lại là bác Yên lo thiết kế.

Ông Yên

Tôi hiểu. Bà ấy phải xuy ra vài triệu đô mới được.

Chủ tịch huyện

Đúng. Quan điểm thế là tốt. Cứ phải vài triệu đô trở lên.

Ông giáo

Chứ một cái nhà trẻ thì giải quyết được gì.

Chủ tịch huyện

Bác Yên thân mến ơi, ở Quy Lầy này, cả thị trấn chỉ có bác lâu nay được bà con nhất trí tín nhiệm. Tết này tôi xin chuyển sang ngạch quản lí trên tỉnh, bác lên làm chủ tịch thay tôi đấy nhé!

Ông Yên

Ông chủ tịch cứ đùa! Tôi không dám!

Ông giáo

Nghiêm túc đấy, có tôi chứng giám.

Ông Yên

Các đồng chí, vậy thì ta vào việc. Đầu tiên tôi sẽ trao đổi với Lại về hoàn cảnh khó khăn của huyện nhà.

Nhà sư

Nhưng phải nói thế nào cho thận trọng. Tế nhị vào.

Ông Yên

Ta phải triển khai thật khôn khéo, đánh đúng tâm lí. Ra ga đón thế này mà có gì sơ suất là hỏng hết việc lớn. Dàn đồng ca với đội văn nghệ huyện

chưa ăn thua đâu.

Chủ tịch huyện

Bác Yên nói đúng đấy. Một khoảnh khắc trọng đại chứ ít à. Phu nhân Giang Cẩm Lai đặt chân lên mảnh đất quê hương, trở về với nơi chôn rau cắt rốn, lòng tràn đầy cảm xúc, mắt mờ lệ, gặp lại cảnh cũ người xưa. Tôi sẽ đóng com-lê đen ra nghênh tiếp, cà-vạt cà-viéc chỉnh tề chứ quần áo xộc xệch thế này tất nhiên không được. Cả gia đình tôi sẽ có mặt. Bà xã đứng cạnh, hai đứa cháu nội mặc toàn màu trắng đứng hàng trên, ôm lẫn hoa hồng. Trời có thương thì đừng để trục trặc kỹ thuật. Mọi chuyện phải thật đúng thời điểm.

Còi nhà ga.

Người số 1

Tàu „Tốc mã“ sắp vào ga.

Người số 2

Ma Cao – Đông Triều mười một giờ hai bảy phút.

Nhà sư

Mới có mười một giờ hai bảy phút! Còn những hai tiếng, thoải mái về nhà thẳng bộ chỉnh tề.

Chủ tịch huyện

Cậu Quỳnh (chỉ hoạ sĩ) với cậu Hào (chỉ người số 4) có nhiệm vụ giờ thật cao cái „Nhiệt liệt chào mừng quý bà Giang Cẩm Lai“. Tất cả còn lại thì vậy. Lấy khăn mùi-xoa mà vậy. Nhưng nhớ đấy, đừng có tung hô như hồi đón đoàn trung ương năm ngoái, chả có hiệu quả gì, tận bây giờ vẫn chưa thấy trên rớt xuống đồng nào. Đừng có hí hửng quá, không hay. Chỉ nên mừng, mà phải là mừng da diết, mừng phát khóc, rưng rưng cảm động với đứa con của Quy Lầy nay trở về Quy Lầy. Phải làm sao cho thật tự nhiên, thật hồ hởi, nhưng cái chính là tổ chức phải chu đáo, dàn đồng ca vừa bắt

đầu là phải đệm chuông chùa. Mà nhất là phải lưu ý cái...

Tiếng một đoàn tàu đang âm âm lao tới át lời chủ tịch huyện. Tiếng phanh ken két. Nổi ngạc nhiên cao độ hiện ra trên mọi gương mặt. Cả năm người ngồi trên ghế băng bật dậy.

Hoạ sĩ

Ơ! Tàu tốc hành này!

Người số 1

Nó đồ kìa!

Người số 2

Đồ ga Quy Lầy nhà ta!

Người số 3

Cái xứ khí ho cò gáy nhất...

Người số 4

... lạc hậu nghèo đói nhất...

Người số 1

... chả ma nào thềm đoái nhất cả tuyến Ma Cao – Đông Triều!

Trưởng ga

Thế này thì trời sập! Mọi ngày con „Tốc mã“ chỉ hiện ra một loáng ở khúc quanh trên kia rồi phóng vèo qua đây, có cái chấm đuôi là còn thấy ở đoạn thung lũng dưới kia thôi chứ!

Bà lớn Giang Cẩm Lai xuất hiện từ cánh gà bên phải, tuổi sáu mươi hai, tóc nhuộm hung, cổ đeo chuỗi ngọc, tay đeo vòng vàng cỡ bự, phấn son sắc sỡ, khuôn khiếp, nhưng tất cả lại toát lên tầm vóc của một bà lớn cỡ quốc tế, với một vẻ duyên dáng khó giải thích, bất chấp mọi sự kịch cớm. Theo sau

bà là đoàn tùy tùng, gồm Bót (người hầu, tuổi khoảng tám mươi, đeo kính đen) và ông chồng số 7 (cao, gầy, để ria mép) với một bộ đồ râu.

Trưởng tàu (mũ đỏ, túi đeo cũng màu đỏ) bám theo cả đoàn, thái độ rất giận dữ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Quy Lầy đây phải không?

Trưởng tàu

Bà kia, ai cho phép bà giật phanh khẩn cấp?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi sinh ra là để giật phanh khẩn cấp!

Trưởng tàu

Tôi phản đối. Tôi cực lực phản đối. Ở xứ này không ai được giật phanh khẩn cấp, dù là trong trường hợp khẩn cấp. Nguyên tắc tối cao của ngành đường sắt là đúng giờ, thế mà bà bắt chúng tôi dừng tàu vô tổ chức. Tôi yêu cầu bà giải thích!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ôi, cậu Mót ơi, Quy Lầy đây! Cái xứ khi ho cò gáy này, nhìn một phát là tôi nhận ra ngay. Chỗ kia là rừng Cống Già, có cả suối, cậu ra mà câu cá, cá gì cũng có. Bên phải kia là nóc kho thóc hợp tác xã.

Ông Yên (như tỉnh cơn mơ)

Là!

Ông giáo

Bà lớn Giang Cầm Lai!

Tất cả

Bà lớn Giang Cầm Lai!

Ông giáo

Trời ơi, dàn đồng ca đâu rồi!

Chủ tịch huyện

Phòng thể thao đâu rồi! Xe cứu hoả đâu rồi!

Nhà sư

Tiểu đâu!

Chủ tịch huyện

Chết tôi rồi, cà-vạt đâu, com-lê đâu, hai đứa cháu nội của tôi đâu!

Người số 1

Vàng Thị Lài đến rồi! Vàng Thị Lài đến rồi!

Bật dậy, cầm đầu chạy về hướng thị trấn.

Chủ tịch huyện

(gọi với theo) Nhớ đem bà xã ra cho tôi!

Trưởng tàu

Thay mặt ban giám đốc ngành đường sắt, theo nguyên tắc công vụ, tôi chờ bà cho biết lí do!

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Cái ông này đến là ngu. Tôi tạt về thăm thị trấn này. Chẳng nhẽ tàu của ông đang phi mà tôi phải nhảy xuống chắc?

Trưởng tàu

Bà có nguyện vọng về thăm Quy Lầy thì xin mời bà đi chuyển tàu chợ Phố Lúi khởi hành lúc mười hai giờ bốn mươi phút như mọi người. Đến Quy Lầy lúc một giờ mười ba phút.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hừ! Tàu chợ! Thế ông cho tôi là hạng người gì mà phải ngồi toét mông những nửa tiếng đồng hồ, qua ga Lèn, ga Phú Mai, ga Bùng, ga nào cũng đổ thế hử?

Trưởng tàu

Tôi báo cho bà biết là bà phải bồi thường một khoản lớn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bớt đâu, đưa cho ông này một nghìn đô!

Tất cả (thì thào)

Một nghìn đô!

Người hầu đưa cho trưởng tàu một nghìn đô.

Trưởng tàu (sững sờ)

Thế này là thế nào?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đưa thêm ba nghìn tặng quỹ cứu trợ quả phụ ngành đường sắt nữa đi!

Tất cả (thì thào)

Ba nghìn đô!

Người hầu đưa cho trưởng tàu ba nghìn đô.

Trưởng tàu (bối rối)

Thưa bà, chúng tôi không có cái quỹ nào như vậy.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Thì lập luôn ra một cái chứ sao.

Chủ tịch huyện đến ghé tai trưởng tàu thì thầm.

Trưởng tàu (hoảng hồn)

Bà là quý phu nhân Giang Cấm Lai phải không ạ? Trời ơi, xin bà thứ lỗi. Tôi không biết. Nếu biết trước thì tất nhiên chúng tôi đã vui lòng để tàu tự động dừng ở ga Quy Lầy. Đây, tiền của phu nhân đây, bốn nghìn đô, xin phu nhân vui lòng nhận lại. Trời ơi là trời!

Tất cả (thì thào)

Bốn nghìn đô!

Bà lớn Giang Cấm Lai

Thôi, chẳng đáng là bao, ông giữ mà tiêu.

Tất cả (thì thào)

Chẳng đáng là bao! Giữ mà tiêu!

Trưởng tàu

Thưa quý bà, quý bà có muốn tàu „Tốc mã“ chúng tôi chờ quý bà thăm Quy Lầy xong không ạ? Ban giám đốc ngành đường sắt xin vui lòng phục vụ mọi nguyện vọng của quý bà. Huyện này có chùa Bích Đàn là di tích văn hoá được xếp hạng. Có từ thời nhà Lí, điêu khắc cổ, tượng Quan Âm sau này thêm vào độc đáo lắm.

Bà lớn Giang Cấm Lai

Thôi đi đi! Ông với con „Tốc mã“ của ông tốc luôn cho tôi nhờ.

Ông chồng số 7 (năn nỉ)

Nhưng còn bọn nhà báo, mợ ơi, bọn nhà báo còn ở trên tàu.

Mấy thằng phóng viên đang nhậu trên toa phục vụ.

Bà lớn Giang Cấm Lai

Không sao đâu, cậu Mót. Kệ cho bọn nó nhậu. Bây giờ chưa cần bọn nó có mặt ở Quy Lầy. Rồi bọn nó khắc mò đến, lo gì.

Người số 2 đã mang com-lê ra cho chủ tịch huyện. Chủ tịch huyện thẳng bộ trình trọng, tiến đến gần bà lớn Giang Cầm Lai. Hoạ sĩ và người số 4 giờ cao tẩm biểu ngữ „Nhiệt liệt chào mừng quý bà Giang Cầm L...” còn viết dở chữ cuối.

Trưởng ga (giờ biển)

Khởi hành!

Trưởng tàu

Xin quý bà làm ơn không khiếu nại với ban giám đốc ngành đường sắt. Chẳng qua là tôi không được hân hạnh biết trước. Sơ suất hoàn toàn về phía tôi thôi ạ.

Đoàn tàu chuẩn bị chuyển bánh. Trưởng tàu nhảy lên.

Chủ tịch huyện

Kính thưa quý bà, tôi, chủ tịch huyện Quy Lầy rất hân hạnh được chào mừng quý bà kính mến, người con của quê hương, nay...

Chủ tịch huyện tiếp tục bài diễn văn, nhưng bị tiếng đoàn tàu vừa rời ga át hết.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cảm ơn ông chủ tịch, diễn văn hay lắm.

Bà ta tiến về phía ông Yên. Ông Yên hơi lúng túng, bước ra đón.

Ông Yên

Là!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh Yên!

Ông Yên

Lài về thăm, quý hoá quá.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Lúc nào tôi chả nung nấu ý định trở về. Từ ngày rời Quy Lầy đến nay, cả đời nung nấu đấy anh ạ.

Ông Yên (bối rối)

Quý hoá quá.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh vẫn nhớ đến tôi đấy chứ?

Ông Yên

Tất nhiên. Nhớ suốt. Lài thừa biết rồi còn gì.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cái thời hai đứa mình được ở bên nhau thật là tuyệt vời anh nhỉ, toàn những ngày hạnh phúc.

Ông Yên (hãnh diện)

Đúng thế. (Quay sang ông giáo) Thầy thấy chưa, bà này thì tôi nắm ngon.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hồi ấy anh vẫn gọi tôi là gì nhỉ?

Ông Yên

Bé mèo hoang của anh.

Bà lớn Giang Cầm Lai

(gừ gừ như một con mèo già) Gì nữa?

Ông Yên

Tiểu yêu của anh.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Còn tôi gọi anh là con báo đen của em.

Ông Yên

Tôi vẫn là con báo đen của em đây.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Tầm bậy. Anh phì ra rồi. Vừa già vừa nát rượu.

Ông Yên

Nhưng tiểu yêu ơi, em vẫn như xưa.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Vớ vẩn. Tôi cũng già đi, cũng béo chảy mỡ ra đây này. Chân trái của tôi tiêu rồi. Tai nạn ô tô. Bây giờ tôi chỉ đi tàu tốc hành thôi. Nhưng anh thấy cái chân giả này thế nào? Cũng tuyệt đấy chứ. (Bà ta vén váy, để lộ đến đùi bên trái) Cử động tốt lắm.

Ông Yên

(lau mồ hôi túa ra) Ôi bé mèo hoang, tôi đâu có ngờ, té ra...

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Để tôi giới thiệu ông xã số bảy của tôi nhé? Nhà tôi là chủ đồn điền thuốc lá. Vợ chồng tôi rất hạnh phúc.

Ông Yên

Ồ, vâng, vâng.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Cậu Mót đâu, ra đây chào bạn tôi nào. Nhà tôi tên là Pedro, nhưng gọi là Mót nghe thích hơn. Mà lại vẫn với tên thằng hầu Bót. Nó hầu mình là hầu cả đời, các ông chồng phải chuyển gam theo nó là đúng.

Ông chồng số 7 cúi chào.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh thấy nhà tôi để bộ ria đen dễ thương không? Mót ơi, vất óc nghĩ đi!

Ông chồng thứ 7 vất óc nghĩ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Vất mạnh nữa!

Ông chồng số 7 vất óc mạnh nữa.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Nữa!

Ông chồng số 7

Nhưng tôi vất hết sức rồi mợ ơi, thật mà.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hết cái gì mà hết. Cố lên là được.

Ông chồng số 7 vất óc mạnh nữa. Còi nhà ga.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cậu thấy chưa, được rồi còn gì. Vất óc thế trông mới có vẻ quý quý, đúng không hở anh Yên? Giống một thằng Ba Tây. Nhưng thế là nhằm to. Nhà tôi gốc Hi Lạp chính giáo. Ông nhạc tôi là người Nga. Chúng tôi kết hôn có cha xứ làm lễ. Cực kì thú vị. Thôi, đi thăm Quy Lầy nào. (Bà ta giương chiếc kính một tròng nạm đá quý, ngắm ngôi nhà nhỏ bên trái) Cậu Mót, cái nhà giải quyết nhu cầu này là cha tôi xây đấy. Chất lượng tốt, thi công chính xác. Hồi bé tôi hay ngồi lì cả tiếng đồng hồ trên mái, nhổ nước bọt xuống dưới. Nhưng chỉ nhổ xuống đầu bọn đàn ông.

Dàn đồng ca và đội thanh thiếu niên đã tập trung đầy đủ ở phía sau. Ông giáo thắt cà-vạt bước lên.

Ông giáo

Thưa quý bà, tôi, hiệu trưởng trường trung học cơ sở huyện Quy Lầy, là người say mê âm nhạc, xin hân hạnh ra mắt quý bà với một bài dân ca mộc mạc, do dàn đồng ca và đội thanh thiếu niên của trường trình diễn.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Được, thầy khẩn trương khai hoả cái bài dân ca mộc mạc của thầy đi.

Ông giáo móc túi lấy đũa bắt nhịp, lấy giọng chuẩn. Dàn đồng ca và đội thanh thiếu niên bắt đầu trình tọng hát. Đúng lúc ấy, lại một đoàn tàu từ bên trái băng qua. Trường ga giơ tay chào. Dàn đồng ca ra sức cường tiếng tàu xình xịch. Ông giáo tuyệt vọng xoay xoả. Cuối cùng, đoàn tàu cũng khuất hẳn.

Chủ tịch huyện (khổ số)

Chuông chùa đâu? Sao không đánh lên?

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Hoan hô dân Quy Lầy, hát thế là hay rồi. Nhất là giọng nam trầm, tóc quăn, đứng ngoài cùng bên trái, có cục yết hầu to tướng kia kìa.

Trưởng phòng công an đi chiếc xe ba bánh, chen qua dàn đồng ca, tiến tới trước mặt bà lớn Giang Cẩm Lai, rập gót giơ tay chào.

Trưởng phòng công an

Kính thưa quý bà, tôi Trần Hàn Cơ, trưởng phòng công an huyện Quy Lầy, xin sẵn sàng phục vụ.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

(ngắm nghĩa trưởng phòng công an) Cảm ơn. Tôi có định bắt ai bỏ tù đâu.

Nhưng huyện này chắc cũng cần đến anh. Thỉnh thoảng anh có nhắm một mắt làm ngơ cho người ta không đấy?

Trưởng phòng công an

Báo cáo quý bà, có nhắm một mắt ạ. Ở Quy Lầy mà không thế thì chết.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Sao không nhắm luôn cả hai mắt cho được việc.

Ông Yên (bật cười)

Đúng là cái giọng của Lài không chệch vào đâu! Đúng là tiểu yêu tinh quái của tôi.

Ông ta khoái chá vỗ đùi.

Chủ tịch huyện cởi chiếc cà-vạt của ông giáo, thắt vào cho mình, dẫn cặp cháu gái sinh đôi 7 tuổi, tóc kết bím, ra chào bà lớn.

Chủ tịch huyện

Xin giới thiệu với phu nhân, đây là cháu Hà Mi, đây là cháu Anh Đào, cháu nội tôi đấy ạ. Chỉ còn thiếu vợ tôi chưa có mặt. (Ông ta lau mồ hôi)

Hai cô bé khoanh tay chào và trao hoa hồng đỏ tặng bà lớn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hai con cún xinh nhỉ! Chúc mừng ông chủ tịch. Đây! (Bà ta giúi hoa vào tay trưởng ga)

Chủ tịch huyện kín đáo tuồn chiếc cà-vạt cho nhà sư. Nhà sư cầm nhưng không thắt.

Chủ tịch huyện

Thưa phu nhân, đây là hoà thượng trụ trì chùa Quy Lầy.

Nhà sư chấp tay chào.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ê, chào thầy. Thầy có hay cầu siêu cho người chết không?

Nhà sư (ngạc nhiên)

Tôi cũng cố gắng làm hết bốn phận.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Thế người bị án tử hình thì sao?

Nhà sư (bối rối)

Dạ, nước ta nhiều án tử hình quá ạ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Nhiều thì thêm một cái đã chết ai.

Trưởng phòng công an đứng nghệt, nhà sư sững sờ đưa lại cà-vạt cho chủ tịch huyện.

Chủ tịch huyện lại thắt vào. Bác sĩ Như Linh rẽ đám đông bước ra.

Chủ tịch huyện

Xin giới thiệu với phu nhân, bác sĩ Như Linh.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hay nhỉ. Ông có cấp giấy chứng tử không?

Bác sĩ

Giấy chứng tử ạ?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Có ai chết chẳng hạn.

Bác sĩ

Vâng.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Sắp tới ông sẽ xác nhận chết vì đứng tim.

Ông Yên (cười to)
Ôi mèò hoang! Đùa thế mới ra đùa chứ!

Bà lớn Giang Cầm Lai
Nào, cho tôi vào thị trấn.

Chủ tịch huyện khuyển tay mời bà ta khoác.
Bà lớn Giang Cầm Lai
Ông chủ tịch kém thông minh thật. Chân cẳng tôi thế này mà cuốc bộ mấy cây số chắc!

Chủ tịch huyện (cuống quýt)
Chết thật, xin có ngay! Bác sĩ Như Linh có ô tô riêng đấy ạ.

Bác sĩ
Thưa quý bà, xe Mẹo, đời 82.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Khỏi cần. Từ ngày bị tai nạn tôi toàn đi kiệu. Giót đâu! Tót đâu! Mau đem kiệu cho ta.

Hai gã khổng lồ, mặt mũi hằm hõ, miệng nhai kẹo cao su liên hồi, từ cánh gà bên trái đem ra một chiếc kiệu. Một gã đeo đàn ghi-ta sau lưng.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Hai tên găng-tơ New York này bị án tử hình, ngồi đếm lịch chờ lên ghế điện trong nhà đá Sing-Sing. Tôi xin tha cho ra khiêng kiệu. Tốn mỗi thằng một triệu đô tiền ân xá. Còn cái kiệu này trước là của bảo tàng Louvre, tổng thống Pháp tặng cho tôi làm lưu niệm. Ông ấy rất dễ mến, bên ngoài trông giống hệt như trên báo. Giót đâu! Tót đâu! Kiệu ta vào phố!

Tót và Giót
Bấm bà, dạ!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Nhưng ta muốn viếng kho thóc hợp tác xã trước đã, rồi đến rừng Cống Già. Ta phải cùng ông Yên thăm lại những chốn yêu đương hò hẹn ngày xưa. Đồ đạc với cái quan tài thì đem về khách sạn Hoàng Đô cho ta.

Chủ tịch huyện
(ngạc nhiên) Quan tài à?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đúng đấy, tôi chuẩn bị sẵn cái quan tài, biết đâu có dịp phải dùng đến. Đi nào, Giót, Tót!

Hai gã hằm hồ nhai kẹo cao su kiệu bà lớn Giang Cầm Lai ra khuất. Chủ tịch huyện ra hiệu. Đám đông hô vang vạn tuế, nhưng tiếng hô ngơ ngác chững lại khi hai người phục vụ mang ra một chiếc quan tài đen, đắt tiền, khiêng vào thị trấn. Đúng lúc ấy tiếng quả chuông chùa chưa bị gán nợ vang lên.

Chủ tịch huyện
Chuông đánh rồi! Chờ mãi!

Đám đông đi theo quan tài, theo sau là đám người hầu của bà lớn và mấy người Quy Lầy lễ mễ khuân vác vô số va-li hòm xiềng. Trưởng phòng công an đứng ra điều khiển giao thông, rồi vừa định lên xe tháp tùng cả đoàn thì hai ông già béo, lùn, ăn mặc tươm tất, vừa thì thào trò chuyện vừa cầm tay nhau từ cánh gà bên phải xuất hiện.

Hai ông già

Quy Lầy đây rồi, ngửi một phát là ra mùi Quy Lầy, đánh hơi một phát là ra không khí Quy Lầy.

Trưởng phòng công an
Hai bác ở đâu ra thế này?

Hai ông già
Chúng tôi là quân của bà lớn, chúng tôi là quân của bà lớn. Bà lớn gọi chúng tôi là Cót và Lót.

Trưởng phòng công an
Phu nhân Giang Cầm Lai trọ ở khách sạn Hoàng Đô.

Hai ông già (vui vẻ)
Chúng tôi bị mù, chúng tôi bị mù.

Trưởng phòng công an
Mù à? Thế thì các bác để tôi dẫn.

Hai ông già
Cảm ơn thầy đội, cảm ơn thầy lắm.

Trưởng phòng công an
(ngạc nhiên) Sao biết tôi là công an? Các bác mù cơ mà?

Hai ông già
Nghe thì biết, nghe thì biết, giọng công an không trộn vào đâu được.

Trưởng phòng công an
(nghĩ hoặc) Hai ông vừa béo vừa lùn kia, nghe tôi hỏi đây: Các ông có vẻ dày dặn kinh nghiệm với công an rồi phải không?

Hai ông già (sững sờ)
Ô, „hai ông“! Thầy đội tưởng bọn ta là đàn ông!

Trưởng phòng công an
Không đàn ông thì là cái con khi gì hử!

Hai ông già
Rồi thầy khắc biết, rồi thầy khắc biết.

Trưởng phòng công an
(ngơ ngác) Mấy người phờn phơ nhi.

Hai ông già
Ngày nào cũng rượu thịt, ngày nào cũng rượu thịt.

Trưởng phòng công an
Ồ, ta mà được như thế thì cũng nhảy chân sáo cả ngày. Nào, lên xe, cái đám ngoại quốc nhà các người hài hước kiểu gì mà kì cục.

Anh ta lái xe ba bánh, đưa hai ông già vào thị trấn.

Hai ông già
Đưa chúng tôi đến chỗ Bót và Mót, đưa chúng tôi đến chỗ Bót và Mót.

Chuyển cảnh, không đóng màn. Phòng nhà ga và ngôi nhà nhỏ được kéo lên cao, lơ lửng. Nội thất khách sạn Hoàng Đô, có thể thả từ trên xuống chính giữa sân khấu một tấm biển đề tên khách sạn, phù hiệu mạ vàng. Không khí của một thuở vàng son đã phai. Mọi thứ đều xác xơ, bụi bặm, đồ nát, bốc mùi, mốc meo, tường vôi lở loét. Chủ tịch huyện, nhà sư và ông giáo ngồi uống rượu phía trước, bên phải sân khấu, nhìn xuống đám khuôn vác hòm xiểng tưởng tượng ở cử tọa.

Chủ tịch huyện
Hòm xiểng gì mà nhiều thế.

Nhà sư

Cả núi hòm xiêng. Lại còn con báo nhốt trong cũi.

Chủ tịch huyện

Vừa đen vừa dữ.

Nhà sư

Cả cái quan tài nữa.

Chủ tịch huyện

Quan tài cũng được riêng một phòng trong khách sạn.

Ông giáo

Lạ thật.

Nhà sư

Mấy bà lớn nổi tiếng thế giới, bà nào cũng thích giở chứng.

Chủ tịch huyện

Bọn hầu gái trông như người mẫu.

Ông giáo

Bà ấy định ở đây lâu thì phải.

Chủ tịch huyện

Càng tốt. Cứ để cho bác Yên năm thóp. Các ông có nghe bác ấy gọi bà ta không nhỉ? Bé mèo hoang của anh. Tiểu yêu tinh quái của anh. Bác ấy sẽ moi được cả triệu của bà ta cho mà xem. Ông giáo, nâng cốc nào. Chúc mừng hãng gạch Bắc Môn được bà Giang Cẩm Lai đầu tư nâng cấp.

Ông giáo

Nhà máy xay xát Vạn Nam nữa chứ.

Chủ tịch huyện

Mỏ thiếc Chân Mây nữa. Mỏ thiếc mà phát là phát tuốt. Thị trấn, trường trung học, phúc lợi xã hội, lên hương tuốt.

Họ chạm cốc.

Ông giáo

Hai chục năm nay tôi chấm bài môn văn cho học trò Quy Lầy, nhưng cách đây một tiếng đồng hồ tôi mới biết thế nào là hai chữ „rùng mình“. Trông cái bà nhà giàu ấy xuống tàu mà sợ, quần áo đen kịt như nữ thần định mệnh, cho ai sống là sống, bắt ai chết là chết. Tên Cầm Lai không hợp, Cầm Đại thì đúng hơn.

Trưởng phòng công an vào, treo mũ lên một cái móc.

Chủ tịch huyện

Đồng chí công an, ngồi đây đã.

Trưởng phòng công an

Thi hành công vụ ở cái xá này ớn thật. Nhưng tình hình có chuyển biến tốt đẹp. Tôi vừa ở chỗ bà tử phú với ông Yên trong kho thóc hợp tác xã. Cảm động lắm. Hai ông bà cứ kính cẩn như vào chùa. Mình kè kè cạnh họ cũng ngượng, nên lúc họ ra rùng Cống Già là tôi về. Cả đám trông cứ như đi lễ. Hai lão mù béo quay đi trước với lão người hầu, rồi đến kiệu của bà ấy, ông Yên với ông chông số 7 vác cần câu đi sau.

Chủ tịch huyện

Tiêu thụ khá nhiều đàn ông.

Ông giáo

Cũng một nàng Kiều.

Nhà sư

Ai chẳng tham sân si.

Chủ tịch huyện

Họ ra rừng Cống Già làm gì nhỉ?

Trưởng phòng công an

Thì cũng như vào kho thóc lúc trước. Họ duyệt lại chồn cũ, nơi mối tình nồng nàn thuở trước...

Nhà sư

... từng bốc cháy.

Ông giáo

Cháy rừng rục. Làm tôi nhớ đến Shakespeare. Chàng Romeo và nàng Juliet. Thưa các vị, tôi vô cùng xúc động. Lần đầu tiên tôi cảm nhận được ở Quy Lầy này tầm vóc văn chương thế giới.

Chủ tịch huyện

Nào, nâng cốc chúc sức khoẻ ông Yên, người đã không quản mọi khó khăn để cải thiện số phận chúng ta. Nào các bác, ta uống mừng người được cả thị trấn quý trọng, người kế nhiệm chức chủ tịch của tôi.

Họ chạm cốc.

Chủ tịch huyện

Lại hòm xiêng kìa.

Trưởng phòng công an

Hành lí gì mà phát khiếp.

Tấm biển đề „Khách sạn Hoàng Đô” lại được kéo lên cao. Bốn người từ cánh gà bên trái

xuất hiện, với một tấm gỗ làm ghế băng, đặt bên trái. Người số 1 trèo lên,

cổ đeo một hình trái tim bằng giấy bồi, giữa đề hai chữ cái Y và L. Những người còn lại xếp thành nửa vòng tròn xung quanh, tượng trưng cảnh lá, cây rừng.

Người số 1

Ta là tre, giang, trúc, nứa.

Người số 2

Là quế thơm và trầm ngát.

Người số 3

Ta là rêu xanh, tơ hồng, dây bìm bìm.

Người số 4

Là tổ ong và gỗ mục.

Người số 1

Ta là mây trôi, chim hót.

Người số 2

Là chính hiệu rừng già Đông Dương.

Người số 3

Ta là nấm tai mèo, là con nai vàng ngơ ngác.

Người số 4

Là giấc mơ xưa, là lá rung xào xạc.

Hai gã hàm hồ liên tục nhai kẹo cao su xuất hiện từ phía sau, khiêng chiếc kiệu có bà lớn Giang Cầm Lai ngồi trong. Ông Yên đi cạnh. Ông chồng số 7 đi sau. Sau cùng là hầu Bót dắt tay hai ông già mù.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ôi, rừng Cống Già của ta! Tót, Giót, đừng kiệu!

Hai ông già

Tót, Giót, đừng kiệu! Bót, Mót, đừng kiệu!

Bà lớn Giang Cấm Lai xuống kiệu, ngắm rừng.

Bà lớn Giang Cấm Lai

Anh Yên xem này, tên chúng mình khắc ngày nào đây. Sắp mờ cả, tách khỏi nhau rồi. Cái cây cũng lớn quá rồi, thân to, cành mập, như anh với tôi. (Sang một nhóm cây khác) Bao nhiêu năm nay ta mới lại về với cánh rừng tuổi trẻ của ta, đặt chân lên rêu xanh, lên lá rụng. Các người biến đi, biến hết đi cho ta nhờ! Đem kiệu kiếc ra đằng kia, nhai kẹo cao su cao siếc ra đằng kia, ta chán cái bản mặt các người lắm rồi. Cậu Mót, vác cần ra câu mấy con cá của cậu đi chứ. Đi đi. Rẽ phải, cứ đi thẳng là đến.

Hai gã hằm hõ khiêng kiệu ra khuất cánh gà bên trái. Ông chồng số 7 ra khuất cánh gà bên phải. Bà lớn Giang Cấm Lai ngồi xuống một gốc cây cụt. Ông Yên ghé ngồi cạnh bà lớn.

Bà lớn Giang Cấm Lai

Ô, có con nai!

Người số 3 làm con nai nhảy đi.

Ông Yên

Đang mùa cấm động rừng.

Bà lớn Giang Cấm Lai

Chúng mình từng hôn nhau ở chỗ này, anh nhỉ. Bốn mươi lăm năm rồi còn gì. Chúng mình yêu nhau dưới khóm giang này, có gỗ mục và tơ hồng làm chứng. Hồi đó tôi mười bảy, còn anh chưa đầy hai mươi. Rồi anh lấy con bé Bùi Mai Thi nhà hàng xén làm vợ, còn tôi lấy lão ngố họ Giang giàu khụ làm chồng. Lão vợ được tôi trong một nhà chứa bên Hồng Công, thế là con cóc vàng già khú ấy bị mái tóc vừa dài vừa đen óng của tôi hợp sạch hồn vía.

Ông Yên
Trời ơi, Lài!

Bà lớn Giang Cầm Lai
Bớt đâu! Cho một điếu Henry Clay ra đây!

Hai ông già
Một điếu Henry Clay, một điếu Henry Clay.

Hầu Bót từ phía sau xuất hiện với một điếu xì-gà, châm lửa cho bà lớn hút.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi thích hút xì-gà. Lẽ ra tôi phải hút loại xì-gà do hãng ông xã tôi sản xuất mới đúng, nhưng biết thế nào mà tin cái của ấy.

Ông Yên
Tôi lấy Mai Thi làm vợ là vì Lài.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Nó là con nhà có của.

Ông Yên
Hồi ấy Lài còn trẻ, vừa trẻ vừa đẹp. Tương lai là của Lài. Tôi chỉ muốn Lài được hạnh phúc, nên tôi đành hi sinh phần mình.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Thì bây giờ tương lai đã đến.

Ông Yên
Hồi ấy mà Lài không ra đi thì cũng chết đói như tôi thôi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh chết đói à?

Ông Yên

Chết là cái chắc, buôn bán lằng nhằng như tôi ở cái xó chó ỉa này thì ăn cái giải gì.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi bây giờ đang sẵn tiền.

Ông Yên

Từ ngày phải xa em, cuộc đời tôi toàn là địa ngục.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Còn tôi, tôi đã thành một địa ngục.

Ông Yên

Tôi phải nuôi mấy cái miệng ăn trong nhà, không ngày nào không cãi nhau vì tiền nong túng thiếu.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Con bé Mai Thi không làm anh hạnh phúc à?

Ông Yên

Thôi, chỉ cần Lài hạnh phúc là được.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Thế mấy đứa nhóc nhà anh thì sao?

Ông Yên

Chúng nó chẳng có tí sâu sắc, lí tưởng gì trong đầu.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh khỏi lo. Rồi chúng nó sẽ hiểu thế nào là lí tưởng.

Ông Yên im lặng. Cả hai trân trân nhìn cánh rừng tuổi trẻ một thời của mình.

Ông Yên

Đời tôi chả ra gì. Cứ ru rú ở huyện này, chả bước chân đi đâu. Lên tỉnh đúng một lần, với một lần sang huyện bên là hết.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh cần gì phải đi đâu. Thế giới này mồm ngang mũi dọc ra sao, tôi biết cả.

Ông Yên

Vì Lài có điều kiện đi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Vì thế giới là của tôi.

Ông Yên im lặng. Bà lớn hút xì-gà.

Ông Yên

Bây giờ thì mọi sự sẽ thay đổi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Chắc chắn là thế.

Ông Yên (thăm dò)

Lài có định giúp chúng tôi tí chút không?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ồ, tôi không bỏ rơi quê hương đâu!

Ông Yên

Chúng tôi cần cả triệu đô.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Chuyện vặt!

Ông Yên (mùng rờ)
Ôi, bé mèo hoang của tôi!

Ông ta cảm động vỗ một cái vào đùi trái của bà lớn, và rụt ngay lại vì đau.
Bà lớn Giang Cầm Lai
Đau tay hả? Anh vừa đập vào cái móc bằng thép ở chân giả của tôi đấy.

Người số 1 rút từ túi quần ra một ống điếu cũ và một chiếc chìa khoá rỉ, gõ
chìa khoá vào ống điếu.
Bà lớn Giang Cầm Lai
Kìa, con chim bắt cô trói cột.

Ông Yên
Giống như ngày nào, thuở chúng mình còn trẻ, còn hăng máu, chui vào
rừng Cống Già mà yêu nhau. Mặt trời chói chang trên ngọn lim. Mây xa xa
và chim gọi nhau nơi suối vắng rừng hoang.

Người số 4
Bắt cô! Trói cột!

Ông Yên
(đưa tay sờ người số 1) Cây rừng ẩm ướt, gió rừng vi vu, xao xác như sóng
biển. Vẫn hết như xưa, mọi thứ vẫn hết như xưa.

Ba người đóng vai cây làm động tác rung rinh xào xạc, đu đưa cành.
Ông Yên

Tiểu yêu của tôi ơi, ước gì xoá sạch thời gian, ước gì số phận chẳng chia
lìa đôi ta!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh ước thế thật à?

Ông Yên

Thật, tôi chỉ ước có vậy. Tôi yêu em thật mà! (Ông ta hôn tay phải của bà
lớn, bàn tay cũng trắng bệch và lạnh ngắt)

Bà lớn Giang Cầm Lai

Nhầm rồi. Cũng tay giả cả đấy. Làm bằng ngà voi.

Ông Yên

(hoảng sợ thả tay bà lớn ra) Lại! Chỗ nào trong người em cũng là ngà voi
hả!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Vâng, gần như toàn thân. Bị tai nạn máy bay ở Afghanistan. Mỗi mình tôi
là lớp ngóp chui ra được. Tôi là loại trời đánh thánh vật không chết.

Hai ông già

Trời đánh không chết, trời đánh không chết.

Tiếng kèn vang lên trịnh trọng. Tăm biển „Khách sạn Hoàng Đô“ từ từ thả
xuống. Dân Quy Lầy khiêng bàn ra, khăn trải bàn rách nát. Bát đĩa, đồ ăn,
một bàn ăn đặt chính giữa sân khấu, hai bàn khác ở hai bên, song song với
khán giả. Nhà sư xuất hiện. Thêm mấy người dân Quy Lầy ủa ra, một
người mặc quần áo thể thao. Chủ tịch huyện, bác sĩ, ông giáo, trưởng
phòng công an lại có mặt. Dân Quy Lầy vỗ tay hoan hô. Chủ tịch huyện
tiến đến chỗ ông Yên và bà lớn đang ngồi. Các diễn viên đóng vai cây rừng
lại trở thành những người dân và lui về phía sau.

Chủ tịch huyện

Thưa phu nhân, tròng võ tay vừa rồi xin dành cho phu nhân.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Võ tay cho ban nhạc huyện nhà chứ, các vị thổi kèn hay lắm. Đội nhào lộn vừa biểu diễn hình kim tự tháp cũng rất được.

Chủ tịch huyện vẫy tay ra hiệu. Một vận động viên tiến ra biểu diễn thể dục.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đàn ông cứ áo lót với quần đùi là ta yêu ngay. Thế mới gọi là tự nhiên. Này anh kia, thể dục nữa đi. Nào, vung tay ra sau, xong rồi thì hít đất.

Vận động viên tuân lệnh bà lớn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cơ bắp cực kì đấy! Thế sức anh như vậy, đã bao giờ bóp cổ ai chưa?

Vận động viên đang làm động tác hít đất, ngỡ ngác sững lại, khuyu xuống.

Vận động viên

Bóp cổ ai ạ?

Ông Yên (cười phá lên)

Đúng là kiểu khôi hài của Lài! Tếu quá, cười đến chết đi được!

Bác sĩ

Tôi chả biết thế nào. Đùa kiểu này rợn tóc gáy đấy ông ạ.

Vận động viên ra khuất.

Chủ tịch huyện

Xin phép mời phu nhân dùng bữa! (Ông ta mời bà lớn ngồi vào bàn ăn chính giữa sân khấu, dẫn vợ ra giới thiệu) Thưa, đây là vợ tôi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

(giương kính một tròng lên nhìn mặt vợ chủ tịch huyện) À, cô nàng Đỗ Mai Anh, năm nào cũng đứng đầu lớp.

Ông Yên dẫn vợ ra. Vợ ông ta hốc hác, cau có.

Bà lớn Giang Cầm Lai

A, Bùi Mai Thi. Hồi đó chị núp sau khe cửa cái hàng xén nhà chị, nhòm theo anh Yên, tôi nhớ lắm. Bạn thân mến, trông bạn xanh xao quá, bạn gầy đi nhiều đấy.

Ông Yên (thì thào)

Bà ấy hứa rồi, mấy triệu đô!

Chủ tịch huyện

(suýt tắc thở) Mấy triệu đô?

Ông Yên

Vâng, mấy triệu đô.

Bác sĩ

Thế à? Ồi giờ ôi!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ông chủ tịch ơi, tôi đói bụng rồi.

Chủ tịch huyện

Dạ thưa bà, ta đợi ông nhà chứ ạ?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cần gì phải đợi! Ông ấy còn câu cá. Tôi sẽ li dị.

Chủ tịch huyện

Li dị hả?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ông Mót nhà tôi cũng tha hồ mà ngạc nhiên. Tôi sắp lấy một diễn viên người Đức.

Chủ tịch huyện

Nhưng thưa bà, bà vừa kể là hôn nhân của bà rất hạnh phúc?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hôn nhân của tôi thì nhiều lắm, cái nào cũng hạnh phúc hết. Nhưng tôi có một ước mơ từ thuở trẻ là được làm đám cưới ở Quy Lầy, trong chùa hảnh hoi. Gì chứ ước mơ tuổi trẻ thì dứt khoát phải thực hiện. Sẽ tổ chức thật linh đình.

Tất cả ngồi vào bàn. Bà lớn Giang Cầm Lai ngồi giữa chủ tịch huyện và ông Yên. Vợ ông Yên ngồi cạnh chồng. Ông giáo, nhà sư và trưởng phòng công an ngồi bàn sau, bên phải; bốn người Quy Lầy bên trái. Một số khách khác trong góc sân khấu, nơi treo tấm biểu ngữ „Nhiệt liệt chào mừng Thị Lài”. Chủ tịch huyện đứng dậy, hân hoan, cổ đã tròng sẵn khăn ăn, gõ thìa vào li ra hiệu.

Chủ tịch huyện

Thưa phu nhân kính mến, thưa bà con huyện nhà. Đã hơn bốn mươi năm, từ ngày phu nhân rời cái thị trấn nhỏ bé năm xinh xắn giữa hạ lưu sông Phúc Di và rừng Cống Già này mà ra đi. Bốn chục năm trời, biết bao là thời gian. Biết bao sự đã diễn ra, bao điều cay đắng. Thế gian lắm chuyện đáng buồn, huyện chúng ta cũng thế. Nhưng chưa bao giờ chúng tôi quên không nhớ đến phu nhân - tức Vàng Thị Lài của chúng ta (vỗ tay). Cả phu nhân lẫn gia đình phu nhân. Người mẹ tuyệt vời, tràn đầy sức khỏe, tận tụy dâng hiến cho gia đình - (ông Yên ghé tai chủ tịch huyện thì thầm) - tiếc rằng đã ra đi quá sớm. Người cha hoà mình với quần chúng, dựng nên một ngôi nhà cạnh ga mà cả giới chuyên môn lẫn người ngoại đạo đều tích cực sử dụng –

(ông Yên ghé tai chủ tịch huyện thì thầm) à tích cực quan tâm. Họ, những con người cao quý nhất, tử tế nhất, vẫn sống mãi trong lòng chúng ta. Còn phu nhân thuở ấy, ai chẳng biết cô bé hiếu động tóc hung – (ông Yên ghé tai chủ tịch huyện thì thầm) – à tóc mượt đen, thường tung tăng trên những đoạn đường quê ta mà nay tiếc thay đã xuống cấp thảm hại. Ngay từ thuở ấy, ai cũng nhận ra nơi phu nhân một nhân cách đầy chinh phục, ai cũng linh cảm bước thăng tiến của phu nhân tới những đỉnh cao chói mắt của nhân quần. (Ông ta rút sổ tay ra xem). Phu nhân vẫn thường trực trong trí nhớ của chúng tôi. Đúng vậy. Giáo viên trong trường tận bây giờ vẫn đem thành tích học tập của phu nhân ra làm gương, đặc biệt trong bộ môn quan trọng nhất, môn sinh vật, chứng tỏ lòng cảm thông của phu nhân với muôn loài, với những sinh linh cần che chở. Ngay từ thuở ấy, ý thức về sự công bằng và tình thương đồng bào của phu nhân đã khiến bao người ngưỡng mộ. (Vỗ tay nhiệt liệt) Vàng Thị Lài của chúng ta đã mua thực phẩm cho một bà quả phụ, cứu bà ấy khỏi chết đói, bằng chính những đồng tiền vất vả chắt chiu từ công giúp việc ở các nhà hàng xóm, đó là tôi chỉ kể ra một ví dụ về lòng thương người của phu nhân. (Vỗ tay nhiệt liệt) Thừa phu nhân, thừa bà con Quy Lầy, những mầm mống mới nhú của bản tính tốt lành ấy giờ đây đã phát triển mạnh mẽ, cô bé xinh xắn nhí nhảnh thuở nào nay đã thành một mệnh phụ, đem lòng từ thiện đi thăm đăm thế gian, chỉ cần kể ra đây những công trình phúc lợi xã hội, những bệnh viện bà mẹ và trẻ em, những cơ sở tiếp tế phát chẩn, những quỹ nghệ thuật và nhà trẻ mà phu nhân đã tài trợ. Vì lẽ đó, tôi muốn được hô to, chào mừng người con của quê hương nay đã trở về: Phu nhân muôn năm! Muôn năm! Muôn năm!

Vỗ tay. Bà lớn Giang Cầm Lai đứng dậy.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Thưa ông chủ tịch, thưa bà con Quy Lầy. Tôi rất cảm động thấy các vị chân thành đón mừng chuyển viếng thăm của tôi. Thực ra thì tôi từng là một cô bé hơi khác so với hình ảnh trong bài diễn văn của ông chủ tịch; ở trường thì bị ăn roi, còn về vụ bà goá Bôn thì tôi cùng với ông Yên ăn trộm thóc đem cho bà ấy đâu phải để cứu con mụ khộm già Tú Bà khỏi chết đói,

chẳng qua là để hai đứa tôi được bù lại bằng một cái giường hú hí, gì chứ cũng êm lửng hơn là phải nằm vạ vật trong rừng Cống Già hay trong cái kho thóc của hợp tác xã. Nhưng thôi, cho qua, để góp phần vào niềm vui chân thành của các vị, tôi xin tuyên bố luôn: tôi sẵn sàng tặng Quy Lầy một tỉ đô-la. Năm trăm triệu cho công quỹ thị trấn, năm trăm triệu chia đều cho các nhà.

Im lặng sững sờ.

Chủ tịch huyện (lấp bắp)

Một tỉ đô.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Với một điều kiện.

Tất cả bật lên hò reo không thể tả xiết. Nhảy múa loạn xạ, trèo lên ghế, vận động viên làm động tác nhào lộn, v.v... Ông Yên dấm ngược thùm thùm.

Ông Yên

Là! Tuyệt vời! Cực kì! Thật sao? Đúng là tiểu yêu của anh! (Hôn bà lớn)

Chủ tịch huyện

Phu nhân vừa bảo: với một điều kiện. Tôi xin được lắng nghe đây ạ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ta sẽ cho biết điều kiện của ta. Ta cho các người một tỉ để mua công lí.

Im lặng sững sờ.

Chủ tịch huyện

Thưa phu nhân, thế nghĩa là thế nào?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Là như ta vừa nói.

Chủ tịch huyện

Nhưng công lí thì làm sao mua nổi?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Có tiền mua tiên cũng được.

Chủ tịch huyện

Tôi vẫn chưa hiểu.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bớt đâu, ra đây!

Người hầu từ bên phải tiến ra giữa các hàng ghế, tháo cặp kính đen.

Người hầu

Có vị nào còn nhận ra tôi không nhỉ?

Ông giáo

Ông thẩm phán Hồ Phê!

Người hầu

Chính xác! Hồ Phê đây. Bốn mươi lăm năm trước tôi giữ chức thẩm phán ở Quy Lầy, sau đó chuyển lên toà án nhân dân trên tỉnh cho đến lúc bà lớn Giang Cầm Lai đây bảo tôi vào làm người hầu, cách đây hai mươi lăm năm. Tôi đã nhận lời. Xuất thân khoa bảng như tôi mà lao vào cái sự nghiệp này thì cũng hơi kì, nhưng hầu bà lớn là hầu với mức lương trên mọi sức tưởng tượng...

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đi thẳng vào vấn đề đi, Bớt!

Người hầu

Các vị đã nghe cả rồi, bà lớn Giang Cầm Lai sẵn sàng đổi một tỉ đô-la lấy

công lí. Có nghĩa là: bà lớn chi cho các vị một tí, nếu các vị xoá được sự bất công mà bà lớn từng gánh chịu ở Quy Lầy. Ông Yên, xin mời ông.

Ông Yên đứng dậy, xám ngoét, vừa sợ hãi vừa ngạc nhiên.

Ông Yên

Xin mời tôi cái gì?

Người hầu

Ông Yên, mời ông ra đây.

Ông Yên

Vâng, thì tôi ra.

Ông ta tiến ra, đứng bên phải chiếc bàn. Cười bối rối. Nhún vai.

Người hầu

Hồi làm thẩm phán ở Quy Lầy, năm 1958, tôi có xử một vụ kiện. Bà lớn Giang Cẩm Lai đây, lúc đó còn tên là Vàng Thị Lại, đã kiện ông ra toà, đòi ông nhận làm cha của đứa trẻ, con của bà ấy.

Ông Yên im lặng.

Người hầu

Ông Yên, trước toà ông đã chối, không nhận là cha của đứa trẻ. Ông đã lôi ra hai nhân chứng.

Ông Yên

Chuyện ngày xưa ấy mà. Hồi đó tôi còn trẻ người non dạ.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Tót đâu, Giót đâu, dẫn Cót và Lót ra đây!

Hai gã khổng lồ nhai kẹo cao su dẫn hai ông già mù và bị thiến, vui vẻ dắt tay nhau, ra giữa sân khấu.

Hai ông già
Chúng tôi có mặt, chúng tôi có mặt!

Người hầu
Ông Yên, ông nhận ra hai lão này chứ?

Ông Yên im lặng.
Hai ông già
Chúng tôi là Cót và Lót, chúng tôi là Cót và Lót.

Ông Yên
Tôi không quen hai ông này.

Hai ông già
Chúng tôi đã thay đổi, chúng tôi đã thay đổi.

Người hầu
Hai lão xưng danh đi.

Ông già 1
Tôi là Cồ Huỳnh Lai, tôi là Cồ Huỳnh Lai.

Ông già 2
Tôi là Lục Văn Xá, tôi là Lục Văn Xá.

Người hầu
Thế nào, ông Yên?

Ông Yên
Tôi có quen biết gì hai người này đâu.

Người hầu

Cồ Huỳnh Lai, Lục Văn Xá, hai lão có biết ông Yên đây không?

Hai ông già

Chúng tôi mù, chúng tôi mù.

Người hầu

Hai lão có nhận ra giọng ông ta không?

Hai ông già

Có nhận ra giọng, có nhận ra giọng.

Người hầu

Hồi đó ta là thẩm phán, còn hai lão là nhân chứng. Cồ Huỳnh Lai, Lục Văn Xá, hai lão đã cam đoan những gì trước toà?

Hai ông già

Chúng tôi đã cam đoan là có ngủ với Thị Lài, chúng tôi đã cam đoan là có ngủ với Thị Lài.

Người hầu

Trước mặt ta, trước toà, trước trời Phật hai lão đã cam đoan như vậy. Sự thật có đúng thế không?

Hai ông già

Chúng tôi đã khai man, chúng tôi đã khai man.

Người hầu

Vì sao khai man?

Hai ông già

Ông Yên đã mua chuộc chúng tôi, ông Yên đã mua chuộc chúng tôi.

Người hầu

Mua chuộc bằng cái gì?

Hai ông già

Bằng một lít rượu, bằng một lít rượu.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cót, Lót, kể tiếp đi, kể cho mọi người nghe ta đã làm gì với hai lão.

Người hầu

Kể ra đi.

Hai ông già

Bà lớn sai người truy lùng chúng tôi, bà lớn sai người truy lùng chúng tôi.

Người hầu

Đúng thế. Bà lớn Giang Cầm Lai đã sai người đi tìm hai lão. Tìm khắp thiên hạ. Lão Cồ Huỳnh Lai thì qua Canada định cư, lão Lục Văn Xá thì tếch sang Úc. Nhưng bà lớn vẫn tìm ra hai lão. Nói đi, tìm được rồi thì bà lớn làm gì với hai lão?

Hai ông già

Bà lớn cho chúng tôi biết mùi Tót và Giót, bà lớn cho chúng tôi biết mùi Tót và Giót.

Người hầu

Biết mùi Tót và Giót là thế nào?

Hai ông già

Là bị Tót và Giót chọc cho mù, thiến cho đui; là bị Tót và Giót chọc cho mù, thiến cho đui.

Người hầu

Toàn bộ câu chuyện là như vậy: một thẩm phán, một bị đơn, hai nhân chứng giả, một bản án oan. Thưa bà lớn nguyên đơn, đúng không ạ?

Bà lớn Giang Cầm Lai đứng dậy.

Ông Yên (giậm chân)

Chuyện điên rồ từ ngày nào, tính làm gì! Quá hạn rồi! Hết thời hiệu từ lâu rồi!

Vợ ông Yên

(lao ra, ôm chặt lấy chồng) Minh ơi!

Ông Yên

Ôi tiểu yêu, em đòi gì mà lạ vậy! Dòng đời đã trôi từ lâu rồi mà.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Vâng, dòng đời đã trôi, nhưng tôi chẳng quên điều gì, anh Yên ạ. Cái giường của bà goá Bôn tôi không quên, sự bội bạc của anh tôi cũng không quên. Nay cả anh và tôi đều già rồi, anh thì sa sút, tôi thì bị dao kéo giải phẫu băm vằm nát bét, bây giờ tôi muốn hai ta tính sổ cho sòng phẳng: anh đã chọn số phận của anh và đẩy tôi vào số phận của tôi. Bây giờ tôi muốn đòi công lí, công lí đổi lấy một tí đô.

Chủ tịch huyện đứng dậy, tái mét, trịnh trọng.

Chủ tịch huyện Bà Giang Cầm Lai, bà hãy nhớ là chúng tôi đây còn thuộc về xã hội văn minh, chưa đến nỗi là loài mọi rợ. Nhân danh Quy Lầy, tôi từ chối đề nghị của bà. Nhân danh tình người. Chúng tôi thà đói nghèo còn hơn đang tâm thấy tay mình vấy máu.

Vỗ tay nhiệt liệt

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ta sẽ chờ.

Friedrich Dürrenmatt

Bà lớn về thăm

Dịch giả: Phạm Thị Hoài

Màn II

Thị trấn, vài nét phác họa. Phong sau là khách sạn Hoàng Đô nhìn từ ngoài. Mặt tiền tiêu điều, phong cách biệt thự thời thuộc địa. Ban-công. Bên phải sân khấu treo biển: „Cửa hàng Yên Thi“. Phía dưới là một chiếc quầy bán thiêu, phía sau là kệ hàng móc meo. Mỗi lần có khách đẩy cánh cửa tượng trưng bước vào là chuông reo. Bên trái sân khấu treo biển: „Phòng công an huyện Quy Lầy“. Phía dưới là một chiếc bàn gỗ có đặt máy điện thoại. Hai chiếc ghế. Buổi sáng. Tót và Giót vẫn nhai kẹo cao su, khuôn nhiều vòng hoa, kiểu vòng hoa đám táng, từ cánh gà bên trái băng qua sân khấu về phía khách sạn. Ông Yên đứng bên cửa sổ nhìn theo. Con gái ông khom lưng quét nhà. Con trai ông ngậm một điếu thuốc chưa châm.

Ông Yên

Toàn vòng hoa.

Con trai ông Yên

Sáng nào họ cũng chở hoa từ ga về.

Ông Yên

Hoa cho cái quan tài rỗng để trong Hoàng Đô.

Con trai ông Yên

Chả ai thèm sợ.

Ông Yên

Cả thị trấn đứng về phía bố.

Con trai ông Yên châm thuốc hút.

Ông Yên

Mẹ đâu? Mẹ không xuống ăn sáng à?

Con gái ông Yên

Mẹ ở trên phòng, mẹ bảo mẹ mệt.

Ông Yên

Bố nói cho mà biết, mẹ của các con rất tốt. Một người mẹ tuyệt vời. Cứ để mẹ nghỉ trên phòng, mẹ cần giữ sức. Nào, bố con ta ăn sáng. Lâu lắm rồi mới có dịp. Hôm nay bố chiêu đãi trứng, thêm một hộp giăm-bông Pháp. Hôm nay mình tư sản nhé, giống như hồi mỏ thiếc Chân Mây còn phát đạt.

Con trai ông Yên

Con phải xin phép (giụì tàn thuốc).

Ông Yên

Mày không ăn sáng với bố và em à?

Con trai ông Yên

Con phải ra ga, hôm nay công nhân có người ốm, biết đâu họ đang cần một suất thể chân.

Ông Yên

Công nhân đường sắt suốt ngày phơi lưng ra nắng, mày không làm được đâu con ơi.

Con trai ông Yên

Còn hơn thất nghiệp. (Ra)

Con gái ông Yên

Con cũng đi đây.

Ông Yên

Cái gì? Mà cũng đi? Con gái định đi đâu, nói cho bố nghe được không?

Con gái ông Yên

Ra trung tâm giới thiệu việc làm. Biết đâu có việc cho con. (Ra)

Ông Yên

(xúc động, hỉ mũi bằng khăn mùi-xoa) Tội nghiệp, chúng nó ngoan quá.

Có tiếng ghi-ta bập bùng từ phía ban-công khách sạn.

Tiếng bà lớn

Bớt, cái chân trái của ta đâu, đưa đây!

Tiếng người hầu

Dạ, tôi đang tìm.

Tiếng bà lớn

Tìm trên nóc tủ, dưới đồng hoa cười!

Một người khách bước vào cửa hàng ông Yên (người số 1)

Ông Yên

Chào bác Bảo.

Người số 1

Cho bao thuốc.

Ông Yên

Như mọi ngày hả?

Người số 1

Không, hôm nay tôi lấy „Ba số”.

Ông Yên
„Ba số” đắt hơn.

Người số 1
Ông cứ ghi số nợ cho tôi.

Ông Yên
Chỗ thân tình tôi mới cho nợ đấy nhé, mình phải thông cảm cho nhau.

Người số 1
Ai chơi ghi-ta ấy nhỉ?

Ông Yên
Thằng găng-tơ xống nhà đá Sing-Sing.

Hai ông già mù từ phía nhà khách lại gần, linh kính đồ nghề câu cá.
Hai ông già
Chào ông Yên, chào ông Yên.

Ông Yên
Chào cái con mẹ hai lão. Đi đi cho người ta nhờ!

Hai ông già
Chúng tôi đi câu, chúng tôi đi câu.

Cả hai ra khuất cánh gà bên trái.

Người số 1
Hai lão ra suối Quy Lầy.

Ông Yên
Dùng đồ câu của lão số 7.

Người số 1

Hình như lão số 7 vừa mất trắng đồn điền thuốc lá.

Ông Yên

Mất về tay mù tí phú chứ ai vào đây.

Người số 1

Thì đám cưới lão số 8 sẽ cực kì to. Hôm qua thấy tiệc tùng hứa hôn.

Bà lớn Giang Cầm Lai mặc ki-mô-nô xuất hiện trên ban-công phía sau. Lúc lắc bàn tay phải, xoay xoay chiếc chân trái. Vài nốt búng ghi-ta điểm xuyết, đệm cho cảnh diễn ra trên ban-công, như kiểu nhạc đệm cho một đoạn ô-pê-ra tùy nội dung lời hát, lúc thì theo điệu van, lúc thì vài mẫu quốc ca của nhiều nước khác nhau, v.v.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Chân tay mình mấy ta lắp xong cả rồi. Giót đâu, chơi điệu dân ca Trung Á!

Một điệu nhạc ghi-ta.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bài này lão họ Giang nhà ta thích nhất. Lão nghe đi nghe lại. Sáng nào cũng nghe. Con người lão thì cổ điển, tiền thì không để đâu cho hết, bạc tỉ, hàng đồng tàu chở dầu, hàng lô trường đua ngựa, lấy lão làm chồng lúc đó là còn trúng. Lão lại khiêu vũ giỏi, thành thạo đủ mảnh khoé, đáng mặt làm thầy ta. Ta học được của lão biết bao điều.

Hai phụ nữ vào cửa hàng ông Yên, đặt làn đi chợ lên quây.

Phụ nữ 1

Bác cho em mua gạo.

Phụ nữ 2

Tôi nữa.

Ông Yên

Chào hai chị. Mỗi nhà năm cân?

Ông ra mở một bao gạo.

Phụ nữ 1

Bác cho em gạo tám thơm.

Phụ nữ 2

Tôi cũng lấy tám thơm. Cho một yến.

Ông Yên

Tám thơm đắt hơn đấy.

Ông mở một bao khác, đong gạo cho họ.

Bà lớn Giang Cẩm Lai giương kính một tròng ngắm quang cảnh buổi sáng.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Sáng mùa thu tuyệt đẹp. Sương sớm chưa tan hết, long lanh trong nắng hanh vàng. Bầu trời thì xanh thẫm, đúng như bá tước Holk thường vẽ. Số 3 của ta đấy, làm đến chức bộ trưởng bộ ngoại giao. Cứ đến dịp nghỉ phép là vác giá vẽ theo. Kinh tởm. Thằng cha bá tước đó tởm trọn gói, tởm từ trong ra ngoài.

Phụ nữ 1

Bác cân thêm cho gói mít sen.

Phụ nữ 2

Tôi lấy hai hộp sữa.

Ông Yên

Chắc hai chị có họ hàng ở nước ngoài vừa gửi tiền?

Hai phụ nữ

Bác tính giùm vào sổ nợ.

Ông Yên

Mọi người vì một người. Một người vì mọi người.

Phụ nữ 1

Bác Yên ơi, hai phong sô-cô-la nữa.

Phụ nữ 2

Bốn phong, mỗi người hai phong.

Ông Yên

Cũng ghi sổ à?

Phụ nữ 1

Vâng, ghi sổ.

Phụ nữ 2

Mình ngồi luôn đây ăn sô-cô-la.

Phụ nữ 1

Ngồi ở cửa hàng nhà bác Yên là thích nhất.

Họ ra phía sau, ngồi ăn sô-cô-la.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Bớt đâu, cho ta một điếu Winston. Số 7 vừa bị ta li dị, vậy ta phải thử loại xì-gà của lão xem sao. Tội nghiệp lão Mót, mê câu cá lắm. Lão bay về Bồ Đào Nha một mình, chắc là buồn. Tàu chở dầu của ta sẽ đón lão từ Lissabon về Ba Tây.

Người hầu đưa xì-gà, châm lửa cho bà lớn.

Người số 1

Kìa, bà ấy ngồi ban-công, đốt xì-gà.

Ông Yên

Toàn xì-gà đắt vô liêm sỉ.

Người số 1

Phí phạm. Thiên hạ xung quanh thì nghèo kiệt xác, thế mà không biết xấu hổ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

(hút xì gà) Lạ nhỉ. Cũng ngon đấy chứ.

Ông Yên

Mụ ta tính nhầm rồi. Công nhận là tôi có lỗi, nhưng ai chả có lỗi hả bác Bảo? Thuở trẻ tôi có chơi đùa mụ ta thật, nhưng hôm vừa rồi trong khách sạn Hoàng Đô, khi toàn thể bà con Quy Lầy nghèo thì nghèo vẫn đồng thanh nhất trí từ chối cái đề nghị khốn nạn của mụ, đấy là giây phút đẹp nhất trong đời tôi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bớt, rót whisky. Không pha.

Một người khách nữa bước vào, nghèo nàn, rách rưới như mọi người (người số 2).

Người số 2

Chào cả nhà. Hôm nay trời đẹp đấy.

Người số 1

Dự báo sẽ còn đẹp nữa.

Ông Yên

Sao sáng nay tôi đông khách thế. Bình thường chả thấy mống nào, bỗng nhiên mấy ngày nay khách ào ào, phục vụ không xuể.

Người số 1

Chúng tôi sát cánh bên ông mà, ông Yên. Sát sà sạt.

Hai phụ nữ (nhai sô-cô-la)

Vâng, sát sà sạt, bác Yên ạ, sát sà sạt.

Người số 2

Thì bác là nhân vật được yêu mến nhất thị trấn này.

Người số 1

Nhân vật quan trọng nhất.

Người số 2

Tết này bác được bầu làm chủ tịch huyện.

Người số 1

Chắc bằng chết.

Hai phụ nữ (nhai sô-cô-la)

Chắc bằng chết, bác Yên ạ, chắc bằng chết.

Người số 2

Cho tôi chén rượu.

Ông Yên quờ tay tìm rượu.

Người hầu bưng whisky cho bà lớn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đánh thức thằng chồng mới của ta dậy. Ta không thích loại chồng dậy muộn.

Ông Yên

Rượu trắng hả?

Người số 2

Không. Rượu khác!

Ông Yên

Bác vẫn dùng loại này mà.

Người số 2

Cho „Ông già chống gậy“!

Ông Yên

Hai trăm năm chục ngàn một chai, ai dám uống!

Người số 2

Thì thỉnh thoảng cũng phải tự thưởng cho mình tí tí.

Một cô gái, áo quần hở hang, lao qua sân khấu. Tót bám theo.

Phụ nữ 1 (nhai sô-cô-la)

Con Liên đấy, đẹp mặt chưa!

Phụ nữ 2 (nhai sô-cô-la)

Tưởng nó hứa hôn với thằng nhạc công gì rồi mà?

Ông Yên lấy chai rượu xuống.

Ông Yên

Đây, mời bác.

Người số 2
Thuốc lá nữa.

Ông Yên
Sướng nhỉ.

Người số 2
Thuốc lá ngoại mới ngon.

Ông Yên tính tiền.

Ông chồng số 8 của bà lớn, diễn viên, cao dong dỏng, để ria mép, xuất hiện trên ban-công trong bộ đồ py-gia-ma. Diễn viên đã đóng vai ông chồng số 7 có thể đóng luôn vai ông chồng số 8.

Ông chồng số 8

Ôi mơ, tuyệt quá: bữa đầu tiên chúng mình cùng ăn sáng sau khi hứa hôn, mơ nhỉ. Cứ như trong mơ. Một khoảnh ban-công, một khóm tre xào xạc, một dòng suối đầu dây róc rách, mấy con gà chạy rông ngoài đường, mấy bà ngồi kể chuyện chồng con chợ búa, và xa xa là mái chùa cong vút!

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Thôi im đi, cậu Hót, ngồi xuống! Sở trường của cậu không phải là tư duy, mà cảnh kiếc ở cái xó nhà quê này thì mắt tôi thấy hết rồi.

Người số 2
Kìa, chồng bà ta cũng ra ngồi ban-công.

Phụ nữ 1 (nhai sô-cô-la)
Ông số 8.

Phụ nữ 2 (nhai sô-cô-la)
Đẹp trai thật, diễn viên đấy. Con bé nhà tôi kể là ông ta đóng vai cười ngựa

bắn súng trong phim da đỏ vùng lên.

Phụ nữ 1

Cả vai nhân vật chính trong phim tâm lí xã hội, tôi được xem hẳn hoi.

Người số 2

Có tiền mua tiên cũng được (nhỡ nước bọt).

Người số 1

Chưa chắc. Ở ta thì chưa chắc (đắm xuống mặt bàn).

Ông Yên

Của bác hết hai trăm bảy chục ngàn.

Người số 2

Ghi sổ cho tôi.

Ông Yên

Thôi được, tuần này tôi thông cảm. Ngoại lệ đấy nhé. Nhưng đúng mồng một lĩnh hưu non là phải trả.

Người số 2 ra.

Ông Yên

Bác Hiến!

Người số 2 đứng lại. Ông Yên bước tới ngắm nghía.

Ông Yên

Bác có giày mới nhì. Mới toanh!

Người số 2

Ừ, thì sao?

Ông Yên

(nhìn xuống chân người số 1) Bác Bảo, giày của bác cũng mới toanh. (Nhìn xuống chân hai phụ nữ) Ô, mấy bà cũng diện toàn giày mới. Giày xịn.

Người số 1

Có gì đâu mà bác phải để ý.

Người số 2

Thế chẳng nhẽ chúng tôi cứ đi giày rách suốt đời hay sao?

Ông Yên

Giày mới. Các người lấy đâu ra tiền mà mua giày mới?

Hai phụ nữ

Chúng tôi mua chịu, bác Yên ạ, chúng tôi mua chịu.

Ông Yên

Mua chịu ư? Ở cửa hàng tôi, các người cũng mua chịu. Thuốc lá ngoại. Gạo tám thơm. Rượu „Ông già chống gậy“. Sao bỗng dưng khắp nơi đều vui vẻ cho các người mua chịu thế?

Khách 2

Thì bác cũng cho chúng tôi mua chịu mà.

Ông Yên

Mua chịu rồi các người định lấy gì mà trả?

Im lặng. Ông Yên nổi khùng, vợ hàng ném vào đám khách. Mọi người bỏ chạy.

Ông Yên

Các người định lấy gì mà trả? Lấy gì mà trả? Hả? Hả?

Ông lao khuất ra phía sau.

Ông chồng số 8

Phố huyện mà cũng âm ỉ nhỉ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Chuyện thường ngày ở huyện.

Ông chồng số 8

Hình như có chuyện gì trong cái cửa hàng dưới kia.

Bà lớn Gia Khả Na Dy An

Chắc cãi cọ mặc cả thịt cá gì thôi.

Có tiếng ghi-ta đệm mạnh. Ông chồng số 8 hoảng hốt nhảy dựng lên.

Ông chồng số 8

Ôi vợ, cái gì thế? Vợ có nghe thấy không?

Bà lớn Giang Cầm Lai

À, con báo đen, nó thử giọng.

Ông chồng số 8

(kinh ngạc) Con báo đen?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Quà tặng của tổng thống Nam Phi. Nó ở phòng khách bên cạnh, chắc đang cuồng cẳng. Một con mèo cực lớn, cực dữ tợn, mắt sáng quắc.

Trưởng phòng công an ra, ngồi vào chiếc bàn đặt phía trái sân khấu. Uống bia. Ông Yên đến.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bót đâu, dọn bữa sáng ra đây!

Trưởng phòng công an
Ông đến có việc gì? Mời ông ngồi.

Ông Yên vẫn đứng.
Trưởng phòng công an
Ô! Sao ông run thế?

Ông Yên
Tôi yêu cầu nhà chức trách bắt giam mục Giang Cầm Lai.

Trưởng phòng công an
(chậm rãi châm thuốc hút) Lạ thật. Lạ vô cùng.

Người hầu dọn bữa sáng, kèm thư từ cho bà lớn.
Ông Yên
Tôi, tân chủ tịch huyện tương lai, yêu cầu anh bắt ngay mục đó.

Trưởng phòng công an
(nhả khói thành những vòng chữ O) Đã bầu bán gì đâu mà tân chủ tịch chủ
tiết.

Ông Yên
Anh phải bắt giam bà ta ngay lập tức.

Trưởng phòng công an
Ông định tố giác bà ấy à? Còn bắt hay không, đó là việc do bên công an
quyết định. Bà ấy phạm tội gì thế?

Ông Yên
Mụ ta xúi giục dân chúng cả thị trấn lấy mạng tôi.

Trưởng phòng công an

Có thể mà ông bảo tôi đi bắt bà ấy hả? (Rót bia uống)

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Thư chúc mừng nhiều quá. Thư của Bush. Của Putin.

Ông Yên

Anh phải thi hành bốn phận!

Trưởng phòng công an

Lạ thật. Lạ vô cùng. (Uống bia)

Ông Yên

Rõ như ban ngày rồi còn gì.

Trưởng phòng công an

Ông Yên ơi, chưa rõ riếc gì đâu. Bình tĩnh phân tích nhé: Bà nhà giàu đưa ra một đề nghị cho thị trấn Quy Lầy cân nhắc: một tỉ đô-la đổi lấy... Không cần nói nữa, ông hiểu rồi. Đúng, chính tôi cũng chứng kiến. Nhưng mới như vậy thì công an hoàn toàn chưa đủ lí do để bắt giữ bà Giang Cẩm Lai. Chúng ta phải sống theo pháp luật, ông hiểu chưa?

Ông Yên

Đấy là tội xúi giục giết người.

Trưởng phòng công an

Ông nghe đây cho thủng: Chỉ khi nào cái đề nghị giết ông là một đề nghị nghiêm túc thì mới nói đến tội xúi giục giết người. Rõ chưa?

Ông Yên

Rõ quá rồi còn gì.

Trưởng phòng công an

Rõ rồi thì thôi. Đề nghị của bà ấy không thể coi là nghiêm túc, vì cái giá một tỉ là điên, chính ông cũng phải thừa nhận như vậy, đúng không? Một mạng người thì một ngàn đô, hai ngàn đô là cùng, đúng không? Nghĩa là cái đề nghị đó thiếu nghiêm túc. Mà giả sử nó nghiêm túc thật thì công an chúng tôi cũng không thể coi bà già kia là người tinh táo, vì thế là mất trí. Hiểu chưa?

Ông Yên

Nhưng thưa đồng chí công an, mục ta điên hay tỉnh tôi không cần biết, chỉ biết là tính mạng tôi đang bị đe dọa. Lô-gíc của vấn đề là ở đó.

Trưởng phòng công an

Chả có lô-gíc lô-giéc gì hết. Một đề nghị suông thì chưa thể đe dọa tính mạng ông, chỉ khi nào đề nghị đó được thực thi, lúc đó mới là đe dọa tính mạng. Ông cứ chỉ cho tôi một trường hợp thực thi cụ thể, chẳng hạn có thằng nào cầm súng chĩa vào ngực ông, tôi sẽ có mặt ngay tắp lự. Nhưng có ai buồn nghĩ đến việc thực thi cái đề nghị đó đâu. Ngược lại thì có. Hôm ở Hoàng Đô mọi người đã nhất trí bày tỏ thái độ, cực kì ấn tượng. Xin chúc mừng ông lần nữa. (Uống bia)

Ông Yên

Thưa đồng chí công an, tôi không dám chắc.

Trưởng phòng công an

Không dám chắc cái gì?

Ông Yên

Khách hàng nhà tôi bỗng nhiên toàn mua đồ chất lượng cao, rượu ngoại, thuốc „Ba số”, gạo tám thơm.

Trưởng phòng công an

Thế thì ông nên mừng, càng tốt cho cửa hàng ông chứ sao. (Uống bia)

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Bót đầu, sai người mua cổ phiếu hãng Nokia.

Ông Yên

Lão Hiến vừa mua chịu rượu „Ông già chống gậy” ở cửa hàng tôi. Mấy năm nay lão ấy ăn hưu non, có đồng nào đâu.

Trưởng phòng công an

Tối nay tôi sẽ sang ông Hiến ném thử. Ông ấy mời tôi mà. (Uống bia)

Ông Yên

Ai cũng diện giày mới. Giày xịn hẳn hoi.

Trưởng phòng công an

Ông việc gì mà phải dị ứng với giày mới? Đây, tôi cũng đi giày mới (giơ chân cho ông Yên xem).

Ông Yên

Đồng chí cũng vậy.

Trưởng phòng công an

Thì bác thấy đấy.

Ông Yên

Cũng diện giày xịn. Uống bia Đức.

Trưởng phòng công an

Bia Đức khá lắm.

Ông Yên

Trước kia đồng chí toàn uống bia nội.

Trưởng phòng công an

Vừa chua vừa nhạt.

Tiếng nhạc từ đài nhà ai vọng ra.

Ông Yên

Đồng chí công an có nghe thấy không?

Trưởng phòng công an

Hả?

Ông Yên

Ca nhạc truyền thanh.

Trưởng phòng công an

Ừ, bài „Cuộc đời vẫn đẹp sao”.

Ông Yên

Đài nhà ai?

Trưởng phòng công an

Nhà Hách bên cạnh.

Ông Yên

Nhà Hách lấy đâu ra đài?

Trưởng phòng công an

Chuyện nhà người ta, kệ người ta.

Ông Yên

Thế đồng chí định lấy gì ra trả giấy mới với bia Đức?

Trưởng phòng công an
Chuyện tôi, kệ tôi.

Điện thoại trên bàn reo.
Trưởng phòng công an
(nhấc ống nghe) Phòng công an huyện Quy Lầy, tôi nghe đây.

Bà lớn Giang Cẩm Lai
Bớt đầu, gọi điện cho mấy thằng Nga, bảo là ta đồng ý.

Trưởng phòng công an
(nói trong điện thoại) Dạ, dạ. Được ạ. (Đặt ống nghe)

Ông Yên
Nhưng khách hàng của tôi lấy đâu ra mà trả?

Trưởng phòng công an
Chuyện đó liên quan gì đến công an. (Đứng dậy, vớ khẩu súng treo ở lưng ghế)

Ông Yên
Nhưng liên quan đến tôi. Họ định trả bằng tính mạng tôi.

Trưởng phòng công an
Chẳng ma nào đe dọa ông. (Lên đạn)

Ông Yên
Cả thị trấn vay nợ. Càng nợ, mức sống càng cao. Mức sống càng cao, càng dứt khoát phải giết tôi. Thế là mục ta chỉ việc ngồi nhả nha trên ban-công, uống cà phê, hút xì-gà và chờ đợi. Mục ta chỉ việc rung đùi ngồi đợi.

Trưởng phòng công an
Ông chỉ khéo vẽ chuyện hoang đường.

Ông Yên
Các người cũng đang đợi. (Gõ xuống mặt bàn)

Trưởng phòng công an
Ông say quá rồi. (Thử súng) Xong, lên đạn sẵn sàng. Ông cứ yên tâm. Mọi việc thế nào đã có công an, chúng tôi có mặt là để giữ gìn luật pháp, bảo đảm trật tự an ninh, bảo vệ người dân. Chúng tôi biết rõ bốn phạm của mình. Bất kể ở đâu, từ phía nào, chỉ cần hơi tình nghi có nguy cơ đe dọa là chúng tôi ra tay. Ông Yên à, ông cứ tin tưởng.

Ông Yên (nhỏ nhẹ)
Đồng chí công an, sao mồm đồng chí có răng vàng?

Trưởng phòng công an
Hử?

Ông Yên
Một chiếc răng vàng choé, mới cứng.

Trưởng phòng công an
Ông điên rồi hử?

Ông Yên thấy nòng súng chĩa vào ngực mình, từ từ giơ tay hàng.

Trưởng phòng công an
Cái ông này! Tôi không có thời giờ mà tranh luận với mớ ý tưởng điên khùng của ông. Cái bà tử phú kì quặc nhà ông có con chó yêu, con báo đen ấy mà, nó biến đi đằng nào rồi, tôi phải đi lùng đây.

Ông Yên

Lòng ta thì có! Các người truy lòng ta thì có!

Bà lớn Giang Cầm Lai

(đọc thư) Số 5 sẽ đến dự đám cưới. Điển trai nhất trong đám chồng cũ. Làm nghề tạo mốt. Lần nào chàng cũng lo thiết kế áo cưới cho ta. Giót đâu, chơi một khúc tiền chiến.

Tiếng ghi-ta gảy một điệu nhạc tiền chiến.

Ông chồng số 8

Tôi tưởng số 5 của vợ là bác sĩ giải phẫu?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bác sĩ giải phẫu là số 6. (Đọc một bức thư khác) Thư của chủ đường sắt Viễn Tây.

Ông chồng số 8

(ngạc nhiên) Sao tôi không nghe nói gì về tay này?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Số 4. Phá sản. Cổ phiếu của hắn bây giờ là của tôi. Hắn bị tôi dắt mũi ở điện Buckingham, hôm ấy trăng rằm.

Ông chồng số 8

Tôi tưởng đây là Lord Ismael chứ?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ừ nhỉ, cậu nhớ giỏi thật. Thế nào mà tôi quên khuấy chàng quý tộc với cái lâu đài ở Yorkshire. Thế thì số 2 là chàng viết văn, tôi làm quen ở Kairo. Hai đứa hôn nhau dưới chân con nhân sư. Hôm ấy cũng trăng rằm. Kì thật, toàn đúng kì trăng rằm.

Bài trí bên phải sân khấu thay đổi. Tấm biển „Trụ sở uỷ ban huyện“ từ từ hạ xuống. Một người ra, khuôn hộp két của cửa hàng Yên Thi đi, kê lại quầy hàng. Bây giờ đó là bàn làm việc của chủ tịch huyện trong trụ sở uỷ ban. Chủ tịch huyện ra, đặt một khẩu súng lục lên bàn, ngồi xuống. Ông Yên từ cánh gà bên trái ra. Trên tường treo một đồ án thi công.

Ông Yên

Ông chủ tịch, tôi có việc cần thưa với ông.

Chủ tịch huyện

Mời bác ngồi.

Ông Yên

Chỗ đàn ông với nhau, có gì ta cứ nói thẳng. Mà tôi lại sắp thay chân ông.

Chủ tịch huyện

Vâng, mời bác.

Ông Yên vẫn đứng, mắt liếc khẩu súng lục.

Chủ tịch huyện

Con báo của bà Giang Cầm Lai xông chuồng, leo cả lên chùa, các cơ quan phải dùng đến súng.

Ông Yên

Tôi hiểu.

Chủ tịch huyện

Tôi đã yêu cầu mọi người trang bị vũ khí. Bọn trẻ tan học phải ngồi lại trường.

Ông Yên (ngghi hoặc)

Làm gì mà to chuyện thế?

Chủ tịch huyện
Săn thú dữ mà lì.

Người hầu ra.

Người hầu

Thưa bà lớn, ông chủ tịch Ngân hàng Thế giới vừa đáp máy bay từ New York tới.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ta không tiếp. Bảo ông ta lên máy bay quay về.

Chủ tịch huyện

Bác có việc gì nào? Cứ nói thẳng ra.

Ông Yên (nghi hoặc)

Ông chủ tịch hút loại thuốc hảo hạng nhỉ.

Chủ tịch huyện

Chính hiệu „Lạc đà“ Mĩ.

Ông Yên

Đặt ra phết.

Chủ tịch huyện

Tiền nào của ấy, ngon thì phải đắt.

Ông Yên

Nhưng dạo trước, ông chủ tịch hút loại khác.

Chủ tịch huyện

„Du lịch” đồ.

Ông Yên
Rẻ hơn 11 lần.

Chủ tịch huyện
Khét chết đi được.

Ông Yên
Cà-vạt cũng mới?

Chủ tịch huyện
Lựa nguyên chất.

Ông Yên
Chắc giày cũng mới sắm?

Chủ tịch huyện
Đặt mua trên Phố Lúi. Ờ, sao bác biết?

Ông Yên
Chính vì thế mà tôi đến đây thưa chuyện.

Chủ tịch huyện
Bác làm sao thế? Trông bác xanh lắm. Ốm à?

Ông Yên
Tôi sợ.

Chủ tịch huyện
Sợ hả?

Ông Yên
Mức sống ở đây đang tăng.

Chủ tịch huyện

Tin mới nhất đấy hả? Thế thì rất đáng mừng.

Ông Yên

Tôi yêu cầu các cơ quan nhà nước che chở cho tôi.

Chủ tịch huyện

Hử? Che chở gì nhỉ?

Ông Yên

Ông chủ tịch thừa biết rồi còn gì.

Chủ tịch huyện

Bác đã nghi gồm!

Ông Yên

Tính mạng tôi được treo giá một tỉ đô.

Chủ tịch huyện

Bác ra bên công an mà trình bày.

Ông Yên

Tôi đã ra.

Chủ tịch huyện

Thế thì yên tâm rồi còn gì.

Ông Yên

Tay trưởng phòng công an huyện vừa sắm răng vàng.

Chủ tịch huyện

Này bác Yên, Quy Lầy là đất văn vật, có truyền thống nhân văn lâu đời. Đại thi hào Nguyễn Du từng qua đây ngủ trọ. Nhà truyền giáo nổi tiếng người Pháp từng ngồi đây soạn từ điển. Ta phải xứng đáng với những giá trị ấy.

Một người từ cánh gà bên trái xách chiếc laptop ra (người số 3).

Người số 3

Laptop mới mua đây ạ. Chính cống IBM.

Chủ tịch huyện

Đưa vào văn phòng.

Người số 3 ra khuất cánh gà bên phải.

Chủ tịch huyện

Thị trấn này không đến nỗi để bác phải vô ơn như thế. Nếu bác không đủ khả năng đặt lòng tin vào tập thể thì tôi rất lấy làm tiếc. Thật không ngờ bác lại bị ảnh hưởng của chủ nghĩa hư vô như vậy. Nhưng muốn gì thì gì, xã hội ta cũng còn có luật pháp.

Hai ông già mù vác cần câu, dắt tay nhau ra.

Hai ông già

Con báo xông chuồng, con báo xông chuồng! (Nhảy tưng tưng) Nghe tiếng nó gầm, nghe tiếng nó gầm! (Nhảy tưng tưng vào khách sạn Hoàng Đô). Đi gặp Hót và Bót, đi gặp Hót và Bót.

Ra khuất phía sau.

Ông Yên

Thế thì ông chủ tịch cho bắt giam mụ ta.

Chủ tịch huyện

Lạ thật. Lạ vô cùng.

Ông Yên

Thằng cha công an huyện cũng nói hết như thế.

Chủ tịch huyện

Có trời chứng giám, bà ta hành động như vậy cũng không phải là vô cớ. Rõ ràng là bác đã xúi hai tay kia khai man trước toà, đẩy nàng vào tình cảnh khốn đốn cùng cực.

Ông Yên

Cái tình cảnh khốn đốn ấy trị giá những mấy tỉ đô, thưa ông chủ tịch.

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Ta nói thẳng với nhau nhé.

Ông Yên

Tôi chỉ mong có thế.

Chủ tịch huyện

Chỗ đàn ông với nhau, như bác vừa đề nghị. Bác chẳng có thẩm quyền đạo đức gì mà đòi bắt giam bà ta. Mà bác cũng không còn nằm trong diện được xét để bầu làm chủ tịch huyện. Tôi rất tiếc, nhưng cũng phải nói để bác biết.

Ông Yên

Chính thức rồi hả?

Chủ tịch huyện

Hội đồng nhân dân quyết định rồi.

Ông Yên

Tôi hiểu.

Chậm chạp bước qua phía tường bên phải sân khấu, xoay lưng lại chủ tịch huyện.

Chủ tịch huyện

Chúng tôi bác bỏ đề nghị của bà nhà giàu, nhưng như thế không có nghĩa là đồng tình với những tội ác vốn là nguồn cơn dẫn đến đề nghị đó. Chức chủ tịch huyện cần những điều kiện nhất định, mang tính đạo đức, mà tình hình cho thấy là bác không thể đáp ứng, bác cũng đồng ý với tôi chứ? Còn ngoài ra, tất nhiên chúng tôi vẫn dành cho bác sự kính trọng và tình cảm chỗ anh em với nhau như xưa.

Tót và Giót lại khuân vòng hoa và hoa từ cánh gà bên trái, qua sân khấu, vào khách sạn

Hoàng Đô.

Chủ tịch huyện

Tốt hơn hết là ta đừng dả động gì đến sự vụ này nữa. Tôi cũng đã đề nghị báo Tiếng nói Nhân dân không đưa tin.

Ông Yên (quay mặt lại)

Kìa ông chủ tịch, họ đang trang hoàng quan tài chôn tôi. Không dả động gì thì nguy cho tôi quá.

Chủ tịch huyện

Nguy gì nhỉ? Chúng tôi muốn cho cái vụ bê bối này chìm luôn vào quên lãng, bác phải cảm ơn chứ.

Ông Yên

Tôi phải lên tiếng, may ra mới thoát.

Chủ tịch huyện

Cái bác này! Ai sờ đến bác nào?

Ông Yên

Một trong số các người.

Chủ tịch huyện (đứng dậy)

Bác nghi cho ai? Nêu tên ra, tôi sẽ trực tiếp điều tra. Điều tra đến cùng.

Ông Yên

Tất cả các người.

Chủ tịch huyện

Thế là vu khống! Nhân danh Quy Lầy tôi cực lực phản đối.

Ông Yên

Không ai muốn chính mình phải ra tay, nhưng ai cũng hi vọng có người ra tay, nên rồi sẽ có ai đó ra tay.

Chủ tịch huyện

Bác nhìn chỗ nào cũng thấy ma.

Ông Yên

Tôi chỉ nhìn đây, thấy cái đồ án này trên tường. Trụ sở mới của uỷ ban phải không? (Gõ vào đồ án)

Chủ tịch huyện

Giời đất ôi! Lên kế hoạch mà cũng không được phép chắc?

Ông Yên

Các người đã sẵn sàng đầu cơ vào tính mạng ta.

Chủ tịch huyện

Ông bạn thân mến ơi! Chẳng lẽ cứ phải tính đến khả năng phạm tội thì mới được quyền tin tưởng vào một tương lai tốt đẹp hơn hay sao? Nếu thế thì

tôi xin từ chức lãnh đạo, thề với bác đấy.

Ông Yên

Các người đã đóng án tử hình cho ta mất rồi.

Chủ tịch huyện

Bác Yên!

Ông Yên (nhỏ nhẹ)

Cái đồ án này đủ nói lên tất cả. (Ra)

Bà lớn Giang Cầm Lai

Lí Quang Diệu cũng đến.

Ông chồng số 8

Thế Lí Hiến Long?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cả lò Singapore kéo sang.

Ông chồng số 8

Còn bọn phóng viên?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đủ mặt quốc tế. Ta cứ cưới chồng là bọn nhà báo mò đến. Chúng cần ta và ta cần chúng. (Mở một bức thư khác) Thư của bá tước Holk.

Ông chồng số 8

Mợ à, hôm nay là bữa đầu tiên chúng mình cùng ăn sáng. Mợ nhất định phải đọc hết thư của các vị trước tôi hay sao?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi phải bao quát tình hình.

Ông chồng số 8

(khổ sở) Nhưng tôi cũng có những vấn nạn của tôi.

Ông ta đứng dậy, nhìn xuống thị trấn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hả? Cái xe Porsche của cậu không chạy à?

Ông chồng số 8

Cái phố huyện này làm tôi khó chịu. Ừ thì tre xào xạc, suối róc rách, chim chóc véo von, nhưng xào xạc róc rách véo von hơn nửa tiếng đồng hồ rồi. Chẳng thấy có gì xảy ra, thiên nhiên cũng vô sự, con người cũng vô sự, toàn một vẻ êm đềm, sung túc, ấm cúng. Thiếu tầm vóc. Thiếu bi kịch. Thiếu dấu ấn của một thời đại lớn.

Nhà sư từ cánh gà bên trái ra, súng quàng trước ngực, trái một tấm khăn vàng lên chiếc bàn mà ở cảnh trước là bàn của phòng công an huyện, gỡ súng, dựng vào tường khách sạn. Buổi tối.

Nhà sư Mời ông vào tầng đường.

Ông Yên ra.

Nhà sư

Trong này hơi tối, nhưng được cái mát.

Ông Yên

A di đà Phật! Tôi có quấy rầy nhà chùa không ạ?

Nhà sư

Cửa Phật rộng mở cho muôn phương. (Thấy ánh mắt ông Yên nhìn khẩu súng). Súng ống này, xin ông đừng ngại. Con báo đen của bà Giang Cầm Lai vừa quanh quẩn đâu đây. Lúc trước lên cả chùa trên, rồi ra rừng Cổng Già, bây giờ nó đang ở bên kho thóc.

Ông Yên

Tôi muốn tìm nơi che chở.

Nhà sư

Sao?

Ông Yên

Tôi sợ.

Nhà sư

Sợ ư? Sợ ai?

Ông Yên

Sợ mọi người.

Nhà sư

Sợ bị mọi người giết à?

Ông Yên

Mọi người săn tôi như săn thú dữ.

Nhà sư

Có sợ thì sợ nghiệp chướng, đừng sợ chúng sinh. Chết phần hồn kinh hơn là phần xác. Tiểu đầu, thấp nển.

Bốn phía sân khấu lấp ló những người Quy Lầy, trưởng phòng công an, chủ tịch huyện, 4 người dân, họa sĩ, ông giáo, v.v., vũ trang bằng súng, dao, gậy, nhón nhác lưng sục.

Ông Yên

Vấn đề là số phận tôi.

Nhà sư
Vòng nhân quả.

Ông Yên
Đời sống bắt đầu khá lên.

Nhà sư
Cái tâm của ông đang tưởng.

Ông Yên
Mọi người hơn hở quá. Đàn bà son phấn. Đàn ông diện sơ-mi sặc sỡ. Cả huyện chuẩn bị liên hoan làm thật tôi, còn tôi thì đang chết khiếp.

Nhà sư
Thiện tai, bước đường ông đang trải qua thực thiện tai.

Ông Yên
Đường vào địa ngục thì có!

Nhà sư
Địa ngục đã sẵn trong ông rồi. Ông nhiều tuổi hơn tôi, ông tưởng đã biết rõ lòng người rồi chẳng? Người ta chỉ biết rõ lòng mình mà thôi. Bao nhiêu năm trước, chỉ vì tiền mà ông phản bội một người con gái. Bây giờ ông nghĩ mọi người sẽ vì tiền mà phản bội ông. Ông suy lòng ta ra lòng người. Cũng là chuyện thường tình. Nỗi sợ bắt nguồn trong lòng ta, từ tội lỗi của chính ta. Nhận ra điều ấy, ông sẽ vượt lên những gì đang giày vò mình, sẽ tìm ra vũ khí chiến thắng bản thân.

Ông Yên
Nhà Xiêm vừa mua máy giặt mới.

Nhà sư
Đừng bận tâm.

Ông Yên
Vay nợ để mua.

Nhà sư
Ông chỉ nên lo cho linh hồn mình siêu thoát.

Ông Yên
Nhà Túc Cờ vừa mua ti-vi mới.

Nhà sư
Ông cầu nguyện đi. Tiểu đâu, thắp hương! Hãy lục vẩn lương tâm. Hãy lấy thành tâm hối lỗi làm phương chi hương, nếu không thì thế gian sẽ lại châm ngòi cho nỗi sợ trong ông bùng lên. Đó là cách duy nhất. Ngoài ra chúng ta đành chấp tay.

Im lặng. Những người tay dao tay súng lại biến mất. Lỗ nhố bóng đen ngoài rìa sân khấu. Một tiếng chuông vang lên.

Nhà sư
Xin phép ông, tôi đi làm phận sự nhà chùa. Kinh kệ đang chờ tôi. Lời Phật là ánh sáng duy nhất chiếu soi thế gian này.

Tiếng một quả chuông thứ hai.
Ông Yên
Nhà chùa có thêm gác chuông mới?

Nhà sư
Chất lượng âm thanh tuyệt vời. Vừa trong vừa rền. Đáng khen. Rất đáng khen.

Ông Yên (hét lên)

Nhà chùa cũng thế! Nhà chùa cũng thế nốt!

Nhà sư

(lao vào, ôm chặt lấy ông Yên) Mau trốn đi! Lũ chúng tôi cũng là người, cũng ham hố cả thôi. Trốn mau, tiếng chuông Quy Lầy đã vang lên rồi, tiếng chuông của lòng phản trắc. Trốn mau, đừng ở lại đây mà trêu người, khiến chúng tôi mắc vào vòng tội lỗi.

Hai tiếng súng vang lên. Ông Yên gục xuống. Nhà sư quỳ bên ông.

Nhà sư

Trốn đi! Trốn mau đi!

Ông Yên gượng dậy, cầm khẩu súng của nhà sư, ra khuất.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Này Bót, ngoài kia đang bắn.

Người hầu

Vâng, thưa bà lớn, đang bắn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bắn gì?

Người hầu

Bắn con báo. Nó chết rồi, chết trước cửa hàng ông Yên.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ô, tiếc nhỉ. Giót đâu, cử một khúc tang lễ.

Đàn ghi-ta chơi một khúc tang lễ.

Người hầu

Thưa bà lớn, dân Quy Lầy đang rủ nhau kéo đến chia buồn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ừ thì chia buồn. Cho họ vào.

Người hầu ra. Ông giáo cùng dàn đồng ca từ cánh gà bên phải ra.

Ông giáo

Thưa quý bà, thưa phu nhân.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Có việc gì thế hử ông đồ?

Ông giáo

Phúc đức thay, chúng tôi vừa thoát một nguy hiểm lớn. Con báo đen chạy lung tung khắp các ngã, gầm rú vô cùng đáng sợ. Bây giờ tuy đã được thờ phào nhẹ nhõm, nhưng chúng tôi thật lòng cảm thương cái chết của con thú hiếm hoi quý giá nhường ấy. Thế giới động vật nghèo đi ở chính nơi con người sinh sống, chúng tôi hoàn toàn ý thức được tình thế lưỡng nan bi đát đó. Vì vậy chúng tôi xin dâng lên một bản đồng ca. Thưa bà, một khúc ai ca.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tốt. Bắt đầu ai ca đi.

Ông giáo bắt nhịp. Dàn đồng ca bắt đầu hát. Ông Yên từ cánh gà bên phải ra.

Ông Yên

Im ngay!

Dàn đồng ca hoảng sợ im bật.

Ông Yên

Hát đưa tang hả! Sao các người lại hát đưa tang?

Ông giáo

Bác Yên, trước cái chết đau buồn của con báo đen...

Ông Yên

Các người tập sẵn bài hát trước cái chết đau buồn của ta thì có.

Ông giáo

Bác Yên, đừng ăn nói như thế!

Ông Yên

Xéo ngay! Cút về nhà các người!

Mọi người giải tán.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cậu Hót, đem cái xe Porsche của cậu đi lượn vài vòng.

Ông chồng số 8

Kìa mợ!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Biến!

Ông chồng số 8 ra khuất.

Ông Yên

Là!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh Yên, anh gây sự với mấy người tội nghiệp ấy làm gì?

Ông Yên

Là ời, tôi đang sợ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Nhưng thôi, gậy sượng thế cũng tốt, cảm ơn anh. Hát hò lãng nhãng suốt ngày, rác cả tai. Từ hồi đi học tôi đã ghét cái món này, anh nhớ không? Dàn đồng ca vừa thò ra sân uỷ ban tập tành, cả đội kèn nữa, là hai đứa mình trốn ra rừng Cống Già.

Ông Yên

Lài nói đi. Nói rằng Lài chỉ đóng trò, rằng Lài chỉ giả vờ, rằng đó không phải là sự thật. Nói đi!

Bà lớn Giang Cầm Lai

Lạ thật. Kỉ niệm thật lạ lùng. Hồi đó, lần đầu tiên chúng ta gặp nhau, tôi cũng đang ngồi trên ban-công, cũng một buổi đêm như đêm nay, không một ngọn gió, cây cối thỉnh thoảng mới xào xạc, trời có lẽ cũng nóng như bây giờ, nhưng dạo này tôi hay bị rét. Và anh đứng chỗ đó, anh ngừng cổ nhìn lên tôi, ngừng suốt. Tôi ngượng nghịu, không biết phải làm gì. Tôi muốn rời ban-công vào nhà, khuất trong căn phòng tối, nhưng không tài nào nhấc chân lên nổi.

Ông Yên

Tôi tuyệt vọng rồi. Tôi sẵn sàng làm bất cứ điều gì mất rồi. Tôi cảnh cáo Lài, nếu bây giờ Lài không tuyên bố rằng đây chỉ là một trò đùa, một trò đùa rùng rợn, thì tôi thừa khả năng không từ việc gì đâu.

Giương súng chĩa vào bà lớn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Còn anh, anh cũng không chịu đi tiếp. Anh ngược lên nhìn tôi, cái nhìn u ám, độc ác, cứ như là anh định làm gì tôi, nhưng cặp mắt anh vẫn tràn đầy tình yêu.

Ông Yên hạ súng xuống.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Và hai thằng, thằng Cót với thằng Lót, hộ tống anh. Thấy anh ngược nhìn tôi thì chúng nhe răng cười. Rồi tôi rời khỏi ban-công, xuống với anh. Anh không chào tôi, không hé răng nói với tôi một lời, nhưng anh cầm tay tôi, hai đứa ta băng ra đồng, bỏ cái phố huyện này lại đằng sau, hai con chó Cót và Lót bám theo. Rồi anh nhặt gạch ném chúng nó. Chúng nó hét toáng lên, bỏ chạy, chỉ còn lại hai đứa ta.

Người hầu từ cánh gà bên phải ra.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bót, đưa ta về phòng. Chuẩn bị sổ sách, ta đọc cho mà ghi. Chuyển một tí đồ chứ ít đâu.

Người hầu đưa bà lớn vào trong. Cót và Lót nhảy từng từng ra.

Hai ông già

Con báo đen ngòm rồi, con báo đen ngòm rồi.

Cảnh ban-công được đẹp. Tiếng chuông chùa. Sân khấu lại trở về cảnh như ở màn 1. Nhà ga vẫn như trước. Riêng bảng giờ tàu trên tường là mới nguyên, lành lặn, cạnh đó là một áp-phích quảng cáo kem chống nắng, vẽ hình một mặt trời vàng rực, với hàng chữ bay lượn: „Nắng có còn đọng trên da em?“ và một áp-phích với hàng chữ „Quy Lầy - Điểm đến của thế kỉ 21“. Vài chiếc cần cầu ngắt ngưỡng trên phong sau và đây đó thấp thoáng một hai mái nhà mới cất. Tiếng xình xịch, phì phì của một đoàn tàu tốc hành băng qua. Trưởng ga giơ tay chào. Ông Yên từ phía sau ra, tay xách va-li, đảo mắt nhìn quanh. Dân Quy Lầy lững thững tiến ra, như thể vô tình. Ông Yên ngập ngừng, đứng lại.

Chủ tịch huyện

Chào bác Yên.

Tất cả

Xin chào.

Ông Yên (ngập ngừng)
Vâng, xin chào.

Ông giáo
Bác đi đâu mà đem cả va-li theo?

Tất cả
Đi đâu thế?

Ông Yên
Ra ga.

Chủ tịch huyện
Chúng tôi đưa bác ra.

Người số 1
Chúng tôi đưa bác ra.

Người số 2
Chúng tôi đưa bác ra.

Thêm nhiều dân Quy Lầy xuất hiện.

Ông Yên
Không dám. Khỏi cần.

Chủ tịch huyện
Bác đi xa à?

Ông Yên
Vâng, tôi đi xa.

Trưởng phòng công an
Đi đâu?

Ông Yên
Chưa biết. Đến Phố Lúi rồi tính tiếp.

Ông giáo
Tính tiếp cơ đấy.

Ông Yên
Sang được Úc là tốt nhất. Tôi sẽ xoay ra tiền tàu xe. (Đi tiếp về hướng ga)

Người số 3
Sang Úc!

Người số 4
Sang Úc!

Hoạ sĩ
Sao lại sang Úc?

Ông Yên (lúng túng)
Chẳng nhẽ suốt đời cứ ở lì một chỗ hay sao?

Ông bắt đầu chạy, vào được ga. Dân Quy Lầy thủng thẳng đi theo, vây quanh ông.

Chủ tịch huyện
Hừ, sang Úc. Đúng là làm trò cười cho thiên hạ.

Bác sĩ
Mà trong hoàn cảnh của ông thì cực kì nguy hiểm.

Ông giáo

Một trong hai lão già bị thiến cũng đã tưởng sang Úc là thoát.

Trưởng phòng công an

Ở đây là an toàn nhất cho ông.

Ông Yên nhón nhác nhìn quanh, như một con thú bị săn đuổi.

Ông Yên (hạ giọng)

Tôi đã viết thư lên tỉnh.

Chủ tịch huyện

Thì sao?

Ông Yên

Không ai trả lời.

Ông giáo

Bác đa nghi thế, thật không ai hiểu nổi.

Bác sĩ

Có ai muốn giết ông đâu cơ chứ.

Tất cả

Đúng thế.

Ông Yên

Bưu điện dìm thư của tôi đi.

Hoạ sĩ

Làm gì có chuyện đó.

Chủ tịch huyện

Nhân viên bưu điện là người nhà nước.

Ông giáo

Là người đáng kính.

Người số 1

Là người đáng kính.

Người số 2

Là người đáng kính.

Ông Yên

Đấy, áp-phích quảng cáo kem chống nắng.

Bác sĩ

Thì sao?

Ông Yên

Điểm đến của thế kỉ 21.

Ông giáo

Thì sao?

Ông Yên

Kinh tế! Dịch vụ!

Chủ tịch huyện

Thì sao?

Ông Yên

Các người giàu lên. Quy Lầy thịnh vượng lên.

Tất cả
Thì sao?

Còi nhà ga.
Ông giáo
Bác thấy chưa? Mọi người đều yêu mến bác.

Chủ tịch huyện
Cả thị trấn ra tiễn bác.

Người số 3
Cả thị trấn.

Người số 4
Cả thị trấn.

Ông Yên
Tôi có gọi các người đến đây đâu.

Người số 2
Thế chúng tôi không được phép tiễn chân ông chắc?

Chủ tịch huyện
Chỗ thân tình với nhau mà.

Tất cả
Chỗ thân tình với nhau mà.

Tiếng một đoàn tàu vào ga. Trưởng ga giơ cần tín hiệu. Nhân viên đường
sắt xuất hiện phía trái, như thể vừa từ tàu nhảy xuống.
Nhân viên đường sắt
(dài giọng) Quy Lầy đơơoi!

Chủ tịch huyện

Tàu của bác tới rồi.

Tất cả

Tàu tới rồi! Tàu tới rồi!

Chủ tịch huyện

Bác Yên, chúc bác lên đường bình an.

Tất cả

Lên đường bình an nhé, lên đường bình an nhé!

Bác sĩ

Thêm một quãng đời sung sướng!

Tất cả

Thêm một quãng đời sung sướng nhé!

Dây Quy Lầy vây quanh ông Yên.

Chủ tịch huyện

Đến giờ rồi. Thôi, có trời chứng giám, tàu Phố Lúi của bác đấy. Bác lên đi.

Trưởng phòng công an

Chúc ông may mắn ở Úc!

Tất cả

May mắn nhé! May mắn nhé!

Ông Yên đứng bất động, chăm chăm nhìn đám dân Quy Lầy.

Ông Yên (thì thầm)

Các người ra cả đây làm gì?

Trưởng phòng công an
Ông còn muốn cái gì?

Trưởng ga
Mời quý khách lên tàu!

Ông Yên
Các người vây lấy tôi làm gì?

Chủ tịch huyện
Chúng tôi có vây gì bác đâu.

Ông Yên
Lui ra cho tôi đi!

Ông giáo
Thì bác cứ đi, thiếu gì chỗ!

Tất cả
Thiếu gì chỗ! Thiếu gì chỗ!

Ông Yên
Thế nào cũng có người giữ tôi lại.

Trưởng phòng công an
Bây nào. Ông chỉ việc leo lên tàu là xong, đúng là nói năng bậy bạ.

Ông Yên
Các người về đi!

Không ai nhúc nhích. Một số đứng thọc tay vào túi quần.

Chủ tịch huyện

Tôi chịu, chả biết ý bác ra làm sao. Đi hay không là do bác. Bác lên tàu đi.

Ông Yên

Các người về đi!

Ông giáo

Bác cứ sợ bóng sợ gió, nực cười quá.

Ông Yên (khuyu xuống)

Sao các người đứng gần ta thế!

Bác sĩ

Ông này mất trí rồi.

Ông Yên

Các người rắp tâm giữ ta lại.

Chủ tịch huyện

Đã bảo là lên tàu đi!

Tất cả

Lên tàu đi! Lên tàu đi!

Im lặng.

Ông Yên (thì thầm)

Lúc ta lên tàu, thế nào cũng có người kéo ta lại.

Tất cả

Chả ai kéo! Chả ai kéo!

Ông Yên

Ta biết có người kéo.

Trưởng phòng công an
Tàu sắp chạy rồi.

Ông giáo
Thôi ông ơi, ông có lên tàu không nào!

Ông Yên
Ta biết, ta biết, thế nào cũng có người kéo ta lại.

Trưởng ga
Khởi hành!

Trưởng ga giơ cần tín hiệu. Nhân viên đường sắt làm động tác nhảy lên tàu.
Ông Yên bưng mặt, gục xuống giữa đám dân Quy Lầy vây quanh.
Trưởng phòng công an
Thấy chưa! Tàu của ông nó tặc đi rồi!

Mọi người từ từ bỏ đi, ra khỏi sân khấu, bỏ lại ông Yên phủ phục trên sân
ga.
Ông Yên
Đời ta thế là hết!

Friedrich Dürrenmatt

Bà lớn về thăm

Phạm Thị Hoài dịch

Màn III

Kho thóc hợp tác xã. Bên trái sân khấu, bà lớn Giang Cầm Lai ngồi trong kiệu, bất động, trong bộ áo cưới màu trắng với mạng che mặt. Sát cánh gà bên trái: một chiếc thang, một cái xe bò, một cái thùng, một cái cày cũ kĩ, rơm. Bên trên treo quần áo rách, bao tải chuột gặm, mạng nhện chằng đầy. Người hầu từ phía sau ra.

Người hầu

Thưa bà lớn, có ông giáo với ông bác sĩ

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cho họ vào.

Bác sĩ và ông giáo xuất hiện, quờ quạng định hướng trong bóng tối, cuối cùng cũng thấy bà tử phú, gặp người chào. Bây giờ cả hai đã ăn mặc tử tế, thậm chí có phần sang trọng.

Cả hai

Xin chào phu nhân.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hai vị chui ở đâu ra mà bụi bặm thế?

Cả hai phủi bụi trên người.

Ông giáo

Xin phu nhân thứ lỗi, chúng tôi phải luồn qua một cái xe bò vứt đi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi rút về nhà kho này cho yên tĩnh. Mệt với cái đám cưới vừa rồi quá. Tôi có còn trẻ trung gì nữa đâu. Mời các vị ngồi lên cái thùng kia.

Ông giáo

Cảm ơn phu nhân.

Ông giáo ngồi xuống. Bác sĩ vẫn đứng.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Trong này oi bức quá, phải không các ông? Đến chết ngạt mất. Nhưng tôi yêu cái nhà kho này, cái mùi rơm rạ. Yêu những kỉ niệm. Cái xe bò này, tất cả mấy thứ này có từ hồi tôi còn trẻ.

Ông giáo

Vâng, một không gian đầy hoài niệm.

Ông ta lau mồ hôi.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Vừa rồi sư tụng kinh hay nhỉ.

Ông giáo

Kính „Người vợ mẫu mực” đấy ạ.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Thầy đồ cũng hoàn thành rất tốt nhiệm vụ được giao. Dàn đồng ca ca khá bù tai.

Ông giáo

Dạ, bản hợp xướng „Một ngày vui“. Tôi vẫn còn choáng váng. Giới tinh hoa lừng lẫy tụ họp về đây cả, giới tài chính, giới điện ảnh...

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Giới giếc phóng xe mui trần về thủ đô ăn tiệc cưới cả rồi.

Ông giáo

Thưa phu nhân, chúng tôi không dám làm phu nhân mất thời giờ quý báu hơn mức cần thiết, mà chắc ông nhà cũng đang nóng lòng chờ phu nhân tới.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Lão Hót hả? Cả lão lẫn con Porsche của lão, ta đã cho về Đức.

Bác sĩ (bối rối)

Về Đức ạ?

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Luật sư của ta đã gửi đơn li hôn ra toà.

Ông giáo

Dạ, thế tân khách đến mừng hôn lễ thì sao?

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Họ quen rồi. Xét về độ ngăn thì cuộc hôn nhân này xếp thứ hai, kỉ lục là vụ kết hôn với lão quý tộc Lord Ismael. Hai ông đến có việc gì?

Ông giáo

Dạ, vì vấn đề ông Yên.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Ồ, thế ông ấy chết rồi hử?

Ông giáo

Xin phu nhân lưu ý, chúng tôi sống trên cơ sở những nguyên tắc của một xã hội văn minh.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Thế các ông muốn gì?

Ông giáo

Dạ, rất tiếc là hiện nay dân Quy Lầy đã mua sắm một số thứ.

Bác sĩ

Mua sắm khá nhiều.

Cả hai lau mồ hôi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Nợ toét toe rồi phải không?

Ông giáo

Vâng, nợ ngập cổ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Sống trên cơ sở những nguyên tắc mà thế à?

Ông giáo

Chúng tôi cũng là người cả thôi, có phải thánh đâu.

Bác sĩ

Bây giờ đến kì phải trả nợ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Giải pháp như thế nào, chắc các ông biết rồi.

Ông giáo (đánh bạo)

Thưa phu nhân Giang Cầm Lai, xin phu nhân cho phép chúng ta nói thẳng vào vấn đề. Phu nhân cứ đặt mình vào địa vị của chúng tôi thì rõ. Hai chục năm nay, tôi gắng công ươm những mầm non của đạo làm người trong cái thị trấn nghèo xác này; ông bác sĩ đây thì lọc cọc cưỡi cái xe Mẹo cũ rích đến với các bệnh nhân còi xương và ho lao. Chúng tôi khổ sở hi sinh như thế vì lẽ gì? Vì tiền chăng? Rõ ràng là không. Tiền lương thì ít ỏi, thế mà

tôi thẳng thừng từ chối đề bạt lên dạy trường chuyên trên Phố Lúi, ông bác sĩ đây thì từ chối hợp đồng giảng dạy tại đại học y khoa trên tỉnh. Vì lòng nhân ái thuần túy chăng? Nói thế thì cũng có phần phóng đại. Không, chúng tôi và cả thị trấn này bèn lòng chịu đựng suốt chừng ấy năm trời chỉ vì một hi vọng, rằng một ngày nào đó Quy Lầy sẽ hồi sinh đúng với tầm vóc của nó, sẽ lại có dịp khai thác những tài nguyên phong phú mà thiên nhiên đã hào phóng ban cho mảnh đất này. Dưới chỗ hạ lưu sông Phúc Di có mỏ dầu. Rừng Cống Già có mỏ sắt. Thừa phú nhân, chúng tôi không nghèo, chúng tôi chỉ bị thế giới lãng quên. Chúng tôi cần vốn, cần sự tin cậy của các nhà đầu tư, cần các hợp đồng kinh doanh, và chắc chắn nền kinh tế, nền văn hoá của chúng tôi sẽ nở rộ. Quy Lầy đây hứa hẹn. Chúng tôi có mỏ thiếc Chân Mây.

Bác sĩ

Có hãng gạch Bắc Môn.

Ông giáo

Có nhà máy xay xát Vạn Nam. Phú nhân hãy mua lại, nâng cấp lên, và quê hương Quy Lầy của chúng ta sẽ nở hoa. Bỏ ra một trăm triệu thôi, nhưng tính toán đâu vào đấy, để cho tiền tự sinh sôi, thế còn hơn vung tay vứt một tỉ đô-la vào chỗ không đâu.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Ta còn 2 tỉ nữa, lo gì.

Ông giáo

Xin phú nhân đừng để chúng tôi uổng công hi vọng cả một kiếp người. Chúng tôi không cần ai bố thí, chúng tôi muốn hợp tác làm ăn đàng hoàng.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Thật hử? Làm ăn ở đây chắc cũng không tồi.

Ông giáo

Ôi! Phu nhân! Tôi biết là phu nhân sẽ không bỏ rơi chúng tôi!

Bà lớn Giang Cấm Lai

Chỉ có điều là không khả thi. Ta không thể mua lại mỏ thiếc Chân Mây, vì nó là của ta mất rồi.

Ông giáo

Của bà?

Bác sĩ

Thế hăng gạch Bắc Môn?

Ông giáo

Nhà máy xay xát Vạn Nam?

Bà lớn Giang Cấm Lai

Của ta hết. Tất cả các nhà máy, hạ lưu sông Phúc Di, cái nhà kho này, toàn bộ thị trấn, từng con đường, từng nóc nhà. Ta đã cho tay chân đến mua đứt cái đồng đồng nát này, rồi bắt nó đình chỉ hoạt động. Vậy là các người đã hi vọng điên rồ, đã kiên trì vô nghĩa, đã hi sinh ngu xuẩn, toàn bộ cuộc đời của các người là vô dụng, vứt đi.

Im lặng.

Bác sĩ

Ồi giờ ôi!

Bà lớn Giang Cấm Lai

Ta đã rời thị trấn này vào một ngày mùa đông lạnh giá, bụng chứa vượt mặt, tóc bím, bộ bà ba nhàu nát, dân Quy Lầy nhe răng cười nhạo. Ngồi chết cứng trong toa tàu lên tỉnh, nhưng nhìn hình bóng của cái kho thóc này nhoà dần sau những giọt nước mưa trên cửa kính toa tàu, ta đã hạ quyết tâm

có ngày trở về. Nay ta về đây. Nay ta là người ra điều kiện, bắt các người phải chấp nhận phi vụ đổi chác này. (Gọi to) Tót đầu, Giót đầu, đưa ta về khách sạn Hoàng Đô! Số 9 của ta với đồng sách vở bản thảo sắp tới rồi.

Hai gã hàm hồ ra, nâng bổng chiếc kiệu lên.

Ông giáo

Phu nhân Giang Cầm Lai! Tôi hiểu, bà đã yêu với tất cả con tim và đã bị xúc phạm. Bà đòi hỏi công lí tuyệt đối. Tôi có cảm giác bà là hiện thân của cô Tấm trong cổ tích, đang hả hê báo thù. Nhưng chính vì chúng tôi thấu hiểu bà đến tận đáy lòng nên xin bà hãy khích lệ chúng tôi, cho phép chúng tôi đòi hỏi ở bản thân bà nhiều hơn nữa: Xin bà hãy từ bỏ tư tưởng trả thù bất hạnh ấy đi, xin đừng đẩy chúng tôi vào chân tường. Hãy đứng về phía những con người tuy nghèo, tuy yếu đuối, nhưng lương thiện, hãy giúp họ có được một cuộc sống tương đối xứng đáng với con người. Xin bà hãy đấu tranh tư tưởng, cho chiến thắng của nguyên vẹn tình người.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Này hai ông, tình người là cái thứ dành cho thị trường chứng khoán của bọn triệu phú. Có đòn bẫy tài chính như ta thì muốn đẩy thế gian đến trật tự nào, khắc có trật tự nấy. Thế gian này đã bắt ta làm con đỉm, nay ta bắt nó thành cái nhà thổ. Cóc có xu nào mà lại muốn ăn theo thì phải liên đới trách nhiệm. Mấy ông cũng muốn ăn theo, đúng không? Ai chi tiền, đấy là người tử tế. Ta chi đấy. Chi cho Quy Lầy, đổi lấy một án mạng. Tăng trưởng kinh tế, đổi lấy một cái xác. Bay đầu! (Hai gã hàm hồ khiêng kiệu bà lớn ra khuất.)

Bác sĩ

Giời đất ôi, làm thế nào bây giờ?

Ông giáo

Làm đúng lương tâm của ta thôi.

Đằng trước, bên phải sân khấu, cửa hàng của ông Yên hiện ra. Biển hiệu mới: „Mini Mart Yên Thi”. Quầy hàng mới, sáng choang, két tiền mới, toàn hàng cao cấp. Mỗi lần có khách bước qua khung cửa tượng trưng, chuông kêu vẳng óc. Vợ ông Yên đứng sau quầy. Người số 1 từ cánh gà bên trái xuất hiện, ra dáng một chủ hàng thật, tạp dề mới tinh, dính máu.

Người số 1

Đám cưới thế mới gọi là ác liệt! Cả thị trấn chứng kiến.

Vợ ông Yên

Chị Lại cũng xứng đáng được hạnh phúc, cả đời đau khổ rồi còn gì.

Người số 1

Phù dâu toàn đào điện ảnh. Ngực nghiếc ngỗ nghện.

Vợ ông Yên

Mốt bảy giờ nó thế.

Người số 1

Xin bao thuốc.

Vợ ông Yên

„Ba số“?

Người số 1

„Lạc đà“.

Vợ ông Yên

Anh cần thêm dao phay chặt thịt hả?

Người số 1

Chính xác.

Vợ ông Yên
Dao đây ạ.

Người số 1
Hàng xịn nhỉ.

Vợ ông Yên
Bên anh thế nào, hàng họ chạy không?

Người số 1
Vừa tuyển thêm người làm.

Vợ ông Yên
Nhà này đầu tháng cũng phải thêm người làm.

Người số 1 cầm dao. Người số 2 ra, phong độ như một doanh nhân bảnh bao.

Vợ ông Yên
Chào anh Hiến.

Cô gái Liên ăn mặc chải chuốt đi qua sân khấu.

Người số 1
Đắp găm lên người chưa ăn thua đâu em ơi!

Vợ ông Yên
Không biết xấu hổ.

Người số 1
Cho gói sâm. Hôm qua pạc-ti suốt đêm bên Apocalypse Now, mệt phờ.

Vợ ông Yên mở gói sâm, cho vào cốc, rót nước nóng, đưa cho khách.

Người số 1

Toàn bọn nhà báo, đông nghẹt.

Người số 2

Chỗ nào cũng soi mói.

Người số 1

Thế nào chúng nó cũng sục vào đây.

Vợ ông Yên

Nhà này toàn phó thường dân, đời nào họ thèm đến.

Người số 2

Ai cũng bị hỏi hết.

Người số 1

Hoà thượng còn phải trả lời phỏng vấn cơ mà.

Người số 2

Sư không tiết lộ gì đâu. Nhà chùa bao giờ cũng đứng về phía dân nghèo bọn ta. Cho bao Dunhill.

Vợ ông Yên

Ghi số ạ?

Người số 1

Cứ ghi số thôi. Ông xã độ này thế nào hả bà? Lâu nay tôi không gặp.

Vợ ông Yên

Ông ấy ở trên gác. mấy ngày nay toàn quanh quẩn trong phòng.

Người số 1

Lương tâm cắn xé đấy mà. Ông ấy chơi bà Giang Cầm Lai tội nghiệp một

quả như thế thì đều thật.

Vợ ông Yên

Tôi cũng khổ lây.

Người số 2

Đang tâm giã nát một đời con gái nhà người ta. Phi phui. (Quả quyết) Bà Yên này, tôi hi vọng là ông nhà bà không đại mồm kể lể linh tinh gì với bọn nhà báo.

Vợ ông Yên

Không đời nào.

Người số 1

Tư cách thế thì lấy gì bảo đảm.

Vợ ông Yên

Tôi khổ lắm, anh Bảo ạ.

Người số 1

Ông ấy mà âm mưu vạch mặt chị Lài, điêu ngoa lên là chị Lài rao bán sinh mạng ông ấy, mà chẳng qua là ông ấy ghen ăn tức ở, thì bọn ta phải hành động.

Người số 2

Vấn đề không phải là một tỉ đô-la.

Người số 1

Vấn đề là dư luận quần chúng hết sức bất bình. Trời Phật có mắt, chỉ vì ông ấy mà bà Giang Cầm Lai phải chịu quá nhiều đau khổ rồi. (Nhìn quanh) Lối này lên gác hả?

Vợ ông Yên

Có mỗi lối này thôi. Bất tiện lắm. Sang xuân chúng tôi coi thêm.

Người số 1

Để tôi cắm rễ ở đây cho yên tâm.

Người số 1 ra sát cánh gà bên phải, cầm dao phay, khoanh tay đứng chắc nịch như đứng gác. Ông giáo ra.

Vợ ông Yên

Chào thầy. Gớm, rông đến nhà tôi, chả mấy khi thầy đến.

Ông giáo

Cho tôi một chén thật mạnh.

Vợ ông Yên

Mao Đài nhé?

Ông giáo

Vâng.

Vợ ông Yên

Anh Bảo có làm một chén không nào?

Người số 1

Thôi ạ, lát nữa tôi còn phải đánh xe lên Phố Lúi đón mấy tạ lợn sữa.

Vợ ông Yên

Anh Hiến?

Người số 2

Bọn săn tin chó đẻ này chưa cút khỏi Quy Lầy thì tôi thề không đụng đến một giọt.

Vợ ông Yên rót rượu cho ông giáo.

Ông giáo

Xin bà. (Ừc một hơi hết chén rượu)

Vợ ông Yên

Sao thầy run thế?

Ông giáo

Dạo này tôi uống khiếp quá. Vừa nhậu tối bữa bên Hoàng Đô xong, uống quên chết. Mặt tôi đỏ như gấc rồi hả?

Vợ ông Yên

Thêm chén nữa có sao. (Rót tiếp chén khác cho ông giáo)

Ông giáo

Ông nhà ta đâu rồi?

Vợ ông Yên

Ở trên gác, đi đi lại lại trong phòng.

Ông giáo

Làm chén này nữa là chấm hết. (Tự rót cho mình một chén)

Hoạ sĩ từ bên trái ra, com-lê mới cứng, khăn phu-la sặc sỡ, mũ nồi đen.

Hoạ sĩ

Cẩn thận nhé. Hai tay nhà báo vừa hỏi dò tôi về cửa hàng nhà ta.

Người số 1

Đáng nghi lắm.

Hoạ sĩ

Tôi giả vờ không biết gì hết.

Người số 2

Thế là đúng sách.

Hoạ sĩ

Họ sang xưởng vẽ của tôi thì tốt. Tôi vừa vẽ một bức phố Quy Lầy.

Ông giáo lại tự rót rượu. Hai phụ nữ ở màn II, ăn mặc sang trọng, đi qua và ngắm nghía các mặt hàng bày trong tủ kính tưởng tượng.

Người số 1

Mấy mẹ đi này!

Người số 2

Sáng ra đã đi xi-nê, rạp mới khai trương.

Người số 3

từ cánh gà bên trái ra.

Người số 3

Bọn nhà báo đến kìa.

Người số 2

Nhớ giữ mồm giữ miệng.

Hoạ sĩ

Cẩn thận. Đừng cho ông ấy xuống.

Người số 1

Tôi canh đây rồi.

Mấy người kia ra sát cánh gà bên phải, đứng như đứng gác. Ông giáo uống gần hết nửa chai rượu, đứng tì vào quỳ. Hai nhà báo đeo máy ảnh xuất hiện. Người số 4 theo sau.

Nhà báo 1

Chào cả nhà.

Tất cả

Không dám.

Nhà báo 1

Câu hỏi thứ nhất: Nói chung các bác thấy tình hình hiện nay ở Quy Lầy thế nào?

Người số 1 (lúng túng)

Tất nhiên là chúng tôi vui, vì bà Giang Cẩm Lai trở về thăm quê.

Người số 3

Vâng, rất vui.

Hoạ sĩ

Rất xúc động.

Người số 2

Rất hãnh diện.

Nhà báo 1

Hãnh diện?

Người số 4

Chị Lại là người huyện này mà.

Nhà báo 1

Câu hỏi thứ hai, xin hỏi bà đứng sau quầy hàng: Nghe nói giữa bà và bà Giang Cẩm Lai, chồng bà đã chọn bà phải không?

Im lặng.

Người số 1

Ai bảo thế?

Nhà báo 1

Hai lão già vừa béo vừa lùn vừa mù của bà Giang Cẩm Lai.

Im lặng.

Người số 4 (ngập ngừng)

Hai lão ấy kể những gì?

Nhà báo 2

Kể hết.

Hoạ sĩ

Tổ cha nhà nó.

Im lặng.

Nhà báo 2

Cách đây hơn bốn mươi năm, bà Giang Cẩm Lai và ông chủ cửa hàng này đã suýt thành vợ chồng, đúng không?

Không ai đáp.

Vợ ông Yên

Vâng, đúng.

Nhà báo 2

Ông ấy tên là Yên phải không?

Vợ ông Yên
Ở Phố Lúi.

Tất cả
Ở Phố Lúi.

Nhà báo 1

Chúng tôi tạm hình dung câu chuyện tình này như sau: Ông Yên và bà Giang Cẩm Lai cùng lớn lên, hai gia đình là hàng xóm với nhau cũng nên, rồi cùng học một trường, tiếp đến là những buổi vào rừng đi chơi, rồi những nụ hôn đầu tiên, cho tới lúc ông Yên gặp bà đây, tức gặp một điều khác thường, mới mẻ, một đam mê.

Vợ ông Yên
Hoàn toàn đúng. Đúng như anh vừa tả.

Nhà báo 1

Bà Giang Cẩm Lai nhận ra điều đó, tự nguyện ra đi, lạnh lẽ, cao thượng, và ông bà lấy nhau...

Vợ ông Yên
Vì tình yêu.

Dân Quy Lầy
(thở phào nhẹ nhõm) Vì tình yêu.

Nhà báo 1
Vì tình yêu.

Hai nhà báo thản nhiên ghi chép. Hai ông già mù bị Giót xách tai dẫn ra.
Hai ông già (kêu van)
Chúng tôi không nói gì nữa đâu, chúng tôi không nói gì nữa đâu.

Họ bị dẫn ra phía sau, nơi Tót đã cầm roi đợi sẵn.

Hai ông già Không thích gặp Tót, không thích gặp Tót.

Nhà báo 2

Bà Yên, thế có bao giờ ông nhà ân hận không? Ý tôi muốn nói là ai thì cũng...

Vợ ông Yên

Tiền bạc không thôi, chưa đủ để con người ta hạnh phúc.

Nhà báo 2

Ok, chưa hạnh phúc.

Con trai ông Yên ra, áo da.

Vợ ông Yên

Con trai chúng tôi đấy, cháu tên là Can.

Nhà báo 1

Đẹp trai nhỉ.

Nhà báo 2

Cháu nó có biết gì về chuyện...?

Vợ ông Yên

Trong gia đình chúng tôi chả ai giấu ai điều gì. Nhà tôi vẫn bảo, chuyện gì có trời Phật biết thì con cái trong nhà cũng có quyền được biết.

Nhà báo 1

Ok, có trời Phật biết.

Nhà báo 2

Ok, con cái có quyền.

Con gái ông Yên xuất hiện trong bộ đồ tennis, nách kẹp chiếc vợt tennis.

Vợ ông Yên

Con gái chúng tôi đây, cháu tên là Li.

Nhà báo 2

Duyên dáng lắm.

Ông giáo bây giờ gượng dậy, đứng thẳng.

Ông giáo

Thưa bà con Quy Lầy, tôi đây là ông giáo già của thị trấn này. Từ nãy đến giờ tôi chỉ lẳng lặng ngồi uống rượu, chưa nói câu gì. Nhưng bây giờ tôi có vài lời muốn nói về việc bà lớn về thăm quê ta.

Ông giáo trèo lên cái thùng sót lại từ nhà kho ở cảnh trước.

Người số 1

Ông điên rồi hử!

Người số 2

Thôi đi!

Người số 3

Xuống!

Ông giáo

Thưa bà con, tôi xin nói ra sự thật, dù chúng ta sẽ mãi mãi chịu cảnh đói nghèo.

Vợ ông Yên

Thầy say rồi. Thầy không biết xấu hổ à?

Ông giáo

Xấu hổ ư? Sao chị không đi mà xấu hổ! Chị đang rắp tâm phản bội chồng chị đấy!

Con trai ông Yên
Câm mồm!

Người số 4
Xéo đi!

Ông giáo
Định mệnh đang triển khai quái gỡ. Đang loang nhanh như dịch cúm gà.

Con gái ông Yên (vật nài)
Con van thầy!

Ông giáo
Con làm thầy thất vọng mất rồi. Lẽ ra con phải lên tiếng. Thế mà bây giờ thầy đành phần nộ đứng ra làm cái nhiệm vụ này.

Hoạ sĩ
Lão khuyên nho kia, lão muốn phá tan sự nghiệp nghệ thuật của ta hả? Ta vừa vẽ xong một bức phố Quy Lầy. Một bức phố Quy Lầy, nghe chưa!

Ông giáo
Tôi phản đối. Hỡi công luận thế giới! Những chuyện khủng khiếp sắp diễn ra ở Quy Lầy!

Dân Quy Lầy nhào vào ông giáo, nhưng đúng lúc đó ông Yên, áo quần tôi tả, từ cánh gà bên phải ra.

Ông Yên
Chuyện gì mà ầm ĩ cửa hàng nhà tôi thế?

Dân Quy Lầy buông ông giáo ra, hoảng sợ trở mắt nhìn ông Yên. Im phăng phắc.

Ông giáo

Bác Yên, tôi muốn để các ông bà nhà báo đây biết rõ sự thật. Tôi cất lên tiếng kêu như thiên thần phẫn nộ. (Lảo đảo) Vì tôi là nhà giáo, kiến trúc sư tâm hồn, môn đệ của chủ nghĩa kiêm ái và tinh thần vị tha phương Đông.

Ông Yên

Ông im đi.

Ông giáo

Nhưng lòng bác ái...

Ông Yên

Ông ngồi xuống.

Ông giáo (tĩnh lại)

Ngồi hả? Ngồi xuống đi, hời lòng bác ái. Thôi, bác mà cũng muốn phản bội sự thật thì thôi rồi. (Loạng choạng ngồi xuống nấp thùng)

Ông Yên

Xin các vị thứ lỗi. Ông ấy say đấy mà.

Nhà báo 1

Ông là ông Yên phải không?

Ông Yên

Anh muốn hỏi gì tôi?

Nhà báo 1

May quá, thế là gặp được ông. Chúng tôi cần chụp vài tấm hình. Bắt đầu luôn được không ạ? (Nhìn quanh) Thực phẩm. Đồ gia dụng. Hàng sắt. Tốt

nhất là cảnh ông đang bán con dao phay.

Ông Yên (do dự)

Dao phay hả?

Nhà báo 1

Bán dao phay cho bác hàng thịt, sẵn dao đây rồi. Bác hàng thịt thân mến, bác cho mượn cái dụng cụ giết người này một tí. (Lấy con dao phay từ tay người số 1, làm mẫu cho người số 1 xem) Bác cầm dao thế này nhé, bác phải lắc lắc cán dao, đưa qua đưa lại, mặt mũi phải ra chiều ngĩ ngợi. Thế, được rồi. Còn ông Yên, ông ra đứng sau quầy, nghiêng người ra trước một chút, trao đổi với bác hàng thịt. (Bố trí cảnh ông Yên bán dao phay) Nào, hai bác, tự nhiên lên một chút, gượng gạo quá.

Đám nhà báo chụp ảnh lia lịa.

Nhà báo 1

Đẹp lắm. Tuyệt vời.

Nhà báo 2

Cho tôi thêm một pô. Ông quàng tay lên vai bà nhà, thế. Hai cô cậu hai bên. Rồi, cười nào, rạng rỡ lên, rạng rỡ mạnh lên nào, mãn nguyện nào, mãn nguyện cho thật tự nhiên, hạnh phúc thầm kín toát ra mặt đi! (Bấm máy).

Nhà báo 1

Tuyệt vời. Rạng rỡ rất thành công.

Vài phóng viên nhiếp ảnh chạy qua sân khấu. Một người gọi chỗ vào cửa hàng.

Phóng viên nhiếp ảnh

Bà Giang Cẩm Lai có ông chồng mới. Đang đi chơi trong rừng Cống Giã.

Nhà báo 2
Chồng mới hả?

Nhà báo 1
Phải lên ngay trang bìa.

Đám nhà báo lao khỏi cửa hàng. Im lặng. Người số 1 vẫn cầm con dao phay trong tay.

Người số 1
May quá, thoát rồi.

Hoạ sĩ
Giáo sư tha lỗi cho em nhé. Muốn giải quyết êm vụ này thì không được hở điều gì cho bọn nhà báo, giáo sư hiểu chưa?

Hoạ sĩ ra khuất. Người số 2 ra theo, giữa chừng dừng trước mặt ông Yên.
Người số 2
Khá lắm. Rất đáng khen. Không phun bậy phun bạ.

Người số 3
Có phun cũng chả ai tin cái đồ khốn kiếp. (Ra)

Người số 4 nhổ nước bọt, ra khuất.
Người số 1
Thế là ông và tôi được lên báo.

Ông Yên
Vâng, lên báo.

Người số 1
Sẽ nổi tiếng.

Ông Yên
Vâng, nổi tiếng.

Người số 1
Cho một hộp Partagas nhãn đen.

Ông Yên
Xin mời.

Người số 1
Nhớ ghi số.

Ông Yên
Vâng, cứ vô tư.

Người số 1
Nói thẳng nhé: Chỉ có quân khố nạn mới lừa đàn bà như mi lừa chị Lài.
(Định đi, nghĩ thế nào lại trả con dao phay cho ông Yên. Ra khuất)

Chỉ còn lại gia đình ông Yên và ông giáo vẫn ngồi trên nắp thùng.

Ông giáo
Xin lỗi bác Yên, tôi có nhắp mấy chén Mao Đài, ba bốn gì đó.

Ông Yên
Thôi không sao.

Gia đình ông Yên ra khuất.

Ông giáo
Tôi định đứng ra giúp bác nhưng bị mọi người xúm vào đánh, mà chính bác cũng ngăn tôi nữa. Ôi, bác Yên ôi, chúng ta là cái hạng người ngợm gì

thế này. Một tí đô ô nhục thiêu đốt lòng ta. Bác cố lên, cố lên mà tranh đấu, giành lấy tính mạng mình, nhờ báo chí phanh phui sự thật, kíp lắm rồi, không còn thời gian nữa đâu.

Ông Yên

Tranh đấu gì nữa! Tôi bỏ cuộc rồi.

Ông giáo (ngạc nhiên)

Ơ hay, bác sợ quá hoá lú rồi hả?

Ông Yên

Tôi đã nhận ra là mình không có quyền.

Ông giáo

Không có quyền trước ai? Trước con mẹ già khốn kiếp, con dĩ thập phương thay chông xoành xoạch ngay trước mắt chúng ta, đồ vô liêm sỉ, rắp tâm thu mua linh hồn chúng ta đó ư?

Ông Yên

Nhưng rút cuộc thì lỗi tại tôi.

Ông giáo

Lỗi ư?

Ông Yên

Tôi đã khiến Lài thành người như thế và khiến tôi thành cái thằng tôi bây giờ, một tay hàng xén nhớp nhúa, lươn lẹo. Ông giáo ơi, tôi biết làm sao bây giờ? Đóng vai vô tội chăng? Nhưng nông nỗi này, hai lão già bị thiến, thằng hầu Bót, chiếc quan tài, một tí đô, tất cả là do tôi gây ra. Tôi hết rồi, giúp mình không nổi mà giúp các người cũng chẳng xong.

Ông giáo đứng dậy, khó khăn, loạng choạng.

Ông giáo

Tôi tỉnh ra rồi. Bỗng nhiên tôi tỉnh ra rồi. (Loạng choạng đến gần ông Yên) Bác nói đúng. Hoàn toàn đúng. Tất cả là tại bác. Còn bây giờ bác nghe tôi nói điều này, một điều rất then chốt. (Đứng nghiêm trước ông Yên, chỉ hơi lảo đảo) Người ta sẽ giết bác. Tôi biết như vậy ngay từ đầu, mà bác cũng biết như vậy từ lâu rồi, dù chẳng cái bản mặt nào ở Quy Lầy này muốn thừa nhận. Cám dỗ thì quá lớn mà cái nghèo của chúng ta lại quá cay đắng. Nhưng tôi còn biết thêm một điều. Rằng chính tôi cũng sẽ can dự. Tôi thấy mình đang biến dần thành một thằng sát nhân. Niềm tin của tôi vào tinh thần nhân bản đã hoàn toàn bất lực. Chính vì biết như thế nên tôi vui đầu vào rượu. Bác Yên ơi, tôi cũng sợ chẳng kém gì bác. Lúc này thì tôi còn ý thức rõ, rằng một ngày nào đó sẽ lại có một bà lớn về thăm, rồi mỗi chúng tôi đều sẽ lâm vào cái cảnh như bác bây giờ. Nhưng vài tiếng đồng hồ nữa chắc tôi chẳng ý thức được gì nữa đâu. (Im lặng) Cho một chai Mao Đài nữa nào.

Ông Yên đưa chai rượu. Ông giáo lưỡng lự một thoáng, rồi cầm với thái độ dứt khoát.

Ông giáo

Bác ghi sổ cho tôi. (Chậm chạp ra khuất)

Ông Yên

Ô, nhà Bảo quên con dao phay.

Gia đình ông Yên trở lại. Ông Yên ngắm nghía cửa hàng, như trong mơ.

Ông Yên

Cửa hàng nhà ta bây giờ hiện đại quá. Mới tinh. Sạch sẽ, ngon lành. Đúng như mình hằng ước ao. (Cầm chiếc vợt tennis từ tay con gái). Con chơi tennis à?

Con gái ông Yên

Con mới tập được mấy buổi.

Ông Yên

Tập vào sáng sớm chứ không đi tìm việc, phải không?

Con gái ông Yên

Bọn bạn gái của con đứa nào cũng chơi tennis.

Im lặng.

Ông Yên

Can à, lúc ở trên phòng nhìn xuống đường, bố thấy con đang lái xe hơi.

Con trai ông Yên

Cái xe Daewoo bé xíu ấy mà, rẻ lắm.

Ông Yên

Con học lái xe từ hồi nào?

Im lặng.

Ông Yên

Không ra ga chờ việc, phơi lưng ra nắng nữa hả?

Con trai ông Yên

Dạ, vẫn thỉnh thoảng.

Con trai ông Yên ngượng ngùng khuôn chiếc thùng lúc trước ông giáo ngồi ra sau cánh gà bên phải.

Ông Yên

Tôi mở tủ tìm quần áo sạch mặc ngày chủ nhật thì bỗng thấy một chiếc áo lông.

Vợ ông Yên

Đã mua đâu, mới đem về nhà mặc thử.

Im lặng.

Vợ ông Yên

Mình ơi, cả thị trấn này theo phong trào giặt nóng, ai cũng nợ nần cả. Chỉ mỗi mình là... (Nổi đóa) Mình chỉ sợ vợ sợ vẫn, đúng là chả giống ai! Mọi chuyện sẽ được dàn xếp êm thấm chứ có gì mà sợ, ai thèm động đến sợi lông chân của mình làm gì. Chị Lài chỉ nói mồm thể thôi, chứ em thừa biết, chị ấy tốt bụng lắm.

Con gái ông Yên

Mẹ nói đúng đấy bố ạ.

Con trai ông Yên

Bố hiểu dần đi là vừa.

Im lặng.

Ông Yên (chậm rãi)

Hôm nay là thứ Bảy. Bố muốn đi chơi bằng cái xe con mới tậu, một lần này thôi. Bằng cái xe của nhà ta.

Con trai ông Yên

(ngần ngại) Bố muốn đi chơi ạ?

Ông Yên

Mấy mẹ con vào thay quần áo đẹp, cả nhà ta cùng đi.

Vợ ông Yên (ngần ngại)

Em cùng đi thế nào được? Chướng lắm.

Ông Yên

Có gì đâu mà chướng? Mình diện cái áo lông vào, nhân dịp này khai trương nó một thể. Để tôi thu dọn cửa hàng.

Vợ và con gái ông Yên ra khuất bên phải, con trai ông Yên ra khuất bên trái. Ông Yên lúi húi thu dọn, đếm tiền. Chủ tịch huyện ra, đeo súng.

Chủ tịch huyện

Chào bác Yên. Bác cứ làm đi, tôi chỉ tạt qua tí thôi.

Ông Yên

Vâng, không dám.

Chủ tịch huyện

Tôi mang cho bác khẩu súng.

Ông Yên

Dạ, cảm ơn.

Chủ tịch huyện

Đã lên đạn sẵn.

Ông Yên

Tôi không cần súng.

Chủ tịch huyện

Không phải là bác cần – nhưng người trong cuộc mới hiểu thế là thế nào.

Ông Yên

Là vấn đề sinh mạng tôi.

Chủ tịch huyện dựng súng cạnh quỳ. Im lặng.

Chủ tịch huyện

Tối nay thị trấn ta có phiên họp toàn thể ở hội trường khách sạn Hoàng Đô.

Ông Yên

Vâng, tôi sẽ đến.

Chủ tịch huyện

Mọi người sẽ có mặt đông đủ. Ta sẽ bàn về trường hợp của bác. Tình hình hiện nay rất kẹt.

Ông Yên

Vâng, tôi cũng thấy thế.

Chủ tịch huyện

Chắc mọi người sẽ từ chối lời đề nghị.

Ông Yên

Vâng, có thể.

Chủ tịch huyện

Nhưng tất nhiên ai cũng có quyền nhầm lẫn.

Ông Yên

Vâng, tất nhiên.

Im lặng.

Chủ tịch huyện (thăm dò)

Trong trường hợp đó, bác có định chấp nhận bản án không, bác Yên? Vì báo chí cũng sẽ có mặt.

Ông Yên

Báo chí ư?

Chủ tịch huyện

Cả bên đài, bên truyền hình, bên chương trình thời sự trong tuần của đài

truyền hình trung ương. Tình huống thật khó xử cho cả chúng tôi chứ không riêng gì bác, mong bác hiểu. Vì huyện ta là quê hương của bà lớn, lại thêm cái đám cưới vừa rồi của bà ấy nên ta bỗng nhiên nổi tiếng, đài báo muốn làm một cái phóng sự về truyền thống dân chủ nhân dân lâu đời của ta.

Ông Yên

(chăm chú dọn hàng, đếm tiền) Chắc ông chủ tịch không chính thức công bố lời đề nghị của bà ấy?

Chủ tịch huyện

Tôi định hướng báo chí vào việc bà Giang Cẩm Lai có thể sẽ lập ra một cái quỹ từ thiện, và người môi giới cho chuyện đó chính là bác, bạn trai thuở trước của bà ấy. Tình tiết này thì ai cũng biết rồi. Vậy là về bề ngoài, dù chuyện gì xảy ra bác vẫn rũ được mọi tai tiếng.

Ông Yên

Ông chủ tịch chu đáo quá.

Chủ tịch huyện

Nói thật nhé, tôi làm thế không phải vì bác, mà vì thương vợ con bác, họ là những người hiền lành lương thiện.

Ông Yên

Tôi hiểu.

Chủ tịch huyện

Chúng ta sòng phẳng, bác công nhận với tôi không nào? Cho đến giờ phút này, bác vẫn im lặng. Tốt. Nhưng giả sử bác giờ chứng, muốn lên tiếng, thì buộc lòng chúng tôi phải giải quyết bằng cách khác, không cần thông qua phiên họp toàn thể.

Ông Yên
Tôi hiểu.

Chủ tịch huyện
Bác định thế nào?

Ông Yên
Tôi mừng là đã được nghe một lời đe dọa thẳng thừng.

Chủ tịch huyện
Bác Yên, tôi đâu có đe dọa bác, bác đe dọa chúng tôi thì có. Nếu bác lên tiếng, buộc lòng chúng tôi phải hành động. Hành động trước.

Ông Yên
Tôi sẽ không nói gì.

Chủ tịch huyện
Bất kể nghị quyết kiểu gì?

Ông Yên
Tôi sẽ chấp hành nghị quyết.

Im lặng.

Chủ tịch huyện
Bác Yên, tôi rất vui thấy bác đặt mình dưới quyết định của tập thể. Thế là trong con người bác vẫn còn một đốm sáng của ý thức danh dự. Nhưng bác có cho rằng không phải hợp hành gì thì còn hay hơn không?

Ông Yên
Ông chủ tịch nói gì, tôi chưa hiểu.

Chủ tịch huyện

Lúc trước bác bảo không cần súng. Nhưng biết đâu, có khi bác vẫn cần thì sao.

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Rồi sau đó chúng tôi chỉ việc bảo bà ta là chúng tôi đã trừng phạt bác, bà ta vẫn phải xuýt tiền ra. Xin bác tin tôi, mở miệng đề nghị bác như thế này là tôi đã mất mấy đêm thức trắng. Mà thực ra, bốn phận của bác là tự kết thúc đời mình, tự đứng ra gánh lấy hậu quả như một thằng đàn ông chân chính, đúng không? Mà cũng vì tình quê hương, nghĩa cộng đồng. Bác thấy đấy, chúng ta nghèo xác xơ, chúng ta khổ khổ khổ nạn, con cái chúng ta đói rạc đủ đường.

Ông Yên

Nhưng các người đang sung sướng rồi còn gì.

Chủ tịch huyện

Bác Yên!

Ông Yên

Ông chủ tịch! Tôi đã trải qua cả một địa ngục. Tôi đã tận mắt thấy mọi người thân nhiên đi vay nợ, đã cảm thấy cái chết từ từ nhích lại theo mỗi dấu hiệu của đời sống khấm khá dần lên. Giá mọi người đừng bắt tôi phải chịu đựng nỗi khiếp đảm ấy, nỗi kinh hoàng rùng rợn ấy, thì mọi chuyện đã khác, ta có thể trò chuyện kiểu khác, tôi sẽ cầm lấy súng mà tự giải quyết. Vì cộng đồng. Nhưng giờ đây, tôi đã giam mình bao nhiêu ngày, đã chiến thắng sợ hãi. Đơn thương độc mã. Khó khăn vô cùng, nhưng tôi đã vượt qua. Không thể lùi được nữa. Bây giờ các người phải đứng ra mà làm quan toà xử tôi thôi. Bất kể ra sao, tôi sẽ chấp nhận bản án. Đối với tôi, đó là công lí. Đối với các người, đó là cái gì thì tôi không cần biết. Mong trời Phật phù hộ để các người vững tâm trước chính bản án mà các người sẽ phán. Các người cứ việc giết tôi, tôi không oán trách, không phản đối,

không chống cự, nhưng đó là việc của các người, tôi rất tiếc là không làm thay được.

Chủ tịch huyện

(lại cầm lấy súng) Thật đáng tiếc. Cơ hội để gột rửa tai tiếng, để thành một con người còn chút lương thiện như vậy mà bác bỏ lỡ. Nhưng cũng khó mà mong một người như bác biết xử sự cho hợp lẽ.

Ông Yên

Lửa đây, ông chủ tịch.

Ông Yên bật lửa cho chủ tịch huyện châm thuốc. Chủ tịch huyện ra khuất.

Vợ ông Yên

khoác áo lông, con gái ông Yên mặc váy đỏ xuất hiện.

Ông Yên

Trông mình sang trọng lắm.

Vợ ông Yên

Áo lông cừu non. Mặc bây giờ hơi nóng nhưng lát nữa là vừa. Đi xe gió lạnh phải cẩn thận.

Ông Yên

Chẳng khác gì một mệnh phụ.

Vợ ông Yên

Nhưng hơi đắt mình ạ.

Ông Yên

Li, váy của con đẹp đấy, nhưng có hơi bạo quá không con?

Con gái ông Yên

Úi dào. Bố lạc hậu rồi. Cái váy dạ hội của con ác chiến hơn nhiều.

Cảnh bài trí cửa hàng được đẹp. Sân khấu trống trơ. Con trai ông Yên khuân ra bốn chiếc ghế, tượng trưng chiếc xe hơi.

Ông Yên

Xe đẹp nhỉ. Cả đời mình nai lưng làm lụng, chỉ mong được chút của cải, chút tiện nghi, chỉ mong được đúng một cái xe như thế này. Bây giờ có xe đây, phải ngồi vào xem có cảm giác gì chứ. Vợ chồng mình ngồi ghế sau, con Li ngồi ghế trước với thằng Can.

Cả bốn người ngồi xuống ghế, như thể ngồi trong xe hơi.

Con trai ông Yên

Chạy một trăm hai ngon lành.

Ông Yên

Chậm thôi. Bố muốn ngắm cảnh quê hương, phố huyện, nơi bố đã sống gần bảy chục tuổi đời. Phố xá sạch sẽ. Nhà cửa sửa sang. Chảo bắt sóng truyền hình. Cây cảnh trước hiên, công viên cỏ mượt. Trẻ em nô đùa. Trai gái cầm tay. Ngôi nhà góc kia thật là hiện đại.

Vợ ông Yên

Rạp chiếu bóng do bên tổng công ti cà-phê vừa xây.

Con gái ông Yên

Úi giờ, cái xe Mẹo S 600 của bác sĩ Như Linh kìa.

Ông Yên

Dải đồi với quang đồng đẳng kia hôm nay trông như giát vàng. Xe mình chìm trong bóng râm mênh mông, rồi nắng lại bùng lên. Nhà máy Vạn Nam vươn cần cầu, xí nghiệp Bắc Môn giương ống khói, trông vĩ đại thật.

Con trai ông Yên

Thị trấn mình sẽ mua lại mấy hãng ấy.

Ông Yên
Hà?

Con trai ông Yên
(nói to hơn) Thị trấn mình sẽ mua lại mấy hãng ấy. (Bấm còi)

Vợ ông Yên
Nhìn kia, xe gì ngộ nhỉ.

Con trai ông Yên
A Còng đẩy mẹ. Thanh niên bây giờ mê lắm.

Con gái ông Yên
C' est terrible.

Vợ ông Yên
Con Li nhà mình đang học tiếng Pháp với lại tiếng Anh.

Ông Yên
Ừ, học thế là thiết thực. Quán nước nhà Quýt Lờ kia. Lâu lắm rồi tôi không ra đến ngoài.

Con trai ông Yên
Sắp thành điểm nhậu.

Ông Yên
Hà? Chạy nhanh thế, con nói to lên.

Con trai ông Yên
(nói to hơn) Sắp thành điểm nhậu! Gớm, đúng thẳng Tốc Cờ rồi. Xe nào chả thua con Ferrari của nó.

Con gái ông Yên
Đồ tư sản đỏ mới phát!

Ông Yên

Bây giờ con lái về thung lũng Mưa đi. Qua chỗ đầm hoang, vào đường Bạch Dương, vòng một vòng quanh Đền Ngọc thờ Tiên Nữ. Mây dăng kín chân trời, tầng tầng lớp lớp như sắp nổi giông. Phong cảnh đẹp biết bao, ngập trong ánh chiều tà. Bối tưởng như hôm nay mới thấy lần đầu.

Con gái ông Yên
Như tâm trạng trong thơ Cổ Thành.

Ông Yên
Hà?

Vợ ông Yên
Con Li nhà mình theo học cả văn chương.

Ông Yên
Cao siêu nhỉ.

Con trai ông Yên
Con Toyota của bác Bảo kìa, chắc vừa trên Mường Bẹt về.

Con gái ông Yên
Toàn chở lợn sữa.

Vợ ông Yên
Thằng Can nhà mình lái vững lắm. Vào cua rất êm. Đi xe với nó thì vô tư.

Con trai ông Yên

Con về số 1 đây, đường đang dốc.

Ông Yên

Bố đi xe đạp, đến đoạn này là mệt đứt hơi.

Vợ ông Yên

Trời bắt đầu lạnh, may mà có cái áo lông.

Ông Yên

Con đi nhầm rồi. Đường này ra suối Bạch. Bây giờ phải quay lại, rẽ trái mới đến rừng Cống Già.

Con trai ông Yên quay xe. Bốn người dân Quy Lầy, bây giờ đã ăn mặc tươm tất, mỗi người vác một thân cây hoặc cầm một nhánh cây, khiêng một chiếc ghế băng ra. Cả đám xếp thành một khoanh rừng.

Người số 1

Ta lại là tre, giang, trúc, nứa.

Người số 2

Là gỗ kiến, cúc cu, nai vàng ngơ ngác

Người số 3

Ta là rêu xanh, gỗ mục

Người số 4

Là chốn hoang sơ đã bao kẻ ngợ ca.

Con trai ông Yên khum tay thối toe toe như còi ô-tô.

Con trai ông Yên

Nai với niếc! Cứ hông hông chắn đường của người ta. Biển!

Người số 3 làm con nai nhảy đi.

Con gái ông Yên

Thú vật bây giờ cũng thích gần gũi con người. Văn minh cả rồi.

Ông Yên

Dừng xe ở đây đi con.

Con trai ông Yên

Vâng, thì dừng.

Vợ ông Yên

Mình định làm gì thế?

Ông Yên

Vào rừng. (Đứng dậy) Tiếng chuông chùa từ thị trấn vẳng sang nghe thật xao xuyến. Hết một ngày làm lụng.

Con trai ông Yên

Bốn góc chuông cả thấy. Bây giờ nghe mới sướng.

Ông Yên

Rừng vàng rừng bạc, ôi rừng mùa thu. (Xăm xăm bước vào rừng)

Con trai ông Yên

Cả nhà đợi bố ở chỗ cầu Quy Lầy nhé.

Ông Yên

Không cần. Bố đi bộ qua rừng, về thẳng chỗ phiên họp tối nay.

Vợ ông Yên

Thế thì mẹ con tôi lên Phố Lúi xem phim.

Con gái ông Yên

So long, Daddy.

Vợ ông Yên

Mình ơi, lát nữa nhé!

Gia đình ông Yên đem ghế ra khuất. Ông Yên nhìn theo. Ngồi xuống chiếc ghế băng bên trái sân khấu.

Gió xào xạc. Từ cánh gà bên phải, Tót và Giót kiệu bà lớn Giang Cầm Lai trong trang phục thường lệ ra. Giót đeo đàn ghi-ta sau lưng. Cạnh bà lớn là ông chồng số 9, người đoạt giải Nobel, cao, dong dỏng, tóc hoa râm, để ria mép (có thể do cùng một diễn viên đã đóng vai các ông chồng trước đó). Sau cùng là người hầu.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Rừng Cống Già! Tót, Giót, dừng kiệu!

Ra khỏi kiệu, giương kính một tròng ngăm rừng, vuốt lưng người số 1.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Trúc vàng. Sắp phải đốn. (Trông thấy ông Yên) Ô, anh Yên, rất vui gặp anh ở đây. Tôi ra thăm rừng.

Ông Yên

Rừng Cống Già này chắc cũng của Lài rồi hả?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đúng thế. Anh cho tôi ngồi cùng chứ?

Ông Yên

Xin mời. Tôi vừa chia tay với gia đình. Mẹ con nó đi xem phim. Thăng Can đã mua cái xe hơi.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Thế là có tiến bộ. (Ngồi xuống cạnh ông Yên)

Ông Yên

Con Li theo học văn chương. Cả tiếng Anh, tiếng Pháp.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh thấy chưa, chúng nó đã biết thế nào là sâu sắc, lí tưởng. Cậu Sốt đầu, ra đây chào nào. Chồng số 9 của tôi, đoạt giải Nobel.

Ông Yên

Xin chúc mừng.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Lúc nào đừng suy nghĩ thì ông ấy rất hay. Cậu Sốt, đừng suy nghĩ xem nào.

Ông chồng số 9

Ơ, vợ...

Bà lớn Giang Cầm Lai

Không việc gì phải làm bộ.

Ông chồng số 9

Thôi được.

Ông ta đừng suy nghĩ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh thấy không, bây giờ trông ông ấy như một nhà ngoại giao, làm tôi nhớ đến bá tước Holk, mỗi tội bá tước không viết sách. Bây giờ ông ấy định nghỉ việc, ở nhà viết hồi kí và quản lí tài sản của tôi.

Ông Yên

Xin chúc mừng.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi có linh cảm không hay lắm. Chồng là cái thứ để trưng bày chứ có phải đối tượng sử dụng đâu. Cậu Sốt, ra kia nghiên cứu đi, khu phế tích lịch sử ở đằng kia, bên tay trái.

Ông chồng số 9 đi nghiên cứu. Ông Yên nhìn quanh.

Ông Yên

Hai lão già bị thiến đâu rồi?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Chúng hót linh tinh cả. Cho sang Bể Cốc, vào động nàng tiên nâu của tôi bên đó rồi. Tha hồ mà mơ màng, hút hít. Thằng hầu cũng sắp nổi gót. Tôi không cần đến nó nữa. Bớt đâu, cho một điệu Romeo et Juliette.

Người hầu từ phía sau tiến ra, trao cho bà lớn hộp đựng thuốc lá.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh làm một điệu chứ?

Ông Yên

Vâng.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đây. Bớt, bật lửa!

Họ hút thuốc.

Ông Yên

Thơm nhỉ.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Hai đứa mình thường vào rừng này hút thuốc, anh nhớ không? Thuốc thì anh mua hay chôm của nhà con Mai Thi.

Người số 1 gõ chìa khoá vào tấu.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Lại con chim bắt cô trói cột.

Người số 4

Cúc cu! Cúc cu!

Ông Yên

Con cúc cu nữa.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bảo thằng Giót đàn cho anh nghe một bản nhé?

Ông Yên

Vâng.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Thằng cướp của giết người may được ân xá này đàn hay lắm. Lúc tĩnh tâm suy tưởng, tôi rất cần đến nó. Chứ băng với đài thì tôi ghét.

Ông Yên

Bản „Suối mơ”.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi biết anh thích nhất bản đó. Tôi đã bỏ công dạy cho nó.

Im lặng. Hút thuốc. Tiếng chim cúc cu và tiếng rùng xào xạc. Giót chơi bài „Suối mơ”.

Ông Yên

Làì có... Ý tôi muốn nói, chúng mình từng có một đứa con?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Dĩ nhiên.

Ông Yên
Con trai hay con gái?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Con gái.

Ông Yên
Là đặt tên gì cho nó?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Giang Ngân

Ông Yên
Tên hay quá.

Bà lớn Giang Cầm Lai
Tôi chỉ thấy mặt nó đúng một lần. Lúc vừa đẻ. Rồi người ta nâng ngay, cho đi làm con nuôi.

Ông Yên
Mắt nó giống ai?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Lúc ấy đã mở đâu mà biết.

Ông Yên
Thế tóc?

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tóc đen, trẻ mới sinh chưa nhuộm tóc.

Ông Yên
Ừ.

Im lặng. Hút thuốc. Tiếng đàn.
Ông Yên
Nó chết ở đâu?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Ở nhà ai đó, tôi quên mất tên.

Ông Yên
Bệnh gì?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Viêm màng não. Hay bệnh gì khác cũng nên. Tôi có nhận được thông báo của chính quyền.

Ông Yên
Báo tử thì nên tin vào chính quyền.

Im lặng.
Bà lớn Giang Cầm Lai
Tôi vừa kể về con bé rồi. Bây giờ anh kể gì đó về tôi đi.

Ông Yên
Về Lại?

Bà lớn Giang Cầm Lai
Ừ, hồi tôi mười bảy, lúc anh đang yêu tôi, chuyện thế nào nhỉ?

Ông Yên

Có lần trong kho thóc tôi phải tìm Lài mãi, cuối cùng thấy Lài trong cái xe bò, trên người chỉ còn mỗi cái áo, miệng ngậm một sợi rơm dài.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Anh vừa khoẻ vừa bạo. Anh đánh nhau với thằng công nhân đường sắt tán tỉnh tôi. Tôi lấy cái váy lót màu đỏ lau vết máu trên mặt anh.

Tiếng ghi-ta ngưng.

Bà lớn Giang Cầm Lai

„Suối mơ” xong rồi.

Ông Yên

Tôi thích cả bài „Quê hương là chùm khế ngọt”.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bài ấy thằng Giót cũng biết chơi.

Tiếng ghi-ta chơi bài „Quê hương là chùm khế ngọt”.

Ông Yên

Sắp đến giờ rồi. Mình ngồi với nhau lần cuối trong khu rừng độc địa này, toàn chim cú cu với gió lay cây.

Các diễn viên đóng cây rừng rung lá.

Ông Yên

Tối nay thị trấn sẽ họp phiên toàn thể. Tôi sẽ bị kết án tử hình và sẽ có người giết tôi. Ai giết, giết ở đâu, tôi không biết. Tôi chỉ biết là mình sẽ kết thúc một cuộc đời vô nghĩa.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tôi đã yêu anh. Anh đã phản tôi. Nhưng tôi không quên cái giấc mơ ngày

nào từng là hiện thực, giấc mơ về cuộc sống, về tình yêu, về lòng tin cậy. Bây giờ với bạc tỉ trong tay, tôi muốn tái hiện giấc mơ ấy, bằng cách huỷ diệt anh.

Ông Yên

Cảm ơn Lại đã đem vòng hoa cho tôi, nào hồng, nào cúc.

Gió lại xào xạc. Bà lớn lên kiêu.

Ông Yên

Bao nhiêu hoa trên quan tài, trông rất sang trọng.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Tôi sẽ đưa quan tài chở anh về California. Sẽ xây cho anh một cái lăng trong khuôn viên dinh thự của tôi. Có tùng trúc bao quanh. Trông ra biển.

Ông Yên

Cảnh ấy tôi chỉ được xem trên bưu thiếp.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Biển xanh ngắt. Phong cảnh cực kì. Anh sẽ về đó. Về bên tôi mãi mãi.

Ông Yên

„Quê hương là chùm khế ngọt” cũng xong rồi.

Ông chồng số 9 trở lại.

Bà lớn Giang Cẩm Lai

Giải Nobel vừa đi nghiên cứu di tích lịch sử về. Thế nào, cậu Sốt?

Ông chồng số 9

Di tích Đại La thế kỉ thứ 9, có lẽ do bọn Tàu tàn phá.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Tiệc nhĩ. Cậu đưa tay cho tôi vịn. Giót, Tót, kiệu đầu! (Lên kiệu) Vĩnh biệt anh Yên nhé!

Ông Yên

Vĩnh biệt Lài.

Kiệu ra khuất phía sau, ông Yên vẫn ngồi trên ghế băng. Các diễn viên đóng vai cây rừng trút bỏ cành lá. Một tấm phông mang hình vòm nhà hát, trang hoàng đầy đủ rèm rủ, rèm cuốn, với dòng chữ „Đời cứ việc nghiêm trang, nghệ thuật vẫn cả cười”. Trưởng phòng công an trong bộ đồng phục rất oai, mới cứng, từ phía sau xuất hiện, đến ngồi cạnh ông Yên. Một phóng viên truyền hình ra, đứng trước ống kính nói vào microphone. Dân Quy Lầy lục tục kéo ra, tất cả đều thẳng quần áo mới, trịnh trọng. Nhan nhản nhà báo, phóng viên nhiếp ảnh, quay phim.

Phóng viên truyền hình

Thưa quý vị khán giả, chúng tôi đã thu lại những hình ảnh tại ngôi nhà mà bà Giang Cầm Lai cất tiếng chào đời; chúng tôi cũng đã có cuộc phỏng vấn lãnh đạo huyện; và bây giờ chúng tôi trực tiếp có mặt trong phiên họp toàn thể của nhân dân thị trấn Quy Lầy. Quý vị sẽ chứng kiến cao điểm chuyển viếng thăm của bà Giang Cầm Lai tại quê hương Quy Lầy xinh xắn và đáng yêu của bà. Tiếc rằng người phụ nữ nổi tiếng này hôm nay không có mặt, nhưng ông chủ tịch huyện sẽ thay mặt bà công bố một đề nghị quan trọng. Buổi hôm nay diễn ra tại hội trường khách sạn Hoàng Đô, nơi đại thi hào Nguyễn Du từng trọ lại nhân một chuyến đi sứ. Sân khấu vốn dành cho các sinh hoạt đoàn thể hoặc các chương trình biểu diễn của đoàn nghệ thuật Phố Lúi, nay là chỗ dành cho nam giới - theo phong tục địa phương, như ông chủ tịch vừa cho biết. Phụ nữ tập trung ở các hàng ghế dành cho cử tọa bên dưới - đó cũng là truyền thống địa phương. Không khí rất trang trọng và hồi hộp tột độ. Chương trình thời sự trong tuần của đài truyền hình trung ương, các đồng nghiệp của tôi bên đài truyền thanh, phóng viên báo chí từ khắp nơi trên thế giới cũng có mặt. Bắt đầu rồi. Ông chủ tịch chuẩn bị phát

biểu.

Phóng viên truyền hình cầm microphone và đám quay phim sắp lại chủ tịch huyện. Ông ta đứng giữa sân khấu, dân Quy Lầy vây thành hình bán nguyệt xung quanh.

Chủ tịch huyện

Thưa bà con đồng bào Quy Lầy, tôi xin khai mạc phiên họp toàn thể của chúng ta hôm nay. Chương trình nghị sự chỉ xoay quanh một vấn đề. Tôi xin hân hạnh thông báo như sau: Quý bà Giang Cẩm Lai, người đồng hương danh giá của chúng ta, có dự định hảo tâm tặng Quy Lầy một tỉ đô-la.

Tiếng xì xầm lan khắp giới báo chí.

Chủ tịch huyện

Năm trăm triệu cho công quỹ của thị trấn, năm trăm triệu chia đều cho các gia đình.

Im phăng phắc.

Phóng viên truyền hình

(giọng trầm hẳn) Thưa quý vị và các bạn. Thật là một tin vô cùng giật gân. Một quỹ tài trợ khiến toàn thể dân chúng thị trấn nhỏ bé này đột nhiên thành người giàu có, và như vậy đích thị là một trong những thử nghiệm xã hội tầm cỡ nhất của thời đại chúng ta. Dân chúng vẫn chưa hết choáng váng. Im phăng phắc. Mọi gương mặt đều tràn đầy xúc động.

Chủ tịch huyện

Bây giờ tôi xin nhường lời cho ông giáo.

Phóng viên truyền hình cầm microphone sắp lại ông giáo.

Ông giáo

Thưa bà con Quy Lầy! Chúng ta cần ý thức rõ rằng phu nhân Giang Cẩm Lai trao cho ta món quà này với một dụng ý nhất định. Dụng ý gì vậy? Phu

nhân tung tiền, phu nhân rắc vàng bạc châu báu để chúng ta được sung sướng ư? Để nâng cấp nhà máy Vạn Nam? Để đầu tư vào mỏ thiếc Chân Mây, vào hãng gạch Bắc Môn? Không, chúng ta đều biết là không phải. Điều mà phu nhân Giang Cẩm Lai mong mỏi trọng đại hơn nhiều. Đó là công lí, vâng, một tí đô-la cho công lí. Phu nhân mong muốn cộng đồng ta chuyển mình thành một cộng đồng tôn trọng công lí. Chúng ta phải ngạc nhiên tự hỏi: Chẳng lẽ trước đây ta chưa là một cộng đồng tôn trọng công lí?

Người số 1

Chưa bao giờ!

Người số 2

Chúng ta còn dung thứ một tội ác!

Người số 3

Một bản án sai lầm!

Người số 4

Một vụ man khai!

Tiếng một phụ nữ

Một thằng khốn nạn!

Tất cả

Hoàn toàn chính xác!

Ông giáo

Đồng bào Quy Lầy thân mến! Đúng là có một sự thật cay đắng: Chúng ta đang dung thứ cho một vụ việc đi ngược lại công lí. Tôi đủ sức nhận ra cái triển vọng vật chất mà một tí đô-la có thể đem lại; tôi không hề quên rằng nghèo đói là nguyên nhân của biết bao tệ hại và khốn khổ khốn nạn, nhưng

phải nói cho thật rõ: vấn đề không phải là tiền, (vỗ tay nhiệt liệt) không phải là giàu có, phồn vinh, xa hoa, vấn đề là chúng ta có đồng tâm nhất trí, mong thực hiện công lí hay không, mà chẳng riêng gì công lí, đó còn là mọi lí tưởng cao đẹp mà ông cha ta đã sống, chiến đấu và hi sinh cả tính mạng để gìn giữ, những lí tưởng làm nên giá trị nền tảng của văn minh phương Đông! (Vỗ tay nhiệt liệt) Tình hình đã trở nên hết sức nguy cấp, khi tình thương đồng loại bị xâm phạm, khi điều răn hãy che chở kẻ yếu bị coi thường, khi tình nghĩa vợ chồng bị báng bổ, toà án bị lường gạt và một người mẹ trẻ bị đẩy vào bước đường cùng. (Dân chúng la ó phụ họa) Vì những lí tưởng kể trên, vâng mệnh trời, chúng ta buộc phải ra tay, ra tay đẫm máu cũng đành. (Vỗ tay nhiệt liệt) Sự giàu sang chỉ thực sự có ý nghĩa khi đó là suối nguồn của giàu ân sủng, nhưng ân sủng chỉ đến với những ai khát khao ân sủng. Hỡi đồng bào Quy Lầy, đồng bào có cái khát khao đó không? Cái khát khao của tâm linh chứ không phải cái khát khao tầm thường của thân xác? Tôi, hiệu trưởng trường trung học cơ sở Quy Lầy, muốn đặt cho đồng bào câu hỏi ấy. Chúng ta chỉ có quyền nhận một tỉ đô-la của bà Giang Cầm Lai khi chúng ta sẵn sàng thực hiện điều kiện kèm theo món quà ấy, khi chúng ta không thể dung thứ cái Ác, không thể tiếp tục sống trong một thế giới phi công lí. Thưa đồng bào Quy Lầy, xin đồng bào hãy suy nghĩ kĩ. (Vỗ tay rầm rầm)

Phóng viên truyền hình

Thưa quý vị khán giả, quý vị đang nghe tiếng vỗ tay nhiệt liệt. Tôi vô cùng xúc động. Bài phát biểu của ông hiệu trưởng cho thấy một tầm vóc đạo đức phi thường mà ngày nay rất tiếc đã trở thành hiếm hoi. Nó đã dũng cảm chỉ ra những tệ nạn nói chung, những bất công vốn tồn tại ở mọi nơi, ở bất kì đâu trong xã hội loài người.

Chủ tịch huyện

Ông Nguyễn Văn Yên.

Phóng viên truyền hình

Bây giờ lại đến lượt ông chủ tịch huyện phát biểu.

Chủ tịch huyện

Ông Nguyễn Văn Yên, tôi sẽ đặt cho ông một câu hỏi.

Trưởng phòng công an huých ông Yên. Ông đứng dậy. Phóng viên truyền hình cầm microphone sáp lại.

Phóng viên truyền hình

Thưa quý vị khán giả, đây là ông Nguyễn Văn Yên, bạn trai thuở trẻ của bà Giang Cẩm Lai, người đã đứng ra đề nghị lập quỹ Giang Cẩm Lai và được nhà từ thiện đó chấp nhận. Ông Yên năm nay gần bảy mươi tuổi, một người đàn ông Quy Lầy chân chính. Ông đang rất xúc động, đầy biết ơn, đầy vẻ mãn nguyện kín đáo.

Chủ tịch huyện

Ông Yên, nhờ ông mà chúng tôi có thể được nhận quỹ tài trợ này, chắc ông hiểu rõ như vậy?

Ông Yên nói gì rất khẽ.

Phóng viên truyền hình

Xin ông nói to lên cho khán giả truyền hình nghe rõ.

Ông Yên

Vâng.

Chủ tịch huyện

Chúng tôi nhận hay không nhận hảo tâm của bà Giang Cẩm Lai, tập thể quyết định thế nào chắc ông đều tôn trọng?

Ông Yên

Tôi sẽ tôn trọng.

Chủ tịch huyện

Có ai muốn hỏi ông Yên điều gì không?

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Có ai có ý kiến gì về quỹ tài trợ của bà Giang Cẩm Lai không?

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Nhà chùa có ý kiến gì không?

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Y tế có ý kiến gì không?

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Mặt trận tổ quốc có ý kiến gì không?

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Thế thì ta chuyển qua lấy biểu quyết.

Im lặng. Chỉ có tiếng máy quay phim chạy xè xè và đèn máy ảnh chớp loé.

Chủ tịch huyện

Ai thành tâm mong muốn thực thi công lí thì giơ tay.

Tất cả giơ tay, trừ ông Yên.

Phóng viên truyền hình

Thật là ấn tượng. Một không khí im lặng đầy thành kính. Không có gì,

ngoài một rừng cánh tay giơ cao, như lời thề vĩ đại cho một thế giới tốt đẹp hơn, công bằng hơn. Chỉ có ông già kia là ngồi bất động, choán ngợp bởi niềm vui. Ông đã đạt được mục đích, quỹ tài trợ do hảo tâm của người bạn gái thuở trẻ đã ra đời.

Chủ tịch huyện

Như vậy là quỹ tài trợ của bà Giang Cẩm Lai đã được chấp nhận. Tất cả đều nhất trí. Không phải vì tiền...

Tất cả

Không phải vì tiền.

Chủ tịch huyện

Mà vì công lí...

Tất cả

Vì công lí.

Chủ tịch huyện

Và lương tri thúc giục...

Tất cả

Lương tri thúc giục.

Chủ tịch huyện

Vì chúng ta không thể sống mà tiếp tục dung thứ một tội ác trong cộng đồng này.

Tất cả

Không thể sống mà tiếp tục dung thứ một tội ác trong cộng đồng này.

Chủ tịch huyện

Phải nhổ sạch tội ác...

Tất cả

Nhổ sạch tội ác

Chủ tịch huyện

Để tâm hồn ta...

Tất cả

Tâm hồn ta...

Chủ tịch huyện

Và những tài sản thiêng liêng không bị ô uế.

Tất cả

Tài sản thiêng liêng không bị ô uế.

Ông Yên (hét lên)

Trời ơi!

Mọi người đứng nghiêm, trang trọng giơ tay, nhưng bỗng nhiên máy quay phim của chương trình thời sự trong tuần gặp sự cố.

Nhà quay phim

Xin lỗi, hết băng. Xin biểu quyết lại lần nữa để thu vào cuộn mới.

Chủ tịch huyện

Biểu quyết lại hả?

Nhà quay phim

Vâng, biểu quyết lại, để phát trong chương trình thời sự.

Chủ tịch huyện

Có ngay!

Nhà quay phim

Bắt đầu nhé. Nào!

Chủ tịch huyện (lấy tư thế)

Ai thành tâm mong muốn thực thi công lí thì giơ tay.

Tất cả giơ tay. Im lặng.

Chủ tịch huyện

Như vậy là quỹ tài trợ của bà Giang Cẩm Lai đã được chấp nhận. Tất cả đều nhất trí. Không phải vì tiền...

Tất cả

Không phải vì tiền.

Chủ tịch huyện

Mà vì công lí...

Tất cả

Vì công lí.

Chủ tịch huyện

Và lương tri thúc giục...

Tất cả

Lương tri thúc giục.

Chủ tịch huyện

Vì chúng ta không thể sống mà tiếp tục dung thứ một tội ác trong cộng đồng này.

Tất cả

Không thể sống mà tiếp tục dung thứ một tội ác trong cộng đồng này.

Chủ tịch huyện

Phải nhổ sạch tội ác...

Tất cả

Nhổ sạch tội ác

Chủ tịch huyện

Để tâm hồn ta...

Tất cả

Tâm hồn ta...

Chủ tịch huyện

Và những tài sản thiêng liêng không bị ô uế.

Tất cả

Tài sản thiêng liêng không bị ô uế.

Im lặng.

Nhà quay phim

(nói khẽ với ông Yên) Kìa bác!

Im lặng.

Nhà quay phim

(thất vọng) Tiếc quá, sao bác không vui sướng reo lên „Trời ơi!“ như lúc này, nghe rất ấn tượng.

Chủ tịch huyện

Mời các nhà báo, nhà quay phim chụp ảnh dùng một bữa ăn nhẹ, chị em phụ nữ Quy Lầy sẽ vui lòng phục vụ quý vị. Quý vị nên dùng lối ra phía sau sân khấu.

Các nhà báo, nhà quay phim chụp ảnh cùng tất cả phụ nữ Quy Lầy ra khuất. Trên sân khấu còn lại đám đàn ông đứng im phăng phắc. Ông Yên đứng dậy, định đi.

Trưởng phòng công an

Ngồi xuống! (Ấn ông Yên ngồi xuống ghế băng)

Ông Yên

Các người định ra tay luôn bây giờ à?

Trưởng phòng công an

Tất nhiên.

Ông Yên

Tôi tưởng ở nhà tôi là hay nhất.

Trưởng phòng công an

Không. Ở đây.

Chủ tịch huyện

Còn ai dưới chỗ khán giả nữa không?

Người số 3 và 4 nhòm xuống dưới.

Người số 3

Không có ai đâu.

Chủ tịch huyện

Xem dọc hành lang nữa.

Người số 4
Vắng tanh.

Chủ tịch huyện
Đóng tất cả các cửa. Không ai được vào đây.

Người số 3
Đóng hết rồi.

Người số 4
Đóng hết rồi.

Chủ tịch huyện
Tắt đèn đi. Bên ngoài có trăng, sáng thế là vừa.

Sân khấu tối đi. Bóng người mờ mờ trong ánh trăng yếu ớt.
Chủ tịch huyện
Các cậu xếp hàng vào.

Dân Quy Lầy xếp hai hàng, thành một lối đi. Vận động viên mặc quần thể thao trắng đẹp đẽ, gắn huy hiệu cờ đỏ chói trước ngực, đứng cuối lối đi.
Chủ tịch huyện
Mời hoà thượng.

Nhà sư từ từ bước tới, ngồi xuống cạnh ông Yên.
Nhà sư
Ông Yên, đã đến giờ quả báo.

Ông Yên
Cho tôi một liều thuốc.

Nhà sư

Ông chủ tịch, cho xin điếu thuốc.

Chủ tịch huyện (sốt sáng)

Có ngay, thuốc ngon đây.

Đưa bao thuốc cho nhà sư. Nhà sư chìa bao thuốc cho ông Yên. Ông Yên rút một điếu. Trưởng phòng công an bật lửa cho ông Yên châm thuốc. Nhà sư trả bao thuốc cho chủ tịch huyện.

Nhà sư

Phật đã dạy...

Ông Yên

Xin đừng dạy gì. (Hút thuốc)

Nhà sư

Ông không sợ nữa à?

Ông Yên

Dạ, đỡ rồi. (Hút thuốc)

Nhà sư (bối rối)

Tôi sẽ cầu nguyện cho ông ở kiếp sau.

Ông Yên

Hoà thượng hãy cầu nguyện cho Quy Lầy.

Ông Yên hút thuốc. Nhà sư đứng dậy.

Nhà sư

Nam mô A di đà Phật, lạy Phật phù hộ độ trì chúng con.

Nhà sư chậm rãi nhập vào hàng với những người khác.

Chủ tịch huyện

Mời ông Nguyễn Văn Yên đứng dậy!

Ông Yên ngập ngừng.

Trưởng phòng công an

Đứng lên, đồ khốn kiếp. (Nắm cổ áo ông Yên xốc lên)

Chủ tịch huyện

Yêu cầu đồng chí công an giữ bình tĩnh.

Trưởng phòng công an

Xin lỗi. Tôi mất cả tự chủ.

Chủ tịch huyện

Nào, ông Yên.

Ông Yên buông điếu thuốc, lấy chân giụi tắt, tiến đến giữa sân khấu, quay lưng lại khán giả.

Chủ tịch huyện

Lối kia, vào đi.

Ông Yên ngập ngừng.

Trưởng phòng công an

Đi! Mau lên!

Ông Yên bước giữa hai hàng người câm lặng xếp thành một lối đi. Vận động viên đứng đón ông cuối lối đi. Ông Yên dừng, quay lại, thấy lối đi đã khép lại không thương tiếc, ông khụy xuống. Lối đi biến thành một đám đông lặng lẽ, tím tùm, từ từ quỳ cả xuống. Im lặng. Đám nhà báo từ cánh gà bên phải xuất hiện. Sân khấu lại sáng.

Nhà báo 1

Có chuyện gì thế này?

Đám đông tản ra, lui về tụ tập phía sau, câm lặng. Chỉ còn bác sĩ quỳ bên một cái xác, phủ bằng một tấm khăn hoa. Bác sĩ đứng dậy, gỡ ống nghe.

Bác sĩ

Chết vì đứng tim.

Im lặng.

Chủ tịch huyện

Chết vì hân hoan tốt độ.

Nhà báo 1

Chết vì hân hoan tốt độ.

Nhà báo 2

Chỉ cuộc đời mới viết nên những thiên truyện tuyệt vời như vậy.

Nhà báo 1

Thế là ta lại có việc, triển khai thôi.

Họ vội vã ra khuất cánh gà bên phải. Bà lớn Giang Cầm Lai từ cánh gà bên trái xuất hiện, có người hầu đi theo. Trông thấy xác chết, sững lại, chậm chạp tiến ra giữa sân khấu, quay lưng lại khán giả.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Đem ông ấy lại đây.

Tót và Giót mang cáng ra, đặt xác ông Yên lên, đem để dưới chân bà lớn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

(bất động) Bót, mở khăn cho ta xem.

Người hầu bỏ khăn che mặt ông Yên. Bà lớn ngẫm xác ông Yên hồi lâu, bất động.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bây giờ thì ông ấy lại như xưa, con báo đen của ta thưở nào. Thôi, đậy lại.

Người hầu che lại.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Cho vào quan tài.

Tót và Giót khiêng cáng ra khuất.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Bót đầu, đưa ta về phòng. Thu dọn hành lí. Về Cali.

Người hầu đưa tay cho bà lớn vịn, bà lớn từ từ rời sân khấu, dừng lại trước khi ra hẳn.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Ông chủ tịch!

Chủ tịch huyện tách khỏi đám đàn ông cầm lạng phía sau, chậm chạp tiến ra.

Bà lớn Giang Cầm Lai

Séc đây. (Trao cho ông ta một tấm séc, rồi cùng người hầu ra khuất)

Trang phục ngày càng đẹp của các nhân vật diễn tả mức sống ngày càng cao, tuy không quá nhấn mạnh, không quá phô trương, nhưng mỗi lúc một rõ, không thể không nhận ra, sân khấu mỗi lúc một đẹp mắt, biến đổi, lên từng bậc thang xã hội, như thể chuyển không gian từ một xóm nghèo sang một thành phố hiện đại, đàng hoàng, tăng tiến dần cho đến cực điểm vinh hoa trong cảnh kết. Thế giới ảm đạm thưở nào nay đã thành cảnh sáng choang của kỹ thuật tân tiến, thành phần vinh, thành một kết thúc có hậu của thế giới. Cờ quạt, dải hoa, áp-phích, đèn nê-ông giăng đầy nhà ga đã tu sửa, dân Quy Lầy (đàn ông com-lê, đàn bà váy áo dạ hội) lập thành hai dàn đồng ca.

Dàn đồng ca 1

Thế gian bao điều khủng khiếp
Này động đất kinh hồn
Này núi lửa phun, biển dâng sóng dữ
Này chiến tranh, xe tăng nghiền nát lúa đồng
Này bom nguyên tử mang hình cây nấm

Dàn đồng ca 2

Nhưng khủng khiếp nào bằng nghèo đói
Khiến ta chẳng biết mùi phiêu lưu
Ngày buồn lại nối ngày buồn
Một đời người trôi trong tẻ nhạt

Nhóm nữ

Mẹ bất lực nhìn con yêu tàn tạ chết mòn

Nhóm nam

Chí làm trai chìm trong hận thù, phản trắc

Người số 1

Lê dếp mòn

Người số 3

Ngậm thuốc hôi

Dàn đồng ca 1

Bởi công ăn việc làm chẳng có

Dàn đồng ca 2

Tàu vút qua chẳng buồn dừng bánh

Tất cả

Ôi vui thay

Vợ ông Yên
Số phận đã mỉm cười

Tất cả
Với từng người, đã hoàn toàn xoay chuyển

Nhóm nữ
Nay tấm thân ta đắp quần áo đẹp

Con trai ông Yên
Chàng trai lượn xe máy đời chót

Nhóm nam
Doanh nhân lái xe hơi mui trần

Con gái ông Yên
Cô gái rượt theo trái banh trên sàn thảm đỏ

Bác sĩ
Thầy thuốc vui tay mổ trong phòng phẫu thuật hiện đại lát gạch men xanh

Tất cả
Nhà nhà sẵn cơm canh nóng sốt
Người người mãi nguyện hút thuốc thơm

Thầy giáo
Trò ham học, cắm đầu vào học

Người số 2
Doanh nhân chăm chỉ, hăng hái làm giàu

Hoạ sĩ

Nghệ sĩ sống được bằng nghệ thuật

Nhà sư

Chùa chiền chật ních tín đồ đệ tử.

Tất cả

Và những chuyến tàu huy hoàng bóng lộn băng băng trên đường sắt
Nổi vòng tay lớn giữa các thành phố, giữa các dân tộc
Lại dừng bánh nơi đây.

Nhân viên đường sắt từ cánh gà bên trái hiện ra.

Nhân viên đường sắt

Ga Quy Lầy.

Trưởng ga

Chuyến tàu tốc hành đêm Quy Lầy – Hồng Công. Mời quý khách lên tàu!
Chú ý, toa giường mềm hảo hạng sát đầu tàu!

Bà lớn Giang Cầm Lai ngồi trong kiệu, bất động, như một pho tượng thần
bằng đá cổ, từ phía sau xuất hiện cùng đoàn tùy tùng giữa hai dàn đồng ca.

Chủ tịch huyện

Thế là quý bà

Tất cả

Nhà từ thiện vĩ đại

Con gái ông Yên

Người đã ban cho chúng ta món quà hậu hĩnh

Tất cả

Ra đi cùng đoàn tuỳ tùng cao cả!

Bà lớn Giang Cầm Lai ra khuất bên phải, đám người hầu khiêng chiếc quan tài ra theo.

Chủ tịch huyện

Xin vĩnh biệt quý bà

Tất cả

Đã mang theo người mà quý bà yêu thương, gắn bó.

Trưởng ga

Khởi hành!

Tất cả

Nhưng thời buổi này lao nhanh sùng sục

Nhà sư

Cầu trời Phật

Tất cả

Gìn giữ cho chúng tôi

Chủ tịch huyện

Phồn vinh

Tất cả

Của cải thiêng liêng, hoà bình bền vững

Gìn giữ mãi những gì vừa đạt được

Ở nghèo đói, mi đừng bén mảng

Đừng bao giờ trùm tằm tối lên quê hương này

Quê hương đã hồi sinh rực rỡ

Cho chúng tôi hưởng hạnh phúc đời đời.

Màn hạ.

Nguồn: Friedrich Dürrenmatt, Der Besuch der alten Dame, Neufassung 1980, Diogenes Verlag 1998, bản điện tử tiếng Đức do Viện Goethe Hà Nội cung cấp.

Bản tiếng Việt © Viện Goethe Hà Nội

© 2006 talawas

Lời cuối: Cám ơn bạn đã theo dõi hết cuốn truyện.

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Nguồn: Friedrich Dürrenmatt - Talawas

Được bạn: Ct.Ly đưa lên

vào ngày: 10 tháng 8 năm 2007